

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Elias Hyyryläinen

Kaupunkisuunnittelun narratiivisuus

Tarkastelussa Tapiolan puutarhakaupunki ja Turun tiedepuisto

Johtamisen akateeminen
yksikkö
Hallintotieteiden
maisteriohjelma
Aluetiede

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO**Johtamisen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Elias Hyyryläinen		
Tutkielman nimi:	Kaupunkisuunnittelun narratiivisuus : Tarkastelussa Tapiolan puutarhakaupunki ja Turun tiedepuisto		
Tutkinto:	Hallintotieteiden maisteri		
Oppiaine:	Aluetiede		
Työn ohjaaja:	Helka Kalliomäki		
Valmistumisvuosi:	2025	Sivumäärä:	91

TIIVISTELMÄ:

Tämän tutkimuksen aihe on kaupunkisuunnittelun narratiivisuus. Tätä tarkastellaan Tapiolan puutarhakaupungin ja Turun tiedepuiston tapausten kautta. Tutkimus pyrkii vastaamaan seuraaviin kysymyksiin: Mitä narratiivit kertovat meille kaupunkisuunnittelusta, millaisia narratiiveja kaupunkisuunnittelussa voidaan tunnistaa ja miten kaupunkisuunnittelun narratiivit ilmenevät tapausten suunnittelussa? Teoreettiselta osaltaan tutkimus on kuvaileva kirjallisuuskatsaus ja empiiriseltä osaltaan tapaustutkimus, jossa tapausten narratiiveja ja niiden eroja ja yhtäläisyyksiä analysoidaan mukautetun teorialähtöisen sisällönanalyysin menetelmällä. Narratiivisuuden yhteiskunnallinen merkitys liittyy siihen, ettei kaupunkisuunnittelussa rakenneta vain kaupunkia rakenteena, vaan samalla suunnittelun kohteena olevalle alueelle rakentuu identiteetti ihmisten asuin- ja työympäristönä. Sitä narratiivit rakentavat kaikissa suunnittelun vaiheissa varhaisista tiedonkeruista alustaviin luonnoksiin, ja lopulta asukkaiden ja työntekijöiden varsinaiseen elämiseen ja toimintaan alueella.

Kaupunkisuunnittelu on tarinankerrontaa, jolla toteutetaan tulevaisuuden toiveita. Suunnittelijat keräävät ja kertovat narratiiveja. Niiden avulla kerrotaan menneestä, nykyisestä ja tulevasta. Kaupunkisuunnittelun narratiiveista tässä tutkimuksessa tärkeimmiksi nousivat Lieven Ameen kaupunkisuunnittelun narratiivit. Narratiivit suunnittelulle ovat paikallisten narratiiveja, narratiivit suunnittelussa kaupunkisuunnittelijoiden narratiiveja ja suunnittelun narratiivit yleisesti ovat suunnittelun jälkeen tai sen aikana kerrottuja narratiiveja. Niiden lähde voi esimerkiksi olla media tai fiktio, ja ne palaavat yleensä paikalliselle tasolle. Ameen mallia hyödynnettiin toteutetussa sisällönanalyysissä. Tapiolan aineistosta tunnistettiin jokaista narratiivityyppiä edustavat narratiivit. Narratiivit suunnittelulle korostuivat Tapiolan tapauksessa. Turun tiedepuiston aineistosta tunnistettiin myös jokaista narratiivityyppiä edustava narratiivi, mutta narratiiveja oli Tapiolaa pienempi määrä. Narratiivit suunnittelulle ja suunnittelussa korostuivat tässä tapauksessa. Osassa narratiiveista oli vaikeuksia tulkita niitä kuuluvaksi vain yhteen luokkaan, sillä ne vaikuttivat kahden luokan hybrideiltä.

Vertailussa yhdistäviä tekijöitä tapausten samojen narratiivityyppien välillä olivat lähinnä narratiivien ajallinen ulottuvuus, eli mistä ajasta ne kertovat. Muilta osin tapausten narratiivityyppien taulukoidussa vertailussa ei löytynyt huomattavia yhtäläisyyksiä. Tapiola ja Turun tiedepuisto ovat kehitykseltään eri vaiheissa, mikä näkyy niiden narratiiveissa. Tapiolan narratiiveissa näkyy yhdistelmä nostalgisuutta ja yritystä pelastaa se mitä puutarhakaupungin ideasta on pelastettavissa. Turun tiedepuistossa kyse on taas visioista, jotka ovat suurelta osin toteutumassa vasta pidemmällä aikaulottuvuudella. Tämä kehitysvaihe-ero kertoo myös siitä, että narratiiveilla on alku ja loppu, mutta kaupungin muutos ja kehitys on aina jatkuvaa, ja uusia narratiiveja synnyttävää ja hyödyntävää.

AVAINSANAT: Kaupunkisuunnittelu, narratiivi, narratiivisuus, puutarhakaupungit, tiedepuistot

Sisälllys

1	Johdanto	5
1.1	Tutkimuskysymykset	7
1.2	Aineistot ja menetelmät	7
2	Narratiivit teorianäkökulmana	13
2.1	Narratiivi ja siihen liittyvät käsitteet	13
2.2	Narratiivien ominaisuudet	17
2.3	Narratiivitutkimus ja narratiivin määritelmä	19
3	Narratiivit kaupunkisuunnittelussa	22
3.1	Kaupunkisuunnittelu	22
3.2	Howardin narratiivi	26
3.3	Kaupunkisuunnittelu ja tarinat	28
3.4	Kaupungin rinnakkaiset narratiivit	31
3.5	Kolme kategoriala suunnittelun narratiiveille	34
3.6	Pohdintaa kaupunkisuunnittelun narratiiveista	42
4	Analyysi	44
4.1	Tapiolan puutarhakaupunki	44
4.2	Turun tiedepuisto	49
4.3	Tapiolan ja Turun tiedepuiston analyysi Ameelin mallin mukaan	54
4.3.1	Miten analyysin narratiivit valittiin?	55
4.3.2	Tapiolan narratiivit	56
4.3.3	Turun tiedepuiston narratiivit	62
4.3.4	Analyysin yhteenveto	69
5	Johtopäätökset	74
5.1	Mitä narratiivit näkökulmana kertovat kaupunkisuunnittelusta?	74
5.2	Millaisia narratiiveja kaupunkisuunnittelussa voidaan tunnistaa?	75
5.3	Miten kaupunkisuunnittelun narratiivit ilmenevät Tapiolan ja Turun tiedepuiston suunnittelussa?	78
5.4	Tutkimuksen merkitys ja mahdollisuudet jatkotutkimukselle	81

Lähteet	85
---------	----

Kuviot

<u>Kuvio 1. Tapiolan keskusta 1970-luvulla</u>	48
<u>Kuvio 2. Keskustorni ja suihkulähde kuvattuna vanhassa postikortissa</u>	49
<u>Kuvio 3. Kupittaaan kärjen suunnittelualueen kaavarajaus</u>	53
<u>Kuvio 4. Turun tiedepuisto ilmasta kuvattuna</u>	54

Taulukot

<u>Taulukko 1. Tapiolan narratiivit</u>	69
<u>Taulukko 2. Turun tiedepuiston narratiivit</u>	70
<u>Taulukko 3. Tapausten narratiivityyppejä yhdistävät tekijät</u>	71

1 Johdanto

Ihmiset kertovat tarinoita ja tutkijat tarkastelevat narratiiveja. Tarinat ovat osa tarinankertojan arkista elämää, jota tutkijat pyrkivät narratiivilla kuvaamaan ja tulkitsemaan ”etäämpää” ja yleisemmin. (Oliver, 1998, s.245)

Narratiivit liittyvät tarinoihin ja tarinallistamiseen. Ihmismieli tekee narratiiveja refleksiivisesti. Pelkkä täysin liikkumaton kuva voi antaa meille aavistuksen edeltävästä tapahtumasta kuvan sisällön lisäksi (Abbott, 2015, s.6–9). Tieteenalaa, jonka tarkoitus on saada meidät ymmärtämään narratiiveja, kutsutaan narratologiaksi (Bal, 2009, s.3; ks. Hyvärinen 2007).

Ihmisielen taitoa tehdä ja ymmärtää narratiiveja hyödynnetään muun muassa taiteessa. Tästä erinomainen esimerkki on uskonnollisteemainen taide (Abbott, 2015, s.6–9.). Kirkonpenkillä alttaritaulua tuijotellessamme ymmärrämme tarinan, jota kuva Kristuksesta ristillä kertoo. Tiedämme todennäköisesti edeltävän tapahtuman ja tulevan, koska meillä on alustavaa tietoa taulun tarinasta.

Ennalta tiedetty konteksti kuvatusa tapahtumasta helpottaa refleksiivistä toimintaa, mutta se ei ole välttämätöntä. Tunnistamme tarinallisuutta jopa kuvista, jotka eivät kerro tuntemaamme tarinaa (Abbott, 2015, s.6–9).

Julkisen toiminnan konteksti tämän tutkimuksen narratiiviselle pohdinnalle muodostuu kaupunkisuunnittelusta. Kaupunkisuunnittelu on itsessään yhdyskuntasuunnittelun ja arkkitehtuurin osa-alue. Kaupunkisuunnittelua tehdään monen eri ulottuvuuden kautta. Näitä ovat esimerkiksi maankäyttö, rakentaminen ja alueen toimintojen suunnittelu. Yksi sen osatekijöistä on kaavoitus. (Vicuña & Galland, 2019; ks. Tieteen termipankki, 2025a)

Kaupunkisuunnittelun työhön ottaa osaa monenlaiset toimijat, niin alan ammattilaiset kuin niin sanotut maallikot. Työtä ohjaavat myös monet erilaiset intressit. Esimerkkejä aloista, joiden ammattilaisia ja asiantuntijoita kaupunkisuunnittelun työ

pitää sisällään, ovat kaavoitusarkkitehdit, insinöörit, taloustieteilijät, yhteiskuntatieteilijät ja liikenneinsinöörit. (Vicuña & Galland, 2019; ks. Tieteen termipankki, 2025a)

Kaupunkisuunnittelu prosessina jakaantuu kahteen osuuteen: planning-osuus ja design-osuus. Ensimmäinen näistä viittaa enemmän alueen kaavoitukseen, ja sen elementtien suunnitteluun. Koko alueen ja sen yksittäisten rakennusten muotoa miettiessä taas kyse on design-osuudesta. (Tieteen termipankki, 2025a; ks. Rivera, 2021) On hyvä huomata, että englanniksi urban planning ja urban design tarkoittavat molemmat kaupunkisuunnittelua. (YSO, 2025)

Lieven Ameelin (2021a, s.1–2) mukaan narratiivit ovat olleet merkityksellisiä kaupunkisuunnittelun alalla pitkään. Näiden käsitteiden yhteiselo ei ole siis mikään yhtäkkäinen trendi, vaan narratiivit ovat tärkeitä ajatellessa modernia kaupunkia. Tämä väittämä antaa hyvän syyn pohtia narratiivien pohjalta kaupunkisuunnittelua. Eräät tutkijat ovat kirjoittaneet kaupunkisuunnittelussa tapahtuneesta narratiivisesta käänteestä (*narrative turn*). Tämän ohella on myös puhuttu tarinallisesta käänteestä (*story turn*). (Ameel, 2021a, s.1–2)

Ameel tarjoaa hyvän viitekehyksen sille, miksi tällainen narratiiveja tarkasteleva tutkimus on mielekäs kaupunkisuunnittelun yhteydessä. Hänen työnsä on myös tämän tutkimuksen teoriatarkastelun keskeinen perusta, joten hänen sitaattinsa aiheesta on myös hyvä olla esillä miettiessämme aiheen tärkeyttä.

“Urban planning is fundamentally concerned with storytelling. This not merely a matter of communication or embellishment – rather, forms of narrative are involved in all stages of planning, from survey to participation, from drafting documents to interaction between eventually built environment and new personal or communal narratives of lived place (Ameel 2021b, 291).

Narratiivi on käsitteenä erittäin mielenkiintoinen. Sitä ei kuitenkaan ole helppoa määritellä. Tämä kertoo käsitteen vivahteellisuudesta ja monipuolisuudesta ja sen

tarjoamista mahdollisuuksista tutkimuksessa. Kaupunkisuunnittelun kontekstissa se antaa uniikin tavan pohtia useimmille ihmisille arkisinta maisemaa, modernia kaupunkia sekä politiikkaa, viranomaisten ja mm. kansalaisaktiivien toimintaan konkretisoituvaa työtä, jolla tätä arkimaisemaa yritetään kehittää. Se myös tarjoaa vastauksia Patrick Geddesin työn nostamaan isoon kysymykseen: Jos kaupungit ovat oman logiikkansa mukaan kehittyviä eläviä kokonaisuuksia, mihin suunnittelijoita siinä tarvitaan? (Batty & Marshall, 2017, s.4–5)

1.1 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkielman tutkimuskysymykset ovat :

1. Mitä narratiivit näkökulmana kertovat meille kaupunkisuunnittelusta ?
2. Millaisia narratiiveja kaupunkisuunnittelussa voidaan tunnistaa?
3. Miten kaupunkisuunnittelun narratiivit ilmenevät Tapiolan ja Turun tiedepuiston suunnittelussa?

1.2 Aineistot ja menetelmät

Tutkimuksella ei ole tarkalleen ottaen vain yhtä ainoa menetelmää. Se on hybridi eri menetelmien välillä, sillä sen teoreettinen osuus ja empiirinen osuus hyödyntävät erilaisia menetelmiä. Tutkimuksen teoreettinen osa on menetelmältään kuvaileva kirjallisuuskatsaus (Vilkkä, 2023, s.21–24). Empiirinen osa on tapaustutkimus, jonka analyysiosassa tehdään sisällönanalyysi, tarkemmin ottaen muunnella teorialähtöisestä sisällönanalyysistä. Keskeiset teemat tuodaan analyysiin kirjallisuuskatsauksesta esiin nousevista narratiiveista. Tutkimuksessa tehdään siis teoriaohjaavaa sisällönanalyysia dokumenttiaineistolle.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen prosessissa keskeistä on yritys muodostaa laajasta aineistosta selkeä tapahtumien kulku. Se on yhteyksien löytämistä sellaisten asioiden välillä, joilla ei alun perin välttämättä ole ollut ilmiselvää yhteyttä. Tutkimuksesta on tehtävä samalla ymmärrettävä ja yhtenäinen kokonaisuus. (Salminen, 2011, s.13)

Kuvailevalla kirjallisuuskatsauksella voidaan antaa kuva tutkimusten teorioista ja tutkimusasetelmista. Sen lisäksi on mahdollista kuvailla aiheen kehitystä ja historiaa. Kirjallisuuskatsausta tehdessä tutkijan ymmärrys aiheesta kasvaa inkrementaalisesti. (Vilkkä, 2023, s.22)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus antaa tutkijalle vapauksia enemmän tiedonhaussa muihin katsaustyyppeihin verratessa. Aineiston valintakriteerit ovat myös löysemmät. Yleisesti se on vapaampi kuin muut tavat tehdä kirjallisuuskatsaus. (Vilkkä, 2023, s.21)

Tätä subjektiivista ja sattumanvaraiselta tuntuvaa luonnetta on myös kritisoitu, mutta sen vahvuus on toisaalta se, että on mahdollisuus keskittyä erityiskysymyksiin. Näitä kysymyksiä tarkastellaan aineiston kautta, ja tarkastelu etenee päällekkäisten vaiheiden kautta. (Vilkkä, 2023, s.23)

Laadullisilla tutkimuksilla on yleisesti tavallista jollain tasolla muistuttaa tapaustutkimusta. Tämä johtuu siitä, että tutkittavana on laajemman ilmiön tai asian havainnollistava esimerkki, tai toisin sanoen, näyte. Tapaus tai *case* on yksi tai useampi esimerkki ilmiöstä, jonka varaan tutkimusasetelma rakentuu. (Vuori, 2021a)

Tapauksella voidaan tarkoittaa monentyyppisiä erilaisia tutkinnan kohteita. Näitä ovat esimerkiksi organisaatiot, ryhmät, prosessit tai jopa yksittäiset henkilöt. Tapaukset voivat siis skaalaltaan olla vaikka mitä, riippuen tietysti siitä, mitä tutkitaan. (Vuori, 2021a) Sanotaan vaikkapa, että haluamme tutkia presidentinvaalien kampanjoita, tai poliittisia vaalikampanjoita yleensä. Voisimme esimerkiksi ottaa tapaukseksi Alexander Stubbin kampanjan tai muutaman muun presidenttiehdokkaan kampanjan, ja näiden kautta yrittää saada selville jotain yleistä kampanjoinnista.

Tapaustutkimukselle olennaista on laajan kuvan saaminen tapauksesta, mistä syystä on hyvä perehtyä moninlaisiin erilaisiin aineistoihin, kuten haastatteluihin, tilastoihin, kuviin, lehtijuttuihin ja erilaisiin virallisiin asiakirjoihin. (Vuori, 2021a) Yksittäistä tapausta on

mahdollista vertailla sisäisesti, tai sitä voi tutkia esimerkiksi tietyllä aikavälillä tarkastellen tapahtunutta ajallista muutosta. (Piekkari & Welch, 2020) Jos presidentinvaaliesimerkkiä haluaisi hyödyntää, voisi vaikkapa ottaa Stubbin ja Jutta Urpilaisen kampanjat vertailuun. Miten ne eroavat toistaan? Mitä yhtäläistä niillä on? Toinen vaihtoehto olisi ottaa Pekka Haaviston 2012 ja 2024 kampanjat vertailuun.

Tämän tutkimuksen tapaukset ovat Espoon kuuluisa kaupunginosa, puutarhakaupunki Tapiola ja Turun tiedepuisto. Näiden tapausten tarkastelun aineistona tulee olemaan monipuolisia lähteitä, ei vain tieteellisiä tekstejä. Siksi oli perusteltua käydä tässä menetelmäosuudessa tapaustutkimuksen periaatteet läpi tässä laajuudessa.

Sisällönanalyysi on teemoittelulle läheinen menetelmä. Menetelmän ideana on tarkastella aineiston asioita, aiheita ja teemoja. Mitä ne kertovat? Aineisto voi tekstin lisäksi olla kuvallinen tai esimerkiksi nauhoitettu tai kirjallinen haastattelu. (Vuori, 2021b) Sisällönanalyysillä ei sinänsä ole yhtenäisiä sääntöjä. Tämä on seurausta siitä, että sisällönanalyysi ei rakennu minkään tietyn teoreettismetodologisen ajattelun perustalle. (Vuori, 2021b)

Sisällönanalyysissä keskeistä on koodaus, jota tehdään aineistolle systemaattisesti. Tämä ei kuitenkaan itsessään riitä, vaan täytyy tehdä myös tulkintaa koodauksen pohjalta. Mikä koodauksen tuloksissa on mielenkiintoista tutkimuksen kannalta? Näkykö pienempien yksityiskohtien kautta isompaa kuvaa? Näitä seikkoja miettimällä tutkimusongelma selventyy. (Vuori, 2021b)

Teorialähtöisyys tutkimuksessa viittaa siihen, että tutkimuksen analyysi pohjaa aikaisempaan olemassa olevaan teoriaan. Tämä on aineistolähtöisen tutkimuksen vastakohta. Tätä voidaan kutsua myös deduktiiviseksi malliksi, jossa yleisestä siirrytään yksittäiseen. Valmis teoria tai malli otetaan pohjaksi, ja niitä testataan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006) Tässä tutkimuksessa kirjallisuuskatsauksen pohjalta otetaan löydetyt narratiivit teoriaksi tai malliksi sisällönanalyysille.

Sisällönanalyysin lisäksi löydöksiä tapausten välillä on tarkoitus vertailla ensin taulukoiden, ja sen jälkeen kirjoittaa auki aihetta tarkemmin. Näiltä osin tutkimus lähestyy piirteiltään myös vertailevaa tapaustutkimusta (Piekkari & Welch, 2020). Vertailussa pohditaan narratiivityyppien samankaltaisuutta tapausten Tapiola ja Turun tiedepuisto välillä.

Tutkimuksessa tarkoituksena on hyödyntää monenlaisia eri aineistotyyppisiä. Tämä on tyypillistä tapaustutkimuksen kaltaiselle tutkimukselle (Vuori, 2021a). Tutkimuksessa käytetään esimerkiksi lehtiartikkeleita, suunnitteluasiakirjoja, toimintasuunnitelmia ja monia muita aineistoja valittuja tapauksia tutkiessani, jotta löydän analyysiin mahdollisimman paljon narratiiveja, joita tulkita ja kategorisoida.

Teoreettinen osuus rakentuu kirjallisuuskatsauksen myötä. Tavoitteena on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen idean mukaisesti kuvata ilmiö mahdollisimman kattavasti. Kirjallisuus liittyy yleisesti kaupunkisuunnitteluun ja narratologiaan, mutta tarkoitukseni on käyttää myös esimerkkejä fiktiosta havainnollistamaan tarkasteltuja ilmiöitä.

Lieven Ameelin teos *The Narrative Turn in Urban Planning* on työn toteuttamisessa keskeisessä roolissa. Ameelin käsitteet ovat erittäin tärkeitä analyysin ja tutkimuskysymysten kannalta. Narratiiveista puhuessa tutkimus käyttää aineistona esimerkiksi Abbottin teosta *The Cambridge Introduction to Narrative* ja Mieke Balin teosta *Narratology: Introduction to the Theory of Narrative*. Näistä ja muista laadukkaista tieteellisistä lähteistä koostuu teoreettinen selkäranka työlle.

Empiirisen osan aineisto rakentuu esimerkiksi sanomalehtiartikkeleista ja tietokirjallisuudesta. Se sisältää myös tietoa, joka on haettu tieteellisistä artikkeleista ja aiheeseen liittyvästä tieteellisestä kirjallisuudesta. Näiden avulla luodaan tarpeeksi

kattava kokonaiskuva puutarhakaupungin ja tiedepuiston käsitteistä sekä Tapiolan ja Turun tiedepuiston taustasta ja nykytilasta.

Tapiolan puutarhakaupungin tapauksen aineisto sisältää katkelmia seuraavista lähteistä: *Heikintorin asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma* (Espoon kaupunki, 2025), Helsingin Uutisissa olleen Espoon kaupunginjohtajan Jukka Mäkelän kolumni ”*Unelma ihannekaupungista on totta jatkossakin*” (Mäkelä, 2023), Ylen verkkosivustolla oleva Lena Nelskylän artikkelin *Tapiolan Heikintoria tultiin aikoinaan ihastelemaan ulkomailta saakka – nyt sen ränsistynyt olemus inhottaa espoolaisia* (Nelskylä, 2025), edelliseen artikkeliin linkitetty Kristiina Lehdon video *Moni espoolainen kaipaa aikoja, jolloin Heikintorilla oli paljon liikkeitä ja elämää* (Lehto, 2025), SRV Rakennus Oy sekä arkkitehtitoimisto Sarc + Siggen tekemä Louhentorille rakennettavien asuinkerrostalojen *OAS viitesuunnitelma* (SRV & Sarc + Sigge, 2024) ja Jussi Helamaan kirja *Olipa kerran Tapiola Garden City* (Helamaa, 2021).

Turun tiedepuiston tapaus sisältää katkelmia seuraavista lähteistä: Lundén Architecture Companyn tekemän *Turun tiedepuiston visio* (Lundén Architecture Company, 2024a), Turun tiedepuiston verkkosivustolla oleva artikkeli *Turun tiedepuistosta kehittyy kestävästi kasvavan kaupungin ja kaupunkielämän edelläkävijäalue* (Turun tiedepuisto, 2024), *Turun tiedepuiston vision oheismateriaali* (Lundén Architecture Company, 2024b), Kupittaaan kärjen projektin *Osallistumis- ja arviointisuunnitelma* (Turun kaupunki, 2023a) ja saman projektin *Vuorovaikutusraportti* (Turun kaupunki, 2023b).

Kyseinen aineisto on valittu, jotta tapausten aineisto edustaisi monia eri asiakirjatyypppejä. Tämä on tehty sillä oletuksella, että Ameelin (2021a) malli tulee olemaan tärkeä analyysia tehdessä sisällönanalyysin koodausta ajatellen. Siihen liittyy vahvasti narratiivien lähde ja kertoja. Jos teoreettinen pohdinta kaupunkisuunnittelun narratiiveista tuo esiin paremman mallin analyysin teoreettiseksi pohjaksi, tämä aineisto antaa varmasti hyvät mahdollisuudet analyysin onnistumiseksi joka tapauksessa. Vaikka

aineisto ei ole laaja määrällisesti, se on suhteellisen laaja asiakirjojen tyyppiä ja niiden tuottajia ajatellen.

Tapiola ja Turun tiedepuisto ovat hyvin eri aikakausina syntyneitä alueita. Tapiola on huomattavasti vanhempi. Tämä tutkimus keskittyy niiden nykysuunnitteluun. Tämä tutkimus on kiinnostunut tapausten narratiiveista sen kautta, mikä on niiden kontribuutio kaupunkisuunnitteluun tällä hetkellä, eikä vuosikymmeniä sitten. Tutkimuksen aiheen ajankohtaisuuden kysymys liittyy tähän. Nykyajan painottaminen vaikuttaa myös aineistovalintoihin. Analyysin aineisto koostuu vuosina 2021–2025 julkaistuista suunnitteluasiakirjoista, uutisartikkeleista, videoista ja kirjallisuudesta. Ne vastaavat parhaiten aineistona nykyaikaan tarttumisen kirjallisuuskatsauksesta nousevien teemojen kautta.

2 Narratiivit teorianäkökulmana

Kaupunkisuunnittelun ohella tutkimukselle keskeisin käsite on narratiivi. Siihen liittyy lisäksi termejä, joita voi kutsua esimerkiksi eräänlaisiksi satelliittitermeiksi. Ne eivät ole täsmälleen sama asia kuin narratiivi, mutta ne täydentävät ymmärrystämme narratiivista. Tämän takia niitä on hyödyllistä käydä läpi laajemman narratiivin käsitteen yhteydessä.

2.1 Narratiivi ja siihen liittyvät käsitteet

Narratiivi on suorasukaisesti ja yksinkertaisesti määriteltynä tarina. (Hyvärinen, 2007). Tämä kuitenkin on liian suppea määritelmä. Hieman laajempi määritelmä narratiiville on se, että narratiivi on representaatio tapahtumalle tai sarjalle tapahtumia. Tässä narratiivien yhteydessä on hyvä erottaa toisistaan toiminta ja kuvailu. (Abbott, 2015, s.13–19)

Toimintaan liittyy vahvasti narratologian käsitteet toimija (*actor*) ja tapahtuma (*event*). Tapahtuma on siirtymä yhdestä tilasta toiseen. Toimijat ovat agenteja, jotka tekevät toimintoja. Toimijoiden ei tarvitse olla ihmisiä. Toimiminen tarkoittaa tapahtuman aiheuttamista tai kokemista. (Bal, 2009, s.6).

Otetaan muutama esimerkki tästä havainnollistamisen takia. ”Puisto on täynnä ihmisiä” ja ”kaupunki on tyhjä juhannuksena”. Nämä virkettä ovat lähinnä kuvailevia. Toimintaa näihin saa korvaamalla olotilaa kuvaavan olla-verbin eri verbillä. Ensimmäinen esimerkki voitaisiin esimerkiksi muuttaa muotoon ”puisto täytettiin ihmisillä”. Toinen olisi ”puisto pursui ihmisiä”. Tämä ei ole aivan yhtä aktiivisen kuuloinen, mutta se on silti toiminnallisempi kuin alkutilanne.

Miten toisen esimerkin kuvailevista virkkeistä voisi sitten muuttaa toiminnallisemmaksi? Esimerkiksi ”kaupunki tyhjenee ihmisistä juhannuksena”, ”juhannus tyhjentää kaupungin” tai vaikka ”juhannuksena kaupunki huusi tyhjyyttään”. Tapoja on monia. On hyvä tässä vaiheessa myös huomauttaa, että vaikka nämä esimerkit ovat toiminnallisia

nyt, ne eivät silti välttämättä ole narratiiveja. Tähän palataan tutkimuksessa myöhemmin, mutta se on silti hyvä mainita jo tässä vaiheessa.

Palataan hieman taaksepäin. Aiemmin oli puhetta narratiivista, ja tuli ilmi representaation käsite. Tässä kontekstissa se merkitsee kerrontaa. Romaanissa tämän roolin esittää kertoja. Se on siis keino, jolla välitetään tarina eteenpäin. Kirjassa esimerkiksi tämä olisi vaikka kertoja, jolla tarina välitetään eteenpäin. Perinteisesti on tehty ero näytellyn tai kuvitetun tarinan ja narratiivin välillä. Perinteisessä ajattelussa on olemassa erottelu narratiivin ja kuvitetun tai näytellyn tarinan kesken. On jopa niitä, jotka väittävät narratiivin tarvitsevan kertojan välineen. Tämä saattaa olla liian ahdasmielinen käsitys, mutta voidaan sanoa kertojan olevan vähintään yksi mahdollinen tapa tai väline narratiiville. (Abbott, 2015, s.13–19)

Representaation tullessa puheenaiheeksi on tarpeellista määritellä narratiivisen diskurssin käsite (*narrative discourse*). Narratiivi erotetaan käsitteellisesti nyt tarinasta. Se on liian yksinkertainen tapa määritellä narratiivi. Tarinan ja narratiivisen diskurssin yhdistelmä on laajempi ja parempi tapa määrittää narratiivi. Tarina on narratiivin sisältö, eli se, mitä tarinassa tapahtuu. Narratiivinen diskurssi on tarinan muoto, eli tapa, jolla tarina kerrotaan. (Abbott, 2015, s.13–19) Ne vastaavat siis kysymyksiin ”mitä” ja ”miten”.

Narratologia antaa meille monia tapoja miettiä narratiivia ja siihen liittyviä käsitteitä, esimerkiksi tarinaa. Narratiivinen teksti on teksti, joka kertoo vastaanottajalle tarinan jollain välineellä, kuten vaikka kielellä tai kuvilla. Teksti on määritelty tietyn pituiseksi (*finite*) ja rakenteiseksi (*structured*) merkeistä koostetuksi kokonaisuudeksi. Merkit voivat olla kielellisiä yksiköitä, kuten esimerkiksi sanoja tai virkkeitä. Ne voivat myös olla elokuvissa käytettyjä kuvattuja otoksia. (Bal, 2009, s.5).

Sisällön ja muodon pohtiminen vie meidät syvemmälle narratologiaan tarinan ja fabulan käsitteisiin. Fabula on parempi määritellä ensin. Se on loogisesti ja kronologisesti

yhteydessä olevia tapahtumien sarja, joka on toimijoiden aiheuttama tai kokema. Tarina on narratiivisen tekstin sisältö, joka esittää fabulan tietyllä tavalla. (Bal, 2009, s.5).

Fabulan määritelmää voidaan yhä tarkentaa ja selventää. Tätä tekivät venäläiset formalistit, jotka halusivat tehdä fabulan ja sujetin käsitteiden välille eron (voidaan myös kirjoittaa esimerkiksi muodossa *syuzhet* tai *sjuzhet*) (Bal, 2009, s.76). Fabula on venäläisille formalisteille vain tapahtumien kronologinen sarja. Sujet taas on se, miten nämä tapahtumat järjestetään tarinaksi, eli miten juoni rakennetaan (Tieteen termipankki, 2025b; Tieteen termipankki 2025c). Fabula siis tässä määritelmässä on sama, kuin aiemmin esitelty määritelmä tarinalle. Sujet taas on narratiivisen diskurssin määritelmää muistuttava. Se on tapa ja järjestys, jolla fabula kerrotaan.

Palataan narratiivisen diskurssin mietintään. Käytännössä sama tarina voidaan kertoa lukemattomilla eri tavoilla, eli tarinan muoto voi olla lähes mikä tahansa. Vastaanottajan täytyy vain ymmärtää se, ja näin hän luo siitä itselleen tietyn järjestyksen päässään. Tarinoissa on sarja tapahtumia, joten niillä on oma aikansa. Niissä on myös yleisesti ottaen tietynlainen kronologia, eli tapahtumat kulkevat lineaarisesti aikaisimmasta tapahtumasta myöhäisimpään. (Abbott, 2015, s.13–19)

Narratiivinen diskurssi, kuten edellä mainittiin, voi esittää tarinan tapahtumat monella eri tavalla. Yksi lause voi edustaa satojen vuosien kestoista tarinaa. Narratiivinen diskurssi tarinalle voi myös hylätä täysin kronologian kerronnassaan. Narratiivi voi esimerkiksi alkaa keskeltä tarinaa ja vasta sen jälkeen näyttää, mitä tapahtui aivan alussa (Abbott, 2015, s. 13–19.). Hyvä esimerkki narratiivisen diskurssin monista vaihtoehdoista löytyy japanilaisen sarjakuvan, mangan, ja japanilaisen animaation, animen, maailmoista. Makoto Yukimuran manga *Vinland Saga* (2005) ja sen animaatiosovitus (Wada, 2019) poikkeavat tarinan muodolta aivan sarjan alussa (en ota huomioon sovituksen muita eroja). Alkuperäinen manga aloittaa tarinan päähenkilö Thorfinnin teinivuosista hänen ollessa viikinkijoukon jäsen. Vasta tämän alun jälkeen hypätään aivan alkuun, ja näemme Thorfinnin lapsuuden ja kotielämän, sekä tapahtumat, jotka johtavat hänen

teinivuosiensa tapahtumiin. Animaatiosovitus aloittaa Thorfinnin tarinan taas suoraan tästä aikaisimmasta vaiheesta.

Ero todennäköisesti johtuu mangan ja animen julkaisun eroista. Manga julkaistaan luku kerrallaan, ja niiden täytyy löytää yleisö nopeasti. Muuten manga ei tule olemaan pitkäikäinen. Toiminnan keskeltä alkava tarina on toimiva, koska se herättää kysymyksiä yleisössä. Anime taas julkaistaan kausi kerrallaan. Sen täytyy löytää yleisönsä koko kauden perusteella, jolloin suurempi tapa kertoa tarina voi olla mielekkäämpi vaihtoehto.

Narratiivisen diskurssin lisäksi narratiivista puhuttaessa on hyvä määritellä narratiivisuuden käsite, joka ei ole yksinkertainen määritellä. Se voi sanoa olevan ominaisuus narratiivissa, joka antaa vastaanottajalle käsityksen siitä, että hän ottaa vastaan narratiivia. (Abbott, 2015, s.25–27) Tämä on hieman löyhä määritelmä, mutta narratiivisuudesta voi sanoa enemmän.

Tämä voi olla paras havainnollistaa esimerkeillä. Otetaan hyvin yksinkertainen narratiivi, vaikkapa ”menin kotiin, päästin koiran takapihalle ja kaadoin itselleni lasin viiniä”. Tämä on periaatteessa narratiivi, mutta siitä puuttuu jotain. Abbott (2015, s.25–27) väittää narratiivin vastaanottamisen tunteen lisäksi narratiivisuuden merkitsevän sitä, että narratiivissa on tunne siitä, että joku esittää sitä. Narratiivisuuteen voi vaikuttaa lisäämällä tapahtumia, joten esittämäni sarja on narratiivisempi kuin esimerkiksi ”menin kotiin”.

Narratiivisuuden tunteeseen voi vaikuttaa käyttämillään sanavalinnoilla. Näitä voivat olla toiminnalliset verbit tai vaikkapa sanat, jotka kuvailevat tilannetta tai toimijoita. (Abbott, 2015, s.25–27) Esimerkissäni on jo toiminnallisia verbejä, mutta siitä saa narratiivisemman esimerkiksi vaihtamalla ne vielä tarkempiin kuvauksiin ja lisäämällä toimijoiden kuvauksia. Esimerkiksi: ”Väsyneenä matelin kotiin. Päästin koiraparkani takapihalle ja kaadoin läikyttellen itselleni lasin viiniä.” Tässä versiossa on enemmän

narratiivisia piirteitä. Toimijoiden olotilasta ja maailmasta tiedetään enemmän, ja heidän toimintansa on helppo kuvitella.

Näillä edeltävän esimerkin sanavalinnoilla on väliä narratiivisuuden kannalta, sillä niitä käytetään harvemmin normaalissa puheessa. Näin ne luovat vastaanottajassa narratiivin vastaanottamisen tunteen. Ne antavat myös narratiivin toimijoiden hahmoille enemmän syvyyttä, mikä lisää narratiivisuutta myös. (Abbott, 2015, s.25–27)

2.2 Narratiivien ominaisuudet

Kun on puhuttu narratiivin määritelmästä ja siihen liittyvistä käsitteistä, on hyvä siirtyä puhumaan myös narratiiveille yhteisistä tunnusmerkeistä. Niitä on monia. Yksi näistä ominaisuuksista on temporaalisuus (*temporality*). Yksinkertaisemmin ilmaistuna se tarkoittaa ajallisuutta. Tätä aihetta on jo lähestytty narratiivisesta diskurssista puhuttaessa. Sitä on kuitenkin hyvä pohtia hieman pidemmälle. Narratiiveille olennaista ovat sarjat tapahtumia. Aika on keskeinen asia narratiiveille niiden sisällä ja niiden ulkona. Sisäisesti narratiivissa sen tapahtumat kestävät jonkin aikaa. Ulkoisesti taas niiden kertomiseen menee jonkin verran aikaa. (Tamboukou, 2015, s.40).

Tästä voisi antaa monia esimerkkejä. Hyvä tapa havainnollistaa tätä löytyy kirjallisuuden maailmasta. Volter Kilven teos *Alastalon salissa* (1933) on hyvin pitkä kirja, joka kuvaa vain muutaman tunnin tapahtumat hyvin yksityiskohtaisesti. Kymmeniä sivuja kirjasta käytetään tapahtumiin, jotka tapahtuvat hetkessä. Toisaalta kolumbialaisen kirjailijan Gabriel Garcia Marquezin romaani *Sadan vuoden yksinäisyys* (2019) käy läpi Buendian suvun tarinan monen sukupolven ajan. Nimestä saadaan jo selville tarinan sisäisesti kuluvan 100 vuotta. Tämä ei ole täysin totta, sillä kirja kertoo myös ajoista ennen tarinan alkua.

Nämä esimerkit vertailtuna antavat erinomaisen kuvan temporaalisuuden tärkeydestä narratiiveissa. Kilpi ja Garcia Marquez ovat vastakohtia. Kilven tarinassa pienen

tapahtuman kertomiseen voi mennä enemmän aikaa kuin Garcia Marquezin tarinassa kokonaisen sukupolven elämän kertomiseen.

Toisena ominaisuutena narratiiveissa usein esiintyy merkityksellisyys (*meaningfulness*). Niissä on sisällä joskus hyvinkin syvällisiä sekä rikkaita merkityksiä. (Tamboukou, 2015, s.40) Otetaan esimerkiksi aiemmin käytetty narratiivi: ”Väsyneenä matelin kotiin. Päästin koiraparkani takapihalle ja kaadoin läikytellen itselleni lasin viiniä.” Löytyykö siitä syvällisempiä merkityksiä?

Väsymys ja mateleminen voivat kertoa meille, minkälainen päivä narratiivin hahmolla on ollut. Voimme kuvitella myös, mitä hän olisi voinut tehdä ennen narratiivimme alkua. ”Koiraparka” ilmauksena kertoo joko hyvin onnettomasta koirasta (vanha tai sairas esimerkiksi) tai siitä, että se ei ole päässyt tekemään tarpeitaan pitkään aikaan. Ilmaisuu yhdistettynä ulospäästämisen toimintaan vihjaa tästä. Läikytellen kaataminen ja lasi alkoholia voi kertoa hahmon päivästä tai pidemmälle vietyä jopa alkoholiongelmasta. Joka tapauksessa on paljon tulkittavissa pinnan alla.

Kuten aiemmin on todettu, narratiivit ovat tapahtumien representaatioita yhden määrityksen mukaan. Koska representaatio tarkoittaa kerrontaa, on oletettavaa, että narratiiveilla on yleisö. Narratiiveille ominaista onkin sosiaalisuus (*sociality*) (Tamboukou, 2015, s.40).

Narratiivit kerrotaan aina jollekin yleisölle ja niiden kertojilla on sen lisäksi yleisesti ottaen jokin yleisö mielessään. (Tamboukou, 2015, s.40) Onko esimerkiksi lyhyen ja paksusivuisen kuvakirjan yleisö kuka tahansa vai lähinnä pienet lapset? Olettiko Gabriel Garcia Marquez suurteoksensa yleisöksi aivan kenet tahansa, vai lähinnä aikuiset (alkuperäisteoksen kohdalla todennäköisesti espanjankielisen maailman aikuiset)? Mainokset ovat usein narratiiveja, ja niillä on kohderyhmänsä. Television alkuaikoina päivällä televisiossa mainostettiin esimerkiksi pesuainetta, sillä vaimot olivat kotona. Tupakkamainokset saattoivat luoda kuvan maskuliinista ihanteesta (Marlboro-mies).

Tästä on esimerkki virvoitusjuomien mainostuksesta. Carmen Nobel väittää artikkelissaan *Should Men's Products Fear a Woman's Touch?* (2013) Coca Colan tehneen tuotteensa Coca Cola Zero miehille. Miehet eivät juoneet alkuperäistä Coca Cola Lightia, joten heille tehtiin uusi tuote mustalla tölkillä vaalean sijaan. Mainoskampanja tuotteelle kohdistettiin myös miehiin. Alkuperäiset Zero mainokset sisälsivät yleensä miehen, jonka ympärille ilmestyy yhtäkkiä vilttejä kauniita naismalleja kuin tyhjistä hänen juodessaan Zeroa. Ei vivahteikkain ratkaisu ehkä, mutta se on ilmeisesti ollut toimiva taktiikka.

Fiktiivisissä narratiiveissa huomattavin kohderyhmien ajattelu löytyy vanhanaikaisten romanssikirjallisuuden lisäksi japanilaisen sarjakuvan, mangan, maailmasta. Mangalla on genrensä (urheilu, taistelu, romanssi ja niin edelleen), mutta niillä on myös hyvin paljon yleisöä yleistävä kohderyhmä. Tämä on melkein toinen genre genren päällä.

Sukupuolijako ei riitä tässä. Mangat jaetaan kohderyhmiin oletetun yleisön sukupuolen ja iän mukaan. Yleisö on tietysti paljon laajempi, mutta jaottelu menee näiden parametrien mukaan silti. Esimerkkinä tästä ovat *shōnen* ja *shōjo*. Shōnen on kohdistettu pojille ja teinipojille. Näissä tarinoissa taistelulajitarinat ovat monessa muodossa yleisiä. Toinen yleinen genre kohderyhmälle on urheilu. Shōjo-tarinat ovat tyttöjen ja teinityttöjen tarinoita. Näille tyypillisempää on yleisesti feminiinisempi taide ja hyvin useasti romanssi. (Rousmaniere, 2019)

2.3 Narratiivitutkimus ja narratiivin määritelmä

Luvun alussa annettiin narratiiville yleinen määritelmä. Tässä alaluvussa tarkastellaan käsitettä hieman yksityiskohtaisemmin. Narratiivitutkimuksen kentällä on monenlaisia käsityksiä narratiivien luonteesta ja määritelmästä. Tässä tutkimuksessa esitellään strukturalistinen ja poststrukturalistinen käsitys. Näiden määritelmien jonkinasteinen selvitys auttaa ymmärtämään syvemmin narratiivien luonteen ja antaa tarkemman kontekstin käsitteelle.

Strukturalistinen käsitys narratiivin määritelmästä on kaksijakoinen. Sen osat ovat tarina ja diskurssi. Yksinkertaisesti ilmaistuna tarina on sarja tapahtumia, joka on temporaalinen. Diskurssi tässä määritelmässä tarkoittaa sitä tapaa, jolla tämä sarja kerrotaan. Narratiivi ja tarina ovat tämänkin määritelmän mukaan yhteydessä olevia, mutta eivät silti samaa tarkoittavia käsitteitä. Narratiivin selittäminen pelkästään tarinaksi ei riitä. (Tamboukou, 2015, s.41)

Edeltävässä määritelmässä on huomattavissa yhteys aiemmin tutkimuksessa esiteltyyn määritelmään, jonka mukaan narratiivi on tarinan ja narratiivisen diskurssin yhdistelmä. Määritelmä oikeastaan muistuttaa monta aiempaa määritelmää. Narratiivi kerrottuna sarjana tapahtumia on myös tullut aiemmin esille. Temporaalisuuden ominaisuus nousee myös esille. Tämä on siis hyvin monipuolinen ja tyhjentävä tapa selittää narratiivi suhteellisen nopeasti ja selkeäsanaisesti.

Diskurssia on käytetty terminä tutkimuksessa muutamaan otteeseen, joten on hyvä saada nopeasti käsitys sen merkityksestä. Se johtaa juurensa Michel Foucaultin työstä. Hänen mukaansa kielellä on tiedon ja vallan luomisessa aktiivinen asema. Välineenä luomiselle toimivat puhe, teksti, genre ja representaatio. (Livholts & Tamboukou 2015, s.4) Representaatio tulee jälleen esille tässä tutkimuksessa.

Poststrukturalistinen käsitys narratiiveista on huomattavasti konseptuaalisempi ja monimutkainen. Tämän käsityksen mukaan narratiivit ovat kirjoitettuja tai puhuttuja minimaalisia lingvistisiä tekoja. Niinkin yksinkertainen ilmaisu kuin ”auta” voi olla määriteltävissä narratiiviksi. Toinen esimerkki, joka annetaan, on ”ojentaisitko suolan”. (Tamboukou, 2015, s. 41) Tässä ollaan hyvin kaukana tapahtumasarjoista ja niiden representaatioista. Tutkijoilla on tietenkin tarkennuksia tähän määritelmään.

Tamboukou (2015, s.41) esittelee myös Lyotardin näkemyksen narratiiveista. Lyotardille ne ovat määriteltävissä tietämisen tapana. Narratiivit ovat jopa kaiken tiedon

mahdollisuudet määrittelevät tekijät. Tieto ja toiminta ovat kytkeytyneitä toisiinsa. Näin jokaisessa mahdollisessa yhteiskunnassa määrittyy toiminta. Narratiivit kietovat tiedon ja toiminnan näin yhteen.

Strukturalistien ja poststrukturalistien näkemysten välille on löydettävissä selkeä ero. Strukturalisteille tärkeää on tietää, miten narratiivit rakentuvat. (Tamboukou, 2015, s.41) Voisi sanoa suurimman osan narratiivien pohtimisesta olleen tässä tutkimuksessa tämän suuntaista ajattelua. Poststrukturalistit taas haluavat tietää enemmän, miten narratiivit toimivat. Tässä tärkeää on tämän kyseisen toiminnan vaikutus yhteiskuntaan ja ihmisiin. (Tamboukou, 2015, s.41) Tutkimus ei jätä tätäkään huomiotta. Onhan kaupunkisuunnittelu pohjimmiltaan ihmisten elinympäristöön vaikuttamista.

Tamboukou (2015, s.41) ajattelee myös narratiivien olevan hyvin vahvasti yhteydessä ihmisten ajallisuuteen. Mennyt, nykyinen ja tuleva yhdistyvät ihmismielessä narratiivien avulla. Narratiivit nähdään kognitiivisina prosesseina, joiden tehtävä on antaa meille mahdollisuudet rakentaa merkityksellisiä todellisuuksia. Tässäkin temporaalisuus tulee esille vahvasti. Se tuntuu olevan päällimmäisin ominaisuus narratiiveissa.

3 Narratiivit kaupunkisuunnittelussa

Kaupunkisuunnittelun ja narratiivisuuden yhteys on tullut aiemmin tässä tutkimuksessa esiin. Ameerilainen (2021a, s.1–2) esimerkiksi painottaa tämän suunnan tärkeyttä modernille kaupungille. On tapahtunut niin sanottu ”narrative turn” ja ”story turn” kaupunkisuunnittelun maailmassa, mutta se ei ole ollut mikään nopea kehitys. Tässä luvussa käydään läpi kaupunkisuunnittelu ensin yleisesti, ja sen jälkeen mietitään narratiivisuutta ja tarinallisuutta sen maailmassa.

3.1 Kaupunkisuunnittelu

Tämän tutkimuksen johdannossa on käyty läpi jo alustavasti kaupunkisuunnittelun käsitteen merkitystä ja sen osa-alueita. Nyt otetaan nämä mainitut seikat pohjalle, ja laajennetaan niiden kontekstia, jotta tärkeä käsite tulee tarpeeksi kattavasti käsiteltyä.

4 Kaupunkisuunnittelun voi nähdä olevan yhteisön käytössä olevia prosesseja, joilla niiden ympäristöä muovataan tarpeiden ja tulevaisuuden toiveiden mukaan. Sen lisäksi se on määriteltävissä tämän prosessin fasilitoivien tahojen alaksi. (McGill University, 2025; ks. Vicuña & Galland, 2019) Kaupunkisuunnittelu liittyy vahvasti yhdyskuntasuunnitteluun ja arkkitehtuuriin. Sen ulottuvuuksia ovat vaikkapa maankäyttö, ja rakentaminen, ja kaavoitus on yksi kaupunkikehittämisen osista. (Vicuña & Galland, 2019; ks. Tieteen termipankki, 2025a)

Työhön osallistuvat monenlaiset toimijat, asiantuntijoista maallikoihin, ja työtä ohjaavat monenlaiset intressit. (Vicuña & Galland, 2019; ks. Tieteen termipankki, 2025a) Näillä erilaisilla toimijoilla on intressiensä eroavuuden lisäksi eroja myös siinä, kuinka paljon valtaa ja vaikutusmahdollisuuksia niillä on. Tämä pluralismi toimijoiden osalta tekee kaupunkisuunnittelun rajojen määrittelyn hankalaksi. (Hall & Barrett, 2012, s.128) Alan toimijoiden moninaisuus näkyy todennäköisesti myös sen opetuksessa. Esimerkiksi McGill University (2025) kertoo sivustollaan kaupunkisuunnittelun opetuksen keskittyvän alan kysymysten tarkasteluun monien eri oppiaineiden näkökulmien kautta.

Tämän lisäksi keskitytään muun muassa johtamaan yhteistyön prosesseja ja konflikteja. Tarve monipuolisuuteen selittyy sillä, mihin kaikkeen käytännön kaupunkisuunnittelijat aikansa käyttävät. (Othengrafen & Levin-Keitel, 2019)

Prosessina kaupunkikehittäminen jakaantuu planning- ja design-osuuteen, joissa planning viittaa esimerkiksi kaavoitukseen. (Rivera, 2021; ks. Tieteen termipankki, 2025a) Planning-osuus pitää sisällään kaupunkistrategian puolen, poliittisen puolen ja teknisen puolen. Se on itse kaupungin suunnittelu sen rakenteesta infrastruktuuriin ja politiikkaan. Se on pitkän aikavälin toimintaa, ja se tähtää hyötyyn (*utility*). (Urban Design Lab, 2022) Design keskittyy alueen ja rakennusten muotoon. Se on tarkemmin ilmaistuna kaupungin toimintojen suunnittelua tai muotoilua. (Rivera, 2021; ks. Tieteen termipankki, 2025a) Sen piiriin sisältyy yhteisön asuminen, liikenne, infrastruktuuri ja paljon muuta. Sillä pureudutaan kerrallaan yhteen toimintoon. Se on luovaa työtä, joka tähtää parantamaan oloja kaupungissa (elämänlaatu ja kestävyys esim. tavoitteena). Se on lyhyemmän aikavälin työtä, joka tähtää toiminnallisuuteen (*functionality*) ja estetiikkaan. (Urban Design Lab, 2022)

Planning- ja design-osuudet toimivat hieman eri tavalla. Ensimmäinen on isomman skaalan ja suuremman mittakaavan työtä, toinen tähtää tarkemmin kaupungin eri osiin. Voi olla, että nämä voitaisiin nähdä täysin eri aloina, mutta tässä tutkimuksessa ne ovat kaksi puolta kaupunkisuunnittelun käsitteestä.

Suunnittelua toteutetaan useimmiten tekstien kautta kielellisesti, tai visuaalisesti hyödyntäen karttoja tai tilastoja (jälkimmäisiä suositaan). Näiden avulla suunnittelijat esittävät ja muovaavat todellisuutta. (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.20) Todellisuuden muovaaminen on tietysti hieman mahtipontinen tapa ilmaista asia, mutta se antaa tutkimuksen aiheelle myös painoarvoa, jos mietimme tätä narratiivien kautta. Tamboukou (2015, s.41) näki narratiivit keinona luoda merkityksellisiä todellisuuksia. Jos näemme kaupunkisuunnittelijat tarinankertojina, eivätkö he tee juuri tätä?

Kaupunkisuunnittelu, ja laajemmin alueellinen suunnittelu, katsoo ajallisesti jokaiseen suuntaan: menneeseen, nykyiseen ja tulevaan. Siihen sisältyy pyrkimys suunnitella, ohjata ja kontrolloida tulevaa kaupungissa. (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.21). Tämä liittyy myös vahvasti narratiiveihin. Nämä kolme ajallista ulottuvuutta yhdistyvät ihmismielessä narratiivien avulla. (Tamboukou, 2015, s.41)

Yhdistääkö siis kaupunkisuunnittelija tarinankertojana narratiivillaan eri ajalliset ulottuvuudet ja luo merkityksellisen todellisuuden, eli kaupungin (tai ainakin jonkin osan siitä)? Tämä on tietysti abstraktille tasolle vietyä pohdintaa, mutta se tuntuu mielekkäältä ajatellen tutkimuksen aihetta ja narratiivin erilaisia ominaisuuksia. Näitä olivat esimerkiksi merkityksellisyys ja ajallisuus (Tamboukou, 2015, s.40).

Haasteena on jo aiemmin mainittu monitahoinen luonne. On hyvin monta eri osasta kaupungissa ja erilaisia intressejä, joita ei ole aina helppoa saada sovitettua yhteen. (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.21). Lieven Ameen (2021a) työstä puhuttaessa myöhemmin tässä tutkimuksessa tulee esille hyvin näiden eri tahojen, kuten suunnittelijoiden ja kaupungin asukkaisen, mielenkiintoinen yhteistoiminta narratiivien näkökulmasta.

Kaupunkisuunnittelun juuret ovat hyvin vanhat. Sen voi laajasti määritellen nähdä alkaneen jo heti ensimmäisten kaupunkien rakentamisesta. On kuitenkin huomattava, että sen tarkoitus ja tapa, jolla se tehtiin, ovat muuttuneet ajan myötä. Ennen uskonnollinen ja kulttuurinen vaikutus näkyi suunnittelussa. Tämä on yksinkertaisemman ajan piirre. 1800-luvulta lähtien alkoi kehittyä suunnittelu, joka oli ongelmanratkaisua. Teollistuneen maailman kaupungit ja niiden ”pahuudet” tarvitsivat parannuskeinon, jota suunnittelijat lähtivät kehittämään. (Hall & Barrett, 2012, s.129)

Tämä aikakausi synnytti avainkäsitteitä kaupunkisuunnittelulle. Nämä johdettiin niin sanottujen visionäärien työstä. Moderni kaupunkisuunnittelu perustuu visioihin, jotka kehittivät nämä 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa vaikuttaneet visionäärit. Heidän

tarkoituksensa oli suunnitella hyvä kaupunki (*good city*), joka oli vastaus teollistuneelle kaupungille. Tällaisia visioita kaupunkisuunnittelulle olivat esimerkiksi Ebenezer Howardin puutarhakaupunki ja Le Corbusierin Radiant City. (Hall & Barrett, 2012, s.129 ; s.132-140) Radiant city on suomeksi tunnettu modernina kaupunkikoneena. (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.43)

Puutarhakaupunki on yksi kaupunkisuunnittelun historian tärkeimmistä visioista. Hyvin yksinkertaistetusti se on itsehallinnoivan yhteisön omistamaa maataloudellista aluetta. (Hall & Barrett 2012, s.133–134) Puutarhakaupungin muotoon ja taustaan pureudutaan myöhemmin hieman tarkemmin. Sillä on isompi rooli aiheen kannalta empiirisessä osassa tutkimusta.

Sveitsiläislähtöinen Le Corbusier on modernin kaupunkikoneen idean isä. Hän oli arkkitehti, mikä näkyy tämän vision konseptissa selvästi. Hän näki kaupungin kellomaisena koneistona, joka toimii, koska se on suunniteltu juuri tietyllä tavalla. Osat toimivat yhdessä harmoniassa ja kaikella on rationaalinen järjestys. Hänen näkemyksensä pohjasi 1900-luvun alun Pariisin ongelmiin, esimerkiksi ruuhkautuminen oli yksi näistä ongelmista. (Hall & Barrett, 2012, s.137-138)

Le Corbusierin idea oli vähentää ruuhkautumista tiivistämällä rakentamista kaupungissa, ja tekemällä enemmän avointa tilaa tarkan geometrisen suunnittelun avulla. Kaupungit rakennettaisiin uudelleen vanhan alta pois puretun kaupungin päälle. Tiiviys toimi, koska kaupungit rakentaisivat korkeita taloja, joissa oli yhtenäisen kokoisia asuntoja asukkaille. (Hall & Barrett, 2012, s.138) Hänen ideansa voisi nähdä design-painotteisena.

Nykyään tällaiset visiot eivät ole välttämättä enää niin tärkeässä osassa, tai ei ainakaan aivan samassa muodossa. Visiot ovat myös saaneet kritiikkiä osakseen esimerkiksi, koska ei olla nähty rationaalisen suunnittelun hyötyä elinvoimaisen ja hektisen kaupungin suunnittelussa, ja koska visioiden kehittäneillä suunnittelijoilla ei ole ollut käsitystä asukkaiden todellisuudesta (Hall & Barrett, 2012, s.141–142). On silti tunnistettava se

tosiasia, että visioiden pohjalta rakennetut kaupungit eivät katoa mihinkään. Tässä tutkimuksessa Tapiola on otettu tapaukseksi, ja sen suunnitteluun vaikuttivat juuri tällaiset suuret visiot menneisyydestä (siihen aikaan tosin ei niin kaukaa menneisyydestä).

Seuraavaksi käydään läpi Howardin luomaa narratiivia. Tämä on tärkeää, koska se on hyvä esimerkki suunnittelijan näkökulmasta tässä aiheessa. Se on myös historiallinen ja perustavanlaatuinen esimerkki kaupunkisuunnittelusta, joka antaa alasta kattavamman näkymän. Sen lisäksi Howardin narratiivi on hyvä silta kaupunkisuunnittelun määrittelystä sen ja narratiivien kohtaamiseen. Tästä on sitten hyvä jatkaa kattavampiin esimerkkeihin kaupunkisuunnittelun narratiivisuudesta.

4.1 Howardin narratiivi

Moderni kaupunkisuunnittelu siis alkaa 1800-luvulla. Se juonsi juurensa utopiaperinteestä, ja se nähtiin enemmän taiteena ja esteettisenä alana. Sosiaaliset näkökulmat jäivät taka-alalle suunnittelijoiden mielissä. Kaupungin muoto, esimerkiksi luonnon elementtien ja rakennettujen elementtien suhde, oli tärkeämpi. Tämä heidän mukaansa vaikuttaisi sosiaalisiin haasteisiin positiivisesti. Tällainen ajattelu ei pysynyt suosittuna, ja se sai osakseen kritiikkiä. Tästä tyylistä siirryttiin suunnitteluun, joka oli toiminnallisempi. (Mattila, 2006, s.141)

Howard toisaalta mietti sosiaalisia ja toiminnallisia ulottuvuuksia, joten hän ei ollut täysin tähän utopistiseen kategoriaan sopiva suunnittelija (Mattila 2006, s.141). Howardin ajattelulle tärkeää oli kuitenkin utopiakirjallisuus, varsinkin Edward Bellamyn vuoden 1888 tietoisromaani *Looking Backward*. (Hugel 2017, s.1). Howardin voisi ehkä siis nähdä siltana muotoa priorisoivan ja toiminnallisuutta ajattelevan suunnittelun välillä.

Bellamy utopistina näki ihmisyydessä paljon hyvää. Optimistisen ihmiskuvan keskusta olivat tasa-arvo ja kyky tehdä yhteistyötä. Howard sisäisti Bellamyn ihmiskuvan ja otti

sen osakseen omaa ajatteluaan työssään. Hän itse näki omien ehdotustensa kaupunkien suunnittelun parantamiseksi olevan Bellamyta saatujen periaatteiden testaamista. (Hugel 2017, s.1–2)

Howardin työ kuitenkin oli osa 1800-luvun lopulla alkanutta keskustelua teollisuuskaupungin vaihtoehtoista. Sen takia hänen ideoitaan ei voi nähdä vain utopiakirjallisuuden maailmasta kopioituna idealismina. Vaikka hän inspiroitui fiktiosta, oli hänen elämäntyönsä osa isompaa kontekstia. (Hugel 2017, s.1–2) Howardin vaikutteina toimivat tilanne maailmalla ongelmiseen ja uudistusliikkeet, jotka vaikuttivat yhteiskunnassa. (Hall & Barrett, 2012, s.132–140) Hän jopa teki laskua kustannuksista, joita puutarhakaupungit tuottaisivat tarkastellen sen aikaisia amerikkalaisia projekteja. (Hugel 2017, s.1–2.) Hänen ideansa olivat muutakin kuin kuvitelmaa, ja tässä näkyi hänen ideoidensa toiminnallisuus vastakohtana toisiin suunnittelijoihin.

Tämä on hyvä esimerkki sille, miten narratiivit voivat vaikuttaa kaupunkisuunnitteluun perusteellisesti. Nyt on hyvä havainnollistaa narratiivi, jota Howard itse loi. Tämä vaatii tulkintaa, mutta Howard ei piilota ajamaansa narratiivia, vaan hänellä on selvä sanoma. Tässä on esimerkki hänen kirjoituksistaan:

“Town and country must be married, and out of this joyous union will spring a new hope, a new life, a new civilization (Howard 1993, s.11).”

Tästä on hyvä tunnistaa muutama narratiivien piirre havainnollistamisen nimissä. Lainauksessa on kaksi tapahtumaa. Howardin sanojen mukaan kaupunki ja maaseutu on saatettava liittoon, ja tästä riemukkaasta liitosta syntyy uusi toivo, elämä ja sivilisaatio (Howard, 1993, s.11).

Narratiivit eivät yleisesti ole passiivinen tapa ilmaista tapahtumat. Tässä Howard ilmaisee asiat toiminnallisten verbien kautta, kuten ”marry”, eli saattaa liittoon (naittaa tarkemmin, mutta tämä on ruman kuuloinen tapa ilmaista asia) ja ”spring”, eli syntyä tai

kummuta. Tapahtumat ja toimijat (Bal, 2009, s.6) tässä narratiivissa ovat selvästi tunnistettavissa. Toimijan ei tarvitse olla ihminen (Bal,2009, s.6), joten maaseutu ja kaupunki toimivat hyvin siinä roolissa, ja tapahtumat ovat näiden liittoon saattaminen ja toiveikkaan tulevaisuuden synty.

Howardin sitaatin narratiivinen diskurssi, eli tapa, jolla narratiivin muoto kerrotaan (Abbott, 2015, s.13–19), on kronologinen. Tämä todennäköisesti on tarkoituksenmukaista ymmärrettävyyden säilyttämiseksi. Kerrotaan tapahtumat ensimmäisestä tapahtumasta viimeiseen suorassa linjassa. Narratiivinen diskurssi ei ole kiveen hakattu kuitenkaan, vaan sitä voi muovailta halunsa ja tarkoituksensa mukaan (Abbott, 2015, s.13–19). Edellä mainitut tapahtumat voisi kertoa lopusta alkuun, tai jos olisi enemmän kuin kaksi tapahtumaa, kertoa ensin keskikohta, sitten alku ja sitten loppu. Lopputulos ei olisi ehkä yhtä ymmärrettävä, joka ei olisi hyödyllistä Howardille, jolla tavoitteena oli selkeä reaali maailman muutos sanojensa kautta.

Narratiivisuus on vaikeasti määriteltävissä, mutta se on jotain, joka tekee narratiivista narratiivin oloisen sen vastaanottajalle (Abbott, 2015, s.25–27). Howard oli taitava tässä, mahdollisesti hänen mainosmiestaustansa seurauksena (Hall & Barrett, 2012, s.133). Aiemmin mainitut toiminnalliset verbit ovat osa tätä, mutta Howardin kuvailevat ilmaisut ovat myös tärkeitä (Abbott, 2015, s.25–27). Howardin maaseudun ja kaupungin liitolle käyttämä adjektiivi ”joyous”, eli riemukas (Howard 1993, s.11), ei muuta toimintaa perustavanlaatuisesti. Se on kuitenkin sanavalinta, joka luo narratiivisuuden tunnetta narratiivissa.

4.2 Kaupunkisuunnittelu ja tarinat

Tarinat ovat olennaisen tärkeitä kaupunkisuunnittelulle. Nämä ovat välineitä, joiden kautta kaupunkisuunnitteluun tuodaan humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen tietoa. Suunnitteluun tuodaan niiden kautta myös tietoa kaupungista suunnittelun kohteena. Kolmas asia, jota suunnitteluun tuodaan sen kautta, on tietoa siitä, kuinka kaupungissa toimitaan. (Sandercock, 2003, s.12)

Sandercockin (2003, s.12–13) mukaan suunnittelu tapahtuu monella eri tavalla tarinoiden kautta. Ne ovat esimerkiksi muutoksen katalyytti, päätettävien poliittisten linjojen perusta, selityksien sekä opetusten perusta, oikeutus olemassa olevalle ja tietyllä tavalla moraalinen mittatikku, johon toteutuvaa kehitystä verrataan.

Sandercock (2003, s.12–13) haluaa korostaa tarinoiden merkitystä pidemmälle kuin aikaisemmin on tehty. Tarinoiden tekeminen (*stories performed*) on hänelle sitä mitä kaupunkisuunnittelijat tekevät. Tätä ei Sandercockin mukaan ymmärretty riittävästi. Hän kuvaa tätä kaapissa olemiseksi. Tässä kaapissa on oltu, ja sieltä voi nyt tulla ulos. Tarinoilla on todellisuutta muokkava rooli on jotain, mistä pitää puhua, ja jota pitää myös opettaa. (Sandercock, 2003, 12–13)

Tarinoissa on yhdistäviä elementtejä. Ensimmäisenä niistä on ajallinen ulottuvuus. Tapahtumat seuraavat toisiaan jossain muodossa, jollain tavalla. (Sandercock, 2003, s.13) Tämä elementti liittyy narratiivien ajallisuuteen (*temporality*). Kaikki tarinat ovat sarja tapahtumia, jotka kestävät jonkin ajan tarinan maailmassa, ja niiden kerrontaan menee tietty määrä aikaa oikeassa maailmassa. (Tamboukou, 2015, s.40)

Toinen yhdistävä elementti on johdonmukaisuus. Tapahtumat eivät seuraa toisiaan sattumanvaraisesti, vaan johdonmukaisesti. Jollain tavalla tarinassa ilmentyy syy-seuraussuhteet tapahtumille. (Sandercock, 2003, s.13) Tähän liittyy esimerkiksi fabulan käsite. Tarina yksinkertaisimmassa muodossaan on vain sen tapahtumat kronologisessa järjestyksessä. Se on tapahtumien ketju, jossa yhtä tapahtumaa seuraa toinen. (Bal, 2009, s.5) Vaikka sitä ei suoraan sanota, on tästä luettavissa kausaliteetin vaatimus, mitä myös Sandercock (2003, s.13) peräänkuuluttaa. Tapahtumat seuraavat toisiaan syy-seuraussuhteiden kautta. Tämä on johdonmukaista, ei sattumanvaraista.

Kolmas yhteinen elementti liittyy tarinoiden universaalisuuteen. Kaikissa niissä on mahdollisuus yleistämiseen. Ne eivät liity vain yhteen aikaan ja paikkaan. Universaalius

pätee jokaiseen tarinaan jotenkin. (Sandercock, 2003, s.13) Vastalauseen voisi löytää ehkä tälle miettimällä asiaa siitä näkökulmasta, että sosiaalinen ulottuvuus tarinoissa (*sociality*) tarkoittaa sitä, että tarinoilla on yleisönsä. (Tamboukou, 2015, s.40) Tämä ei sulje universaaliuden ajatusta pois, mutta yleisö sanana merkitsee yleensä hieman rajatumpaa joukkoa ihmisiä. Tietysti silloin yleistäminen kohdistuu yleisön kanssa yhteisiin asioihin. Esimerkiksi kristilliselle yleisölle suunnattu narratiivi voi sisältää isommalle yleisölle samaistuttavia elementtejä, vaikkapa uhrauksen, rohkeuden ja rakkauden.

Neljäs elementti on totutut rakenteet tarinoissa. Niillä on alku ja loppu. Niillä on myös tunnistettava juoni. Näistä asioista ne tunnistaa tarinoiksi. Tarinatyyppejä ovat esimerkiksi sankaritarina, ryysyistä rikkauksiin-tarina (tuhkimotarina on toinen tapa ilmaista tämä), kadotettu paratiisi-tarina, muukalainen tulee kaupunkiin-tarina ja niin edelleen. Näitä juonia toistetaan tarinasta toiseen. (Sandercock, 2003, s.13) Nämä ovat hyvin itsestäänselviä asioita. Tarinat alkavat jostain ja päättyvät johonkin. Niitä ei tarvitse kertoa sillä tavalla kronologisesti, kuten olemme saaneet tietää pohtiessamme narratiivista diskurssia (Abbott, 2015, s. 13–19). Tarinatyyppejä tunnistamme myös varmasti usein vaikkapa nauttiessamme kirjasta tai elokuvasta. Joskus on väitetty, että on vain muutama tarina, joita kerrotaan uudelleen ja uudelleen. Tämä on ehkä yksinkertaistettu tapa ajatella, mutta jos mietimme tarinoiden juonia, löydämme varmasti yhtymäkohtia toisiin tarinoihin, joiden kautta ne voidaan luokitella saman tarinatyyppin sateenvarjon alle.

Nämä elementit toistuvat kaupunkisuunnitteluun liittyvissä tarinoissa, tai narratiiveissa toiselta nimeltään. Teknisesti tarina ja narratiivi eivät ole sama asia, mutta usein niitä käytetään synonyymeina. Jotkut narratiiveista ottavat päähuomiokseen vaikkapa yhteisön osallistumisen tavat, eli tavat, joiden avulla voidaan osallistaa kansalaisia ja yrityksiä, ja saada näiden äänet kuuluviin kehittämis- ja suunnittelutyössä (ks. esim narratiivit suunnittelulle) Konfliktien ratkaisu taas ottaa päähuomion joissain

narratiiveissa. Tässä keskiössä ovat riistiriitojen ratkaisun eri tavat, vaikkapa eri intressien välillä. (Sandercock, 2003, s.14–15)

4.3 Kaupungin rinnakkaiset narratiivit

James A. Thogmorton esitti 1960-luvulla, että suunnittelu on suostuttelevaa tarinankerrontaa, jolla valmistaudutaan tulevaisuuden haasteisiin. Thogmorton palasi tähän myöhemmin tulevaisuuden ollessa erilainen kuin hänen aiemmin kuvaamansa maailma. Yksi näistä esille nousevista korjausliikeistä oli se, että hän totesi nyt tarinoita kerrottavan useita rinnakkain. Suunnittelijoilla ei ole yksinoikeutta siihen mitä kaupunkien tulevaisuudesta kerrotaan tarinoissa. Kaupunkilaiset myös itse kertovat tulevaisuustarinoita kaupungistaan. (Thogmorton, 2003, s.129-130).

Tarinoiden ainoa piirre ei ole vain suostuttelevuus. Ne rakentavat myös kaupungin tulevaisuutta. Ne muokkaavat paikallisyhteisöjä, kaupungin luonnetta ja kaupunkikulttuuria. On tärkeää, millä sanoilla ja miten kaupunkilaisista puhutaan suunnittelijoiden tekemissä tarinoissa. Myös on hyvä huomioida tarinoissa mahdollisesti esiintyvä jonkinlainen ”me”. On siis olennaista keihin se viittaa nyt ja tulevaisuudessa. (Thogmorton, 2003, s.130)

Olennessa eron 1960-luvun maailmaan taitaa kuitenkin olla se, että kaikki tapahtuu globaaleissa tai globaaleihin verkostoihin kytkeytyneissä verkostoissa, jotka ovat jatkuvassa muutoksessa. Tarinan suostuttelevuus toteutuu vain, jos sen kertojat ymmärtävät millaiseen ympäristöön se on uppoutunut. Heidän täytyy ymmärtää mikä tässä ympäristössä liittyy mihinkin, ja millä tavoin. Tähän haasteeseen kuuluu myös se, että otetaan huomioon rinnakkaiset tarinat, ja niiden kautta ilmenevät ristiriitaisuudet. (Thogmorton, 2003, s.130)

Thogmorton nostaa esille viisi rinnakkaista narratiivia, jotka hahmottaa kaupungeista (Thogmorton, 2003, s.142–145). Koska hän ajattelee amerikkalaista suurkaupunkia, ne ovat vain suuntaa-antavia Suomessa. Silti ne ovat mielenkiintoisia, koska ne nostavat

esille sen, että narratiivit ovat rinnakkaisia ja päällekkäisiä, ja saattavat myös olla keskenään kilpailevia tapoja hahmottaa todellisuutta.

Ensimmäinen kaupunkinarratiivi korostaa jännittäviä mahdollisuuksia kaupungissa. Se on toiminnan keskus luovulle ihmisille, paikka missä kaikki uusi tapahtuu muita paikkoja aiemmin. Mediassa *Sex and The City* tai suomeksi *Sinkkuelämää* on esimerkki tätä televisiosarjasta, joka edustaa tällaista kuvaa kaupungin narratiivista. Kaupunkeihin syntyvät työpaikat, varsinkin tietotyön ja luovan työn työpaikat, edistävät ja mahdollistavat kaupunkien kasvua suuremmiksi ja laajemmiksi. Kaupungeissa koulutus, tutkimus ja teollisuus kietoutuvat yhteen ja tukevat toisiaan. Kaupungit ovat kasvun paikkoja. (Thogmorton, 2003, s.142–143)

Toinen kaupunkinarratiivi on painajainen. Kaupungit nähdään rapistuneina alueina, jossa rikollisuus, varsinkin huumerikollisuus, tuhoaa monien alueiden asuttavuuden. Kaupungeissa vellovat vastakkainasettelut ovat välillä johtaneet mellakoihin asti. Tämä ajattelu liittyy vahvasti amerikkalaiseen suurkaupunkiin. *Bladerunner* ja *Escape from New York* ovat tällaista narratiivin kuvaa edustavia elokuvia. Kyse ei silti ole pelkästä rapistumisesta ja asioiden pahentumisesta, vaan kehittämisellä on myös osansa ristiriitaisuuksien syntymisessä. Usein alueita kehitetään sellaisiksi, ettei niiden aikaisemmillä asukkailla ole enää varaa asua niissä. (Thogmorton, 2003, s.143)

Edellä mainittu prosessi on nimeltään gentrifikaatio, ja sillä on monia haittoja ja hyötyjä. Gentrifikaatiosta löytyy erinomainen ja havainnollistava esimerkki fiktion maailmasta. Tämä on ranskalainen *Asterix* -sarjakuva. René Goscinny ja Albert Uderzon teos *Jumaltenrannan nousu ja tuho* (2001) kertoo tarinan siitä, miten Caesar aikoo viimein voittaa Asterixin kylän rakentamalla sen läheisyyteen uuden roomalaisen asuinalueen, Jumaltenrannan. Tämä asuinalue on luksusasuntolan, liiketoimintatilojen ja viihteen täyttävä alue. Tarkoituksena on tehdä Asterixin kylästä gallialaisten slummi Jumaltenrannan keskuksen ulkopuolella.

Tämä alkaa Goscinnyn ja Uderzon (2001) tarinan aikana vaikuttaa moneen asiaan kylän sisällä. Esimerkiksi gallilaisten tuotteiden, kuten kalan ja antiikin, hinnat nousevat. Roomalaiset saavat tuotteet heidän näkökulmastaan halvalla, mutta kylän asukkaat kärsivät hintojen noususta.

Tietenkään tämä ei lopu roomalaisten voittoon, mutta oikeassa maailmassa tämä prosessi on hyvin toimiva ja todellinen. Se saattaa tehdä asuinaluista arvokkaampia, mutta ei pakosta niille, jotka ovat asuneet siellä pitkään. Brooklynin mustat alueet esimerkiksi ovat viime vuosina muuttuneet gentrifikaation takia. Vaikka alue kokee uuden elämän eräänlaisena "Jumaltenrantana", eivät alueen "gallialaiset" pääse nauttimaan tästä. Heidän täytyy muuttaa muualle. Näin alue selviää, mutta köyhyyden ongelma siirtyy muualle.

Kolmas kaupunkinarratiivi on kaupungin näkeminen epäoikeudenmukaisuuden, riiston ja syrjinnän paikkana. Tällä Thogmorton viittaa erityisesti mustien amerikkalaisten asemaan kaupungissa. Narratiivissa on paljon yhtenäisyyksiä Detroitin tarinaan. Se on kaupunki, jonne autoteollisuuden kulta-aikana muutti etelän osavaltioista paljon ihmisiä. Heidän kohtalonsa oli kuitenkin sijoittua köyhimpiin kaupunginosiin, joista voi myös puhua ghettoina. Työpaikkojen katoaminen iski juuri näihin alueisiin pahiten. Valkoisen väestön asuttamissa lähiöissä voitiin paremmin kuin rapistuvien palveluiden kiroamassa keskustassa. Tämä on myös johtanut siihen, että paikallisväestö osin on ollut pakotettu ottamaan aloitteen omiin käsiinsä. (Thogmorton, 2003, s.143-144)

Neljäs kaupunkinarratiivi on ympäristönsuojelijoiden narratiivi, josta Thogmorton käyttää termiä "city of the boiling frogs". Kuvainnollisesti kaupungin asukkaat eivät kuumenevassa vedessä olevan sammakon tapaan ymmärrä tilanteensa huonontumista ennen kuin on liian myöhäistä. Luontoyhteys on kadonnut, ja kaikkialla on vain kaiken alleen peittävää asfalttia sekä teitä ja siltoja. Kuluttaminen nousee ympäristön kestämisen yli, eli tämä narratiivi kuvaa elämäntapaa kaupungissa kestäättömäksi. (Thogmorton, 2003, s.144) Tätä voi verrata Howardin (1993, s.11) esittämään narratiiviin.

Viides ja Thogmortonin esittämistä narratiiveista viimeinen on niin sanottu ”aaveiden kaupunki”. Thogmorton tarkoittaa tällä nostalgista kaipuuta vanhaan. Edellisissä kappaleissa olevien ongelmien vallitessa monet esittävät pikkukaupunkeja parempina kaupunkilaisuuden muotoina. Nämä olisivat paikallisyhteisöjä, joissa kaikki tuntevat ja tukevat toisiaan. On kuitenkin vaikea ajatella, että näihin olisi paluuta, sillä on vaikea palata aikaan, jota ei enää ole. Loppujen lopuksi monet asiat ovat muuttuneet niin peruuttamattomasti. (Thogmorton, 2003, s.144–145)

4.4 Kolme kategoriaa suunnittelun narratiiveille

Aiemmin narratiivit ovat olleet käsittelyssä tässä työssä. Niitä on käsitelty hyvin monesta kulmasta yrittäen löytää tapoja kuvailla niitä mahdollisimman tarkasti. On käsitelty niiden tunnusmerkkejä ja yhdistäviä piirteitä sekä erilaisia osa-alueita narratiiveissa. Tämän työn jälkeen on hyvä tässä vaiheessa alkaa miettimään tarkemmin narratiiveja tutkimuksen näkökulman kautta, eli kaupunkisuunnittelun kontekstin kautta.

Kaupunkisuunnittelun maailmassa on olemassa useita erilaisia tyyppisiä narratiiveissa. Näitä tarkemmin on tutkinut Lieven Ameel, joka jakaa ne kolmeen kategoriaan. Ensimmäinen kategoria on narratiivit suunnittelulle (*narratives for planning*), toinen on narratiivit suunnittelussa (*narratives in planning*) ja kolmantena suunnittelun narratiivit (*narratives of planning*). (Ameel 2021a, s.28–29). Ensi alkuun nämä voivat olla vaikeasti hahmoteltavia käsitteitä. Niiden nimet ovat hyvin samankaltaisia keskenään, minkä takia niistä voi olla vaikea saada nopeaa käsitystä. Ameel kuitenkin avaa käsitteiden merkitystä tutkimuksissaan, mikä selittää narratiivityyppien nimet ja sisällön kattavasti.

Miten nämä termit sitten määritellään Ameelin mukaan? Hän määrittelee narratiivit suunnittelulle yksinkertaisesti narratiiveiksi, jotka eivät ole suunnittelijoiden luomia narratiiveja esimerkiksi jostain alueesta. Toinen tapa selittää termiä on lisätä siihen kontekstiksi lokalisoidun narratiivin termi, joksi narratiivit suunnittelulle ovat myös määriteltävissä. (Ameel 2021a, s.29).

Mitä lokalisoidulla narratiivilla tarkoitetaan tässä yhteydessä? Narratiivit suunnittelulle ovat yleisesti ottaen narratiiveja, jotka ovat kehittyneet, tai toisin sanoen syntyneet, alueilla, joita halutaan kehittää aluesuunnittelijoiden toimesta. Narratiivit siis ovat olemassa ennen suunnittelijoiden työtä. Narratiivit kumpuavat alueesta itsestään ja näin niillä ei ole sinänsä riippuvuutta suunnittelijoista tai heidän ideoistaan aluetta koskien.

Suunnittelijoilla on kuitenkin hyvin monisyinen suhde näihin narratiiveihin työnsä osalta. Narratiiveja suunnittelulle voidaan konsultoida suunnittelun työssä, näitä narratiiveja voidaan ottaa käyttöön tai ne voidaan omaksua suunnittelijoiden toimesta omaksi. (Ameel 2021a, s.29). Näihin edeltäviin teemoihin palataan hieman myöhemmin, kun puhutaan siitä, kuka on oikeasti tarinankertoja näiden narratiivien osalta.

On hyvä havainnollistaa narratiivityyppejä esimerkein, joten annan vähintään yhden jokaisesta. Ameel (2021a) antaa kirjassaan tästä tietysti hyvän esimerkin. Hän puhuu Helsingin Jätkäsaaren narratiiveista. Mikä on mielenkiintoista huomata Jätkäsaarella, on se, että siellä ei ole asunut 1910-luvun jälkeen ketään. Tämän takia asukkaiden narratiivien keräys ei ole mahdollista. Mitä alueesta löytyy tosin, on kirjallisia narratiiveja ja historiallisia lähteitä. Näiden mukaan Jätkäsaari on kaupungin urbaanista osasta irrallinen reuna-alue, joka kokee muutoksen.

Toinen esimerkki löytyy fiktion maailmasta. Terry Pratchett kirjoitti nelisenkymmentä fantasiaromaania kuvitteellisesta Kiekkomaailmasta. Sen keskeisempiä miljöitä oli kaupunki nimeltä Ankh-Morpok. Kirjassa *Elävät kuvat* Pratchett antaa hyviä, ja humoristisia, esimerkkejä paikallisista narratiiveista liittyen tähän fiktiiviseen taikakaupunkiin.

” Aukkaat inhoavat Ankh-Morpokissa asumista, ja jos he joutuvat muuttamaan muualle liikeasioiden tai seikkailun vuoksi tai, mikä on yleisintä, jonkin oleskelua rajoittavan säädöksen vanhentumisen vuoksi, niin he hädin tuskin malttavat mielensä päästäkseen sinne takaisin nauttimaan siellä asumisen inhoamista (Pratchett, 2003, s.12–13).”

Tässä annetaan ymmärtää tämän olevan kaupungin asukkaiden asenne kaupunkia kohtaan. Viha-rakkaussuhde on hyvä tapa kuvailla tätä asennetta. Toisten narratiivityyppien kohdalla palaamme jälleen tähän Pratchettin teokseen, sillä se antaa niillekin osuvia esimerkkejä.

Miten sitten narratiivit suunnittelussa eroavat narratiiveista suunnittelulle? Niiden tekijä tai tarinankertoja on se, missä piilee ero. Ne ovat narratiiveja, joita suunnittelussa viralliset tekijät kertovat tai tekevät. Tähän voi liittyä esimerkiksi toimintaa, jota tehdään suunnittelun työssä, suunnitelmia, joita luodaan ja vaikkapa kehittämisprojektiin liittyvää kaavoitusta.

On hyvä nopeasti ja yksinkertaisesti määrittää, keitä ovat suunnittelijat, jotka kertovat narratiiveja suunnittelussa. Yleisesti ottaen nämä ovat tekijöitä, jotka toimeenpaneavat poliittisia linjoja, mutta työhön liittyy paljon muitakin tekijöitä. Näitä ovat esimerkiksi agentuurit, jotka ottavat osaa suunnittelun työhön, kaupunki vaikkapa voi myös olla sellainen ja jopa yksityisen sektorin edustajat voivat olla mukana työssä. Tästä esimerkkinä voisi toimia jonkinlainen järjestö, joka ei ole julkinen organisaatio. (Ameel 2021a, s.29)

Ameel (2021a) on jälleen erinomainen havainnollistamaan tätä kategorisointiaan. Suunnitteluasiakirjoissa kerrotaan tarinaa Jätkäsaaresta osana keskustaa, keskustalle tyypillisen tiheästi rakennettuna alueena, ja suunnitelmana on tehdä siitä eläväinen kaupunginosa keskustan osana.

Jätkäsaari nähdään suunnittelijoiden mukaan siis osana kantakaupunkia ja keskustaa. Narratiiveissa nousee esiin myös narratiivi kuntouttamisesta (*recovery*), jossa Jätkäsaaren kehitys auttaisi väestönkatoon, jota alue kokee. Meille annetaan ongelma, ratkaisu siihen ja lopputulos tässä narratiivissa, ja suunnittelijat ovat tässä tarinassa muutoksen agenteja (*agent*). (Ameel, 2021a, s.77)

Ameel (2021a) huomauttaa näiden narratiivien suunnittelussa olevan ristiriidassa paikallisten narratiivien suunnittelulle kanssa, sillä ne erottavat alueen keskustasta. Paikallisia narratiiveja on otettu mukaan asiakirjoihin, mutta hyvin rajatusti, tiivistetysti ja ne on kirjoitettu uudestaan. Master plan sisältää lyhyen ja valikoidusti avatun pätkän alueen historiasta. Asiakirja ei anna systemaattista kuvausta siitä, miten narratiivit valittiin, ja miksi juuri valitut narratiivit valittiin. Se ei sisällä sen lisäksi alkuperäismuodossa narratiiveja lähteistä, vaan niitä on sanoitettu uudelleen ja tiivistetty. Näihin ei myöskään viitata suoraan.

Tämän jälkeen on aika ottaa pätkä Pratchettin romaanista. Myönnettäköön, että tämä esimerkki ja suunnittelun narratiivien esimerkki ovat tutkijan omassa tulkinnassa näitä narratiivityyppejä, mutta symmetrian vuoksi haluttiin käyttää niitä havainnollistamisessa. Jälkikäteen motivoidaan lyhyesti, miksi ne ovat sopivia esimerkkejä näistä käsitteistä puhuttaessa.

”Kaupunki on selvinnyt tulvista, tulipaloista, sotajoukoista, vallankumouksista ja lohikäärmeestä. Jonkun kerran se on tapahtunut selvästi vahingossa, mutta selvinnyt on se siitä huolimatta. Kaupungin hilpeä ja lannistumattoman maanläheinen henki on suojannut miltä koettelemukselta tahansa... Aina tähän asti (Pratchett, 2003, s.13).”

Tämä tulkittiin narratiiviksi suunnittelussa, sillä sen sävy ja viesti ovat hyvin erilaiset asukkaiden asenteista, mutta se käyttää asukkaiden omalaatuisuutta ja jääräpäisyyttä hyväkseen kertoakseen narratiivin elinvoimaisesta ja selviytymiskykyisestä alueesta. Omalla tavallaan Pratchett suunnitteli kaupungin, ja hänen kertojanäänensä kertoo tätä narratiivia suunnittelemastaan kaupungista. Tässä narratiivissa Ankh-Morpokin asukkaiden narratiiveja ohjaa omien narratiiviensa mukaan kertoja, itse kirjailija. Tämä on tietysti hyvin pitkälle viety tulkinta, mutta toimii havainnollistajana.

Sitten on määriteltävänä viimeinen narratiivin tyyppi suunnittelun kontekstissa, suunnittelun narratiivit. Niitä erottaa kahdesta edeltävästä narratiivintyypistä se, että ne syntyvät suunnitteluprosessin jälkeen. Ne voivat tosin myös syntyä sen aikana, joten

ajallisesti määrittely ei ole niin kiveen hakattu. Tätä narratiivityyppiä voidaan hyödyntää eräällä tavalla projektin brändäyksenä. Tämä tulee esille siinä, että näitä narratiiveja voivat kertoa vaikkapa median edustajat. (Ameel 2021a, s.29–30).

Suunnittelun narratiivit eroavat narratiiveista suunnittelussa siten, että ne palaavat jälleen alueelle, joka on lähtökohta narratiiveille aluesuunnittelussa. Näin niillä on enemmän yhteistä tässä yhteydessä narratiivit suunnittelulle -tyyppisten narratiivien kanssa. Suunnittelun narratiiveihin kietoutuvat siis myös suunnittelijoiden narratiiveista riippumattomat narratiivit, jotka ovat syntyneet alueella yleensä asukkaiden kertomina. (Ameel 2021a, s.29–30). On kuitenkin jälleen huomautettava, että hieman myöhemmin tätä tarinankertojan selkeää jakoa alueen sisäiseen, suunnittelijaan ja vaikkapa median edustajaan kyseenalaistetaan.

Jätkäsaaren esimerkki on edelleen hyvä tapa havainnollistaa käsitteitä käytännössä. Suunnittelun narratiivit voivat olla erittäin monipuolisia (paikalliset tarinat, brändäys, media, fiktio ja somepostaukset esimerkiksi). Jätkäsaaren tapauksessa mediaan ja brändäykseen keskittyessä näkyy suunnittelijoiden ja suunnittelun narratiivien yhteen kietoutuminen. Ehkä jopa yhteistyö tietoisesti. Esimerkiksi Jätkäsaaren Facebook -sivusto kertoo suunnittelijoilta tulevia narratiiveja, mutta liittää niihin paikallisten linkkejä ja tarinoita. (Ameel, 2021a, s.86) Tässä tulee esille jälleen narratiivien kategorisoinnin vaikeus, ja tarinankertojan määrittämisen ongelma. Hybridit ovat myös mahdollisia selvien rajanvetojen lisäksi. Itsenäisempienkin medialähteiden kertomat narratiivit haikahtavat suunnittelijoiden kertomilta narratiiveilta (Ameel, 2021a, s.86).

Käytämme tässä jälleen Pratchettin romaanista esimerkkiä. Edellisen sitaatin jälkeen sen käyttöä motivoidaan tässä tutkimuksessa hieman. Pätäkässä kuvaillaan runoilijoiden tapaa kuvailla Ankh-Morpokia.

”He sanovat: no jaa, saattaahan se olla löyhkäävä ja liikakansoitettu ja jotensakin samanlainen kuin helvetti olisi, mikäli sieltä sammutettaisiin tulet ja siellä laidunnettaisiin ripuloivaa lehmälaumaa vuoden päivät, mutta silti on

myönnettävä, että Ankh-Morpok aivan sykkii ja kuplii dynaamista elämää (Pratchett, 2003, s.12)."

Tämä sitaatti otettiin esimerkiksi suunnittelun narratiivista, sillä runoilijat sopivat esimerkiksi mediasta ja taidetta voidaan käyttää brändäykseen alueella. Heidän narratiivinsa on myös paikallinen, kuten suunnittelun narratiivit ovat. Tämä on edellisen ohella hyvin tulkinnallinen, mutta Pratchettin romaanista oli löydettävissä värikkäitä narratiiveja, joilla voi havainnollistaa Ameelin käsitteitä, ovat ne kuinka osuvia kaikilta osin tai eivät. Tarkemmat esimerkit tulevat tieteellisemmistä lähteistä.

Edellisen Pratchettin esimerkin voisi siis lukea narratiiviksi suunnittelulle, sillä tietysti esimerkissä ei ole suunnittelun kontekstia, josta näkisimme ajallisesti, milloin nämä näkemykset runoilijoilta on tuotettu. Tapa, jolla kertoja ilmaisee sen, kertoo enemmän tulkinnassa hieman alueesta irrallaan olevasta tahosta. "Dynaamista elämää" on hyvin brändäyksen kuuloinen ilmaisu, tai aluetta mainostava ilmaisu. Sillä myydään kuvaa alueesta. Tällöin se voisi olla narratiivi suunnittelussa tai suunnittelun narratiivi, jonka suunnittelijat ottavat omakseen. Näistä esimerkeistä näkee sen, että narratiivien lähde ja tekijää (*author*) on vaikea arvioida ilman kontekstia, ja tulkinnallisuus on tärkeässä osassa puhuttaessa narratiivisuudesta.

On hyvä huomata edellisestä narratiivityyppien kuvauksista, että niiden jako eri kategorioihin liittyy vahvasti siihen, kuka on narratiivin kertoja ja kenelle narratiivi kerrotaan. Narratiivit suunnittelussa ovat siitä uniikkeja kategorisoinnissa, että ne ovat yksin narratiiveja, jotka vaikuttavat suunnittelun työhön ja sen projekteihin konkreettisesti. Ovathan ne suunnittelutyön tekijöiden kertomia narratiiveja. Eli voi sanoa, että niillä on suora yhteys suunnitteluun. (Ameel 2021a, s.28)

On kuitenkin myös huomattava, että vaikka narratiivit suunnittelussa ovat ainoa virallisesti aluetta muokkaava narratiivityyppi, toiset narratiivityypit voivat olla taustalla vaikuttamassa suunnittelijoihin, prosessin alkaessa tai sen keskellä. (Ameel 2021a, s.28) Mikseivät suunnittelun narratiivit voisi vaikuttaa myös uusiin projekteihin alueen

suunnittelussa? Narratiivityyppien ei ole ominaista syntyä tyhjästä ja pysyä erillisinä, vaan niiden suhde on paljon kiemuraisempi ja yhteen kietoutunut.

Kuten aiemmin mainittu, kertoja ja kenelle kerrotaan, on olennaista suunnittelun narratiivityypeissä. Tämä on narratiiveille yleisestikin tärkeää, sillä niille on ominaista sosiaalisuus. Yleisö, jolle narratiivi kerrotaan tai kohdistetaan, on keskeistä. (Tamboukou 2015, s.40).

Narratiivityypit kietoutuvat siis toisiinsa, ja kaikenlaiset narratiivit vaikuttavat suunnittelijoihin heidän työssään. Tämä voi myös olla tärkeää, jos halutaan suunnittelutyön lopputuloksen olevan menestyksellistä. Olisi hyvä, jos suunnittelijat pystyisivät työnsä aikana käyttämään hyödyksi esimerkiksi narratiiveja suunnittelulle. Tämä voidaan toteuttaa kokoamalla sekä kartoittamalla alueen paikallisia narratiiveja. (Ameel 2021a, s.31).

Narratiivit suunnittelulle jakavat mielipiteitä osana suunnitteluprosessia. Tässä tulevat esiin aikaisemmin mainitut ongelmat kertojan määrittämiseksi tässä narratiivityypissä. On ollut näkökulma, jonka mukaan näiden narratiivien sisällyttäminen suunnitteluprosessiin mahdollistaa sen olevan enemmän osallistavaa ja demokraattista. (Ameel 2021a, s.32). Tämä on helppo argumentoida, sillä tällöin paikalliset äänet vaikuttavat alueen kehittämiseen ja siihen liittyvään alueelliseen suunnitteluun.

Joillekin tämä voi tosin olla pintapuolinen tapa käsittää asia. Vastäänet nostavat esille ongelmia tässä ajattelussa. Kysymys narratiivin tekijästä tai kertojasta nousee silloin, kun suunnittelijat ohjaavat paikallisten narratiivien keruuta. Suunnittelijan dominantti narratiivi johtaa paikallista narratiivia. Suunnittelijat voivat nimittäin edistää haluamiaan narratiiveja jättäen toiset taustalle. Syntyy eräänlainen hybridi narratiivit suunnittelulle ja narratiivit suunnittelussa narratiivityypeistä.

Tästä on helppo löytää esimerkki jokaiselle suomalaiselle tunnetusta aiheesta, nimittäin Kalevalasta. Elias Lönnrot, kerätessään Suomesta ja Karjalan eri puolilta kertomuksia sankareista ja muista myyttisistä hahmoista, sai valita hänelle tarpeelliset runot kotoisista lähteistään. Hän pystyi myös keksimään omia runojaan ja yhdistämään hahmoja teokseen yhtenäisemmän, kuin mitä koko itämerensuomalaisen mytologian jäljellejäänyt runonlaulantaperinne mahdollisti. Paikallisten runolaulajien narratiiveja johdatti siis narratiivien kerääjä, Lönnrot.

Toinen esimerkki, joka ei ehkä ole yhtä alueellisia narratiiveja koskettava, on Raamatun kokoaminen. Apokryfikirjat ovat Raamatusta pois jätettyjä osia, jotka olivat tunnettuja kirkon eri osissa ympäri maailmaa ennen niin sanottua Raamatun sisällön standardointia. Pohjois-Afrikassa esimerkiksi oli hyvin värikkäitä tarinoita Jeesuksesta verratessa niitä Raamattuun, jonka me tunnemme nykyään.

Narratiivit eivät ole silti vain välineitä, joiden tarkoitus on palvella suunnittelua ja suunnittelun työtä tekeviä. Niiden olemassaolo ei liity alueiden tulevaan teoreettiseen kehitykseen tai jonkinlaiseen kohtaloon, jota alueen kehitykselle ja suunnittelulle nähdään. Jos haluaa hyödyntää narratiivia, on tarvittavaa ymmärtää alueella tapahtuva muutos tai olla näkemys alueen muutoksesta. (Tewdwr-Jones, 2021, s.5). Narratiivi siis on jollain tasolla tapa ymmärtää maailmaa, tässä tapauksessa aluetta, jota suunnittelee. Sillä on itsessään arvoa. Välineellinen arvo voi tietysti liittyä asiaan, mutta narratiivit ovat tärkeitä ilman suunnittelun kontekstia.

Narratiivinen näkökulma avaa uusia tapoja käsittää suunnittelulle hyvin arkipäiväistä asiaa, suunnitteluasiakirjoja. Ameal (2021a) näkee itse suunnittelun retorisenä toimintana ja eräänlaisena tarinan kerronnan muotona. Tämä tarinan kerronta tehdään kahden osan kautta: tekstin ja suunnitteluprosessin.

Suunnitteluasiakirjat ovat tekstejä selvästi. Näitä voivat olla esimerkiksi projektin masterplan, yleiset suunnitelmat tai esitelmät suunnittelun kohteen tavoitteista.

Prosessit taas ovat vaikkapa kokouksia, joita käydään suunnittelun yhteydessä tai esimerkiksi konsultaatiot, joita toteutetaan työn aikana.

Julkiset narratiivit eroavat huomattavasti paikallisista narratiiveista, joita kerätään ja kartoitetaan. Ne eroavat myös suunnittelijoiden laatimista suunnitteluasiakirjoista, joita tuotetaan ennen kuin julkisia narratiiveja kerrotaan suuremmalle yleisölle. Tämä työ sisältää paljon työtä ja tarkkaa mietintää sekä harkintaa. Tämän työn ja harkinnan tulos on sitä informaatiota, jota esimerkiksi hallitukset antavan julkiseen levitykseen. Julkisen narratiivin sisältö siis tämän takia eroaa vaikkapa suunnitteluasiakirjoista jonkin verran. (Beauregard, 2021, s.281)

Miksi suunnittelun narratiivit ovat merkittäviä suunnittelulle, on kysymys, jota voi miettiä. Niiden itsenäisyyttä, ja sitä, kuka niitä kertoo, on kyseenalaistettu. Ameel (2021a, s.43–44) kertoo näiden paikallisten narratiivien tärkeydestä. Niillä on merkitystä esimerkiksi silloin, kun paikalliset arvioivat suunnittelun tuloksia. Ne ovat sen lisäksi, kuten aiemmin todistettu, hyvin paljon usein yhteydessä narratiiveihin suunnittelussa. Kuten myös aiemmin mainittu, näiden narratiivien muoto ja tekijä voi olla hyvin vaihteleva: itsenäinen median tekemä alueellinen uutisjuttu, fiktiota alueesta, paikallisia tarinoita tai mielipiteitä paikallisten kertomina. Yhtenä vaihtoehtona on näiden ja muiden lisäksi tilatut narratiivit suunnittelijoilta, jotka liitetään sitten narratiiveihin suunnittelussa.

4.5 Pohdintaa kaupunkisuunnittelun narratiiveista

Ameelin (2021a) narratiivityypit antavat tukea Thogmortonin (2003, s.129–130) väitteelle, jonka mukaan suunnittelijoilla ei ole monopolia narratiivien suhteen, vaan asukkaat kertovat myös omia tulevaisuustarinoitaan alueistaan. Mitäpä muuta paikalliset narratiivit ennen ja jälkeen suunnittelun olisivat? Tietysti paikalliset narratiivit ovat yleensä enemmän menneisyyteen tai nykyisyyteen katsovia tässä tutkimuksessa keskustelluissa esimerkeissä, mutta ei ole hyvä rajoittaa paikallisten osallistumista vain taustoittamiseen.

Toinen asia, joka kaiken tämän jälkeen nousee esiin, on Tamboukoun (2015, s.40) esittelemä narratiivien temporaalisuuden, eli ajallisuuden, merkitys. Narratiiveja kerrotaan alueiden menneisyydestä, nykyisyydestä ja mitä ne voisivat olla tulevaisuudessa näiden eri narratiivityyppien avulla. Suunnittelijat kertovat esimerkiksi tarinoita alueista, jotta he voivat kohdata näin tulevaisuuden haasteet (Thogmorton, 2003, s.129–130). Sandercock (2003, s.12) nostaa esille myös ajallisuuden merkityksen narratiivien osalta kaupunkisuunnittelun kontekstissa.

Narratiivit ovat perustavanlaatuisesti välineitä, joiden avulla luodaan merkityksellisiä todellisuuksia. Niiden avulla ihmismielen on myös mahdollisuus havainnoida mennyttä, nykyistä ja tulevaa. (Tamboukou, 2015, s.41) Kaupunkisuunnittelijat käyttävät kertomiaan ja käyttämiään narratiiveja todellisuuden, eli suunnitteluprojektinsa luomisessa. Sandercock (2003, s.12–13) näkee suunnittelijoiden roolin todellisuuden muokkaajina asiana, josta täytyy puhua. Tämä on myös väitettä tukeva asia. Kaupunkisuunnittelu on myös väline, jonka avulla toteutetaan tulevaisuuden toiveita (McGill University, 2025; ks. Vicuña & Galland, 2019). Voisiko siis sanoa, että kertomalla suunnittelun narratiivia, kaupunkisuunnittelija kertoo toivetta alueen tulevaisuudelle ja näin myös luo siitä toiveesta todellisuutta.

Ehkä voisi myös sanoa, että Ameelin (2021a, s. 29) suunnittelun narratiivit ovat keinoja, joita hyödyntämällä suunnittelijat voivat antaa itselleen ja isommalle yleisölle (esimerkiksi asukkaille ja muille toimijoille) ajan halki leikkaavan kuvan alueesta, kuten kaupungin osasta, jota suunnitellaan. Kaupunkisuunnittelu kertoo aina kaupungin mahdollisesta tulevaisuudesta, joten tämä ei ole kaukaa haettu päättely.

Empiirisen osuuden analyysissä tullaan hyödyntämään tätä Ameelin mallia pääosin kehikkona. Tämä suunnittelun narratiivien kolmijakoinen malli on kattavin ja järjestelmällisin löydetyistä kaupunkisuunnittelun narratiiveista. Se antaa varmasti parhaat eväät tehdä havaintoja tapausten suunnittelusta.

5 Analyysi

Tässä osassa tutkimusta tunnistetaan kaupunkisuunnittelun narratiiveja tapauksista Tapiolan puutarhakaupunki ja Turun tiedepuisto. Narratiivit näistä tapauksista tunnistetaan teorialähtöisen sisällönanalyysin avulla. Siinä Ameelin (2001a) narratiivityyppien luokittelu toimii analyysin koodaamisen pohjana. Ensiksi on kuitenkin hyvä käydä läpi taustaa tapauksista hyvän kuvan antamiseksi ennen analyysia. Tapiolan kohdalla on myös hyvä avata siihen linkittyvä puutarhakaupungin käsite, jota on aiemmin jo sivuttu teoriaosassa tutkimusta. Turun tiedepuistoa käsittelevässä osuudessa taas avataan hieman tiedepuiston konseptia.

5.1 Tapiolan puutarhakaupunki

Ennen kuin alamme puhua Tapiolasta, on hyvä esitellä lyhyesti puutarhakaupungin visio. Aiemmin tutkimuksessa oli jo puhetta puutarhakaupungin isästä, Ebenezer Howardista. Hänen ideaansa puutarhakaupungista esiteltiin 1898 teoksessa *To-Morrow or Peaceful Path to a Real Reform*, joka myöhemmin 1902 uusintapainoksessaan sai nimen *Garden Cities of Tomorrow*. Maaseudun ja kaupungin edut olivat hänen mielestään yhdistettävissä. (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.41)

Puutarhakaupunki sen konseptin isälle merkitsi maataloudellista aluetta, jonka omisti itsehallinnoiva yhteisö. Tämän alueen arvoa nostettaisiin yhteisön toimesta esimerkiksi luomalla yrityksiä ja rakentamalla koteja. Yhteisö hyötyisi arvon noususta, ja pystyisi siten myös kehittämään aluettaan pidemmälle. (Hall & Barrett, 2012, s.133–136; ks. myös Gottdiener, Budd & Lehtovuori, 2016, s.87–88). Yhteinen maanomistus pitäisi asumisen ja maan kustannukset kurissa. Howardin suunnitelmissa kaikki oli suunniteltu ja säädelty, kuten maankäyttö, talous ja omistussuhteet. Omavarainen puutarhakaupunki koostuisi 32 000 asukkaasta ja 2 400 hehtaarin alueesta. (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.41)

Edellisestä huomaa jo, että Howard kartoitti teoksissaan hyvin yksityiskohtaisesti ideaansa puutarhakaupungista. Silti Howardin visio meni yhä tästä pidemmälle. Hänen mieleensä puutarhakaupungit loisivat eräänlaisen puutarhakaupunkien verkoston. Verkoston keskustana toimisi isompi puutarhakaupunki, ja niitä kaikkia erottaisi laajat vehreät alueet. Liikenneverkosto yhdistäisi kaikki kaupungit toisiinsa. Yhdistyneessä kuningaskunnassa 1903 rakennettu ensimmäinen puutarhakaupunki Letchworth oli eräänlainen Howardin vision lopullinen täytäntöönpano. (Hall & Barrett 2012, s.133–136)

Howardin idea voi tuoda mieleen nykyisen idean esikaupunkialueista, joista matkustetaan keskustaan töihin. Tällaiseksi tämä kaupunkisuunnittelulle tärkeä visio on saattanut muovautua vuosien saatossa utopistisen ajattelun menettäessä suosiotaan alalla. Howardin elinvoimaiset itsehallinnoivat yhteisöt eivät enää ole muodissa. (Hall & Barrett 2012, s.133–136) Howardin puutarhakaupungin visio on osasyypä utopia-ajattelun kohtaamalle vähättelylle kaupunkisuunnittelun alalla. Rakenteeltaan puutarhakaupungit ovat liian pysyviä, mistä syystä niistä luovuttiin. Tämä on harmillista, sillä olihan Howardin vision päämääränä ihmisten elämänlaadun parantaminen. (Karhu, 2022, s.36)

Suomessa puutarhakaupungin idea tuli esille ensimmäisen kerran osana kaupungistumisen enimmäistä murrosta, jota kutsutaan myös teollistumiseksi ja suureksi muutoksi. Tämä tapahtui 1950–70 luvuilla. (Aro, 2019, s.39–43) Suomessa puutarhakaupungit ovat olleet vain kaupunginosia, eivät Howardin ajatusmaailman omavaraisia kaupunkeja. Tämä tosin ei ole vain Suomessa tapahtunut ilmiö. (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.43)

Puutarhakaupunkeja maailmalla ovat esimerkiksi jo mainittu Letchworth, Hampstead Garden Suburb ja Welwyn Garden City (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.41–42). Suomen puutarhakaupunkeja ovat esimerkiksi Kauniainen ja Tapiola, joista jälkimmäisestä seuraavaksi puhutaan tarkemmin.

Tapiola on Suomen kansainvälisesti huomattavin puutarhakaupunki ja myös selvästi tunnetuin. Siinä yhdistyvät puutarhakaupunki ja moderni kaupunki. (Jauhiainen & Niemenmaa, 2006, s.43; s.45–46) Sen taustalla vaikuttivat sodanjälkeisen Suomen ongelmat. Näitä olivat esimerkiksi sodan jälkien tekemä asuntopula. Oli niin siirtolaisiksi joutuneita kuin myös sodasta palaavia veteraaneja, joille tarvittiin asuntoja. (Kangasluoma, 2021)

Projektin takana vaikutti Asuntosäätiö, jota perustamassa olivat muun muassa Mannerheimin lastensuojeluliitto, SAK ja Väestöliitto. (Tarkka-Tierala, 1992) Projektin voi nähdä alkaneen 1940-luvulla Otto-livari Meurmanin ja Heikki von Hertzenin työstä. Virallinen työ alkoi kaksi vuotta Asuntosäätiön perustamisen jälkeen 1953. Von Hertzen Asuntosäätiön hallituksen puheenjohtajana vei projektia eteenpäin. Hän toi tuoreet arkkitehdit, kuten Aarne Ervin, mukaan työstämään Tapiolaksi myöhemmin muodostuvaa puutarhakaupunkia. (Kuokkanen, 2022; Helamaa, 2021, s.14)

Tapiolan rakentaminen sijoittui Sinebrychoffin suvulta ostetulle alueelle Hagalundin kartanon tiluksilta. Arkkitehdeille annettiin suunniteltavaksi kaupunginosan keskustaa ympäröivät lähiöntapaiset osat. (Helamaa, 2021, s.14) Tapiolan viisi osaa valmistuivat seuraavien vuosikymmenien aikana, ja mallia katsottiin Letchworthin kaltaisen klassisen esimerkin lisäksi Göteborgista asti. (Kuokkanen, 2022b) Hagalundin alueelle sen myyntiä ennen oli Meurman tehnyt suunnitelman tämän tyyppiselle asuinalueelle, jossa asukkaita olisi noin 12 000. (Kangasluoma, 2021)

Meurmanin ja von Hertzenin ideoiden takana oli tietynlainen idealismi Howardin tapaan. Von Hertzen esimerkiksi näki suurkaupungit ja niiden betonikorttelit lapsille haitallisina. Oli saatava lapsiperheet matalasti rakennetulle alueelle pois näistä kaupungeista elämään luonnonläheisesti. (Kangasluoma, 2021) Meurman taas halusi puistojen kaupunkeihin rakentamisen sijaan rakentaa kaupunkeja puistoihin. Ihminen ja luonto tulisivat yhteen puutarhakaupungissa, ja tästä seuraisi elämään raittiutta ja iloa jälleen. (Meurman, 1947, s.367; ks. myös Johansson, 2003, s.5–8)

Tapiolan oli tarkoitus olla pienoisversio koko Suomesta ja näin olla monimuotoinen asuinalue kaikin tavoin sen asukkaiden taustoista alueen arkkitehtuuriin. Nimi valittiin kilpailun avulla, jossa nimi Tapiola voitti monen ehdotuksen seurauksena. Kansainvälisyys otettiin huomioon myös, sillä nimessä haluttiin välttää joillekin maailmalla vaikeita kirjaimia Ä ja Ö. Ympäristö ministeriö on määritellyt Tapiolan yhdeksi Suomen kansallismaisemista. Tästä huolimatta se on saanut kritiikkiä myös osakseen. (Kangasluoma, 2021) Espoon lähiönä se on tietysti aivan yhtä altis lähiöiden ongelmille kuin mikä tahansa muu sellainen asuinalue. (Berger & Savolainen, 2022)

Tapiola ei sinänsä koskaan ole täysin valmis, sillä rakentaminen jatkuu tänäkin päivänä. Sen nähdään käytännössä valmistuneen 1970- ja 1980-lukujen välillä. Kuviot 1 ja 2, molemmat vanhoja postikortteja, kuvaavat Tapiolaa tänä aikana, eräänlaisena kultakautenaan. Kaikkea rakentamista ohjaa yhä Tapiolan alkuperäiset arvot, mutta tästä on monta eri mielipidettä. Joidenkin mielestä näin ei ole tapahtunut, ja arvoja rikotaan, varsinkin sen keskustan eteläisen reuna-alueen isoissa rakennusprojekteissa. (Kajaste, 2023) Olisi mielenkiintoista nähdä, tuleeko esiin tällaisia narratiiveja analyysia tehdessä.

Kuvio 1. Tapiolan keskusta 1970-luvulla (Harala, 2025)

Kuvio 2. Keskustorni ja suihkulähde kuvattuna vanhassa postikortissa (Tapiolan kilta, 2025)

5.2 Turun tiedepuisto

Tämä osio seuraa edellisen esimerkkiä. Ennen kuin tässä tutkimuksessa avataan Turun tiedepuiston tapausta, ja sen sisäisiä projekteja, on hyvä ensin määritellä, mitä tarkoitetaan sanalla tiedepuisto. Vasta sen jälkeen voidaan siirtyä tarkastelemaan tätä tiettyä esimerkkiä tiedepuistosta.

Yksi nimitys tiedepuistolle englannin kielellä on *university research park*. Yleisemmin käytetty termi on *science park*. Albert N. Link ja John T. Scott (2006, s.44) määrittelevät sen seuraavalla tavalla:

” A university research park is a cluster of technology-based organizations that locate on or near a university campus in order to benefit from the university’s knowledge base and ongoing research. The university not only transfers knowledge

but expects to develop knowledge more effectively given the association with the tenants in the research park. (Link & Scott, 2006, s.44).

Tiedepuistolle luonteista on olla yliopiston lähellä oleva klusteri teknologiaan keskittyviä organisaatioita. Tämä mahdollistaa yliopiston hyödyntämisen sen sisältämän osaamisen ja sen tekemän tutkimuksen kautta. Tämä hyöty menee myös toiseen suuntaan, sillä yliopisto kehittää tietoaan ja osaamistaan yhteistyössä tiedepuiston organisaatioiden kanssa.

Kuten tästä tulee ilmi, tiedepuistojen tarkoitus on juuri siirtää tutkimuksesta tulevaa tietoa tehokkaasti käytännön tarpeisiin. Toinen on saada aikaan taloudellista kasvua niin alueellisesti kuin kansallisella tasolla. (Link & Scott, 2006, s.43) Tiedepuistoilla on siis selvä tarkoitus, ja niiden olemassaolosta hyötyy ainakin teoriassa koko valtio, jos kaikki onnistuu.

Tiedepuisto voi olla esimerkiksi vähintään osittain yliopiston omistama tai jollain tasolla ylläpitämä kampuksella sijaitseva versio, tai vaikka kampuksen ulkopuolella sijaitseva versio, jonka omistaa jokin yksityinen toimija. Tässä versiossa yliopistolla on usein kuitenkin jokin rooli tiedepuistossa pääoman kannalta, on se pääoma sitten rahallista tai osaamista. (Link & Scott, 2006, s.44)

Kuten aiemmin todettu, tiedepuisto on järjestelynä hyödyllinen kaikille osapuolille. Yliopistot pystyvät laittamaan osallistumaan alueensa talouden kasvattamiseen, ja niiden opiskelijat saadaan käytännön työhön tutkimusorganisaatioihin, jotka toimivat tiedepuistossa. Ne hyötyvät myös taloudellisesti järjestelystä. Nämä tutkimusorganisaatiot taas saavat käyttöönsä yliopiston tiedekunnan, opiskelijat sekä tutkimuslaitteistoa. (Link & Scott, 2006, s.44) Tiedepuistoja ovat esimerkiksi Cambridgen tiedepuisto, Kalifornian Piilaakso ja seuraavaksi käsiteltävä Turun tiedepuisto.

Turun tiedepuisto on yksi Turun kaupungin tärkeimmistä tulevaisuuden hankkeista. Se on osaamiskeskittymä, johon sisältyy esimerkiksi yliopiston kampus ja Kupittaaalle asti

kasvava tiedepuisto. Sen on tarkoitus kilpailla jopa kansainvälisesti, ei vain Suomen sisällä. Valmistuminen projektille on projisoitu vuoteen 2050. Projekti on miljardien arvoinen, sillä siihen sisältyy huomattava määrä asuntojen ja toimitilojen rakentamista. (Ristola, 2017)

Turun tiedepuisto on Turun rakennetuista alueista energiatehokkain. Aluetta luonnehtii hyvälaatuinen perusinfra sekä älykkään kaupungin ratkaisut ja teknologiat. (Lundén Architecture Company, 2024b, s.4) Tiedepuistossa toimivat jo nyt monet erilaiset yritykset ja organisaatiot. Niitä on yli 400. Tärkeimpinä nousevat esiin oppilaitokset, kuten Turun yliopisto, Åbo Akademi ja ammattikorkeakoulu. Tiedepuistossa kohtaavat liike-elämä, julkinen sektori sekä tiede ja taide. (Turun teknologiakiinteistöt, 2025)

Kuten aiemmin, mainittu tiedepuisto on Turulle tärkeimpiä projekteja. Se on nimetty kärkihankkeeksi Turulle. Sen on tarkoitus olla osaamiskeskittymä, joka on kansainvälisellä tasolla mielenkiintoa herättävä ja sen lisäksi myös alue, jossa uskalletaan kokeilla uusia asioita. Sen on tarkoitus parantaa Turun kilpailukykyä ja olla kaupungin vetovoimaa kasvattava hanke. Näihin tavoitteisiin pyritään toimintamalleilla, jotka ovat verkostomaisia. (Turun tiedepuisto, 2025a)

Turun tiedepuisto on laaja kokonaisuus, joka kattaa kampusalueen, Kupittaaan keskittymän työpaikkoja ja jatkuu yhä Itäharjun alueelle. Projektin voi nähdä näyteikkunana älykaupungin tutkimus-, kehitys- ja kokeilutoiminnalle. (Turun tiedepuisto, 2025a) Tiedepuiston voisi siis sanoa olevan eräänlainen käytännön tapa testata kaupunkisuunnittelun visioita. Samalla tavalla siis kuten puutarhakaupunkikin testasi niitä.

Turun tiedepuisto tukeutuu yhteistyöhön alueen kehittämisessä ja suunnittelussa. Toimijat ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja kaupungin kanssa. Korkeakoulut, yritykset ja esimerkiksi Varsinais-Suomen hyvinvointialue muodostavat

yhteistyöekosysteemin, ja tiedepuisto menestyy esimerkiksi yhteisten tavoitteiden ja monimuotoisen osaamisen hyväksikäytön seurauksena. (Turun tiedepuisto, 2025a)

2024 julkaistu visio, joka on alueen tulevaisuuden kuvan esittäneen *Masterplan 2050* -suunnitelman jatkoa, on suunnannäyttävä suunnittelulle alueella. Suunnitelmissa on laajeneva tiedepuisto, joka antaa yhä suuremmalle joukolle asuin- tai työpaikan. 18 000 uutta työpaikkaa ja 16 000 uutta asukasta ovat luvut joihin kaupunki tähtää. Investoinnit tulevat olemaan noin neljän miljardin suuruiset, enimmäkseen yksityisiltä tahoilta. (Turun tiedepuisto, 2025a)

Turun tiedepuiston kaupunkisuunnittelulle tärkeä projekti Turun tiedepuiston sisällä on Kupittaa kärjen kumppanuushanke. Kupittaa aseman ympärille rakennetaan suunnitelmien mukaan keskittymä esimerkiksi asuntoja, palveluita ja uutta osaamista. Projektin on tarkoitus yhdistää Kupittaa ja Itäharju. Tarkoituksena on saada aikaiseksi nyt kokonaissuunnitelma alueelle, jossa rakennetaan keskustamaisesti ja korkealle. Suunnitelman tulisi sisältää myös hybriditiloja moneen käyttöön. Tähtäimessä on saavuttavuuden ja sisäisen liikkumisen kehittäminen liittämällä toimivalla ratkaisulla Kupittaa asema ja liikkumispalvelut suunnitteilla olevan Länsiradan ja muun joukkoliikenteen kokonaisuuteen. Alue on keskeinen Länsiradan projektille. (Turun tiedepuisto, 2025b) Alueelle on tulossa kaiken tämän lisäksi myös Turun ammattikorkeakoulun Taito-kampus. (Turku, 2025)

Suurin osa suunnitteilla olevasta alueesta on Itäharjun teollisuusalueella. Kaupunki omistaa tästä alueesta lähes kaikki kiinteistöt. (Turun tiedepuisto, 2025b) Kaavoitus alueelle on vuonna 2025 jo käynnissä. Helmikuussa tehtiin ensimmäisen vaiheen kaavaehdotus, ja toinen on tarkoitus tehdä keväällä 2025. Näin rakentaminen voitaisiin aloittaa infrahankkeen ja Taito-kampuksen osalta viimeistään alkuvuonna 2026. Asemakaavamuutos Kupittaa kärjelle hyväksyttiin 10.2.2025 Turun kaupunginhallituksessa. Prosessi etenee hieman ajateltua hitaammin yksityisten maanomistajien ja kaupungin neuvotteluiden seurauksena. Kaavoituksen ensimmäinen

vaihe käsitteli enimmäkseen kaupungin omistamia kohteita, ja toisessa vaiheessa otetaan huomioon muut osat. (Turku, 2025)

Suunnittelu Turun tiedepuistossa on siis hyvin ajankohtaista. Alueelle kaavaillaan kunnianhimoisesti uusia kohteita, joiden avulla toteutetaan visiota, joka tähtää korkealle. Kuvio 3 esittelee Kupittaan kärjen uutta kaavarajaus, ja kuvio 4 on ilmakehitys tiedepuiston alueesta. Tiedepuistoa kuvaillaan Turun tiedepuiston sivustolla (2025a) kestävästi kasvavaksi kaupunginosaksi, 24/7/365 eläväksi kohtaamisen keitaaksi, logistisesti vetovoimaiseksi fiksun liikkumisen keskuksiksi ja rohkeasti kokeilevaksi innovaatio- ja osaamiskeskittymäksi.

Kuvio 3. Kupittaan kärjen suunnittelualueen kaavarajaus. (Turun kaupunki, Lunden Architecture Company, Renell Käppi Arkkitehdit & Cobe, 2025)

Kuvio 4. Turun tiedepuisto ilmasta kuvattuna (Y-lehti, 2023)

5.3 Tapiolan ja Turun tiedepuiston analyysi Ameelin mallin mukaan

Seuraavana on Tapiolan puutarhakaupungin ja Turun tiedepuiston narratiivien analyysin vuoro.

5.3.1 Miten analyysin narratiivit valittiin?

Tapiolan ja Turun tiedepuiston narratiivit valittiin seuraavalla tavalla aineistosta. On olemassa laaja ja suppea määritelmä narratiiville. Laaja liittyy kaupunkisuunnitteluun ja Thogmortonin (2003) työhön. Hänen mukaansa kaikki kaupunkisuunnittelu on suostuttelevaa tarinankerrontaa. Tätä toteutetaan suunnitteluasiakirjojen ja muiden välityksellä. Tämän tulkinnan mukaan kaikki suunnittelijoiden työ on nähtävissä narratiiveina, tai tarinankerrontana.

Laaja määritelmä ei anna paljon mahdollisuuksia analyysille tässä tutkimuksessa. Suppeammalle määritelmälle on siis tarvetta. Suppeampaa määritelmää edustavat tutkimuksessa aiemmin esitellyt narratiivia määrittelevät käsitteet ja narratiiveille tyypilliset ominaisuudet ja tunnuspiirteet.

Ensimmäinen käsite, jota hyödynnetään narratiivien tunnistamisessa ja valitsemisessa analyysiin on narratiivisuus. Se on ominaisuus, joka tekee narratiivista narratiivin kaltaisen. Tätä on esimerkiksi toiminnallisten verbien käyttö tai kuvainnollinen tai värikäs kieli. (Abbott, 2015, s.25–27) Toinen on temporaalisuus tai ajallisuus. Se merkitsee sitä, että narratiivit kestävät niiden sisäisesti tietyn aikaa ja niiden tapahtumien kertomiseen menee ulkoisesti tietty aika. (Tamboukou 2015, s.40) Tähän liittyy myös Sandercockin (2006) käsitys ajan merkityksestä kaupunkisuunnittelun narratiiveille. Näiden lisäksi ominaisuuksia, joita hyödynnetään ovat merkityksellisyys ja sosiaalisuus. Merkityksellisyys liittyy narratiivien sisältämiin rikkaisiin merkityksiin ja sosiaalisuus merkitsee sitä, että narratiiveilla on aina jokin yleisö. (Tamboukou 2015, s.40).

Narratiivien ominaisuuksien ja tunnuspiirteiden kokonaisuus oli eräänlainen linssi, jonka läpi aineistoa pyrittiin katsomaan. Tarkempaan tarkastelut valitut aineistokatkelmat ovat sellaisia, joissa narratiivien yleiset tunnusmerkit ja erityisesti Ameelin (2021a) kaupunkisuunnittelun narratiivien piirteet ilmenivät selkeimmin. Tässä mielessä niitä voi pitää äärimmäisinä tai tyypillisinä esimerkkeinä, samalla tavalla kuin tapaustutkimuksessa keskitytään äärimmäisiin ja tyypillisiin tapauksiin. Siis sellaisiin,

jossa joku haettu ominaisuus tai piirre esiintyy mahdollisimman vahvasti (Flyvbjerg, 2004). Näiden tunnuspiirteiden avulla valittiin aineiston suunnitteluasiakirjoista ja muista dokumenteista tunnistettiin narratiiveja, ja niistä valittiin ne, jotka havainnollistavat Ameelin (2021a) mallia parhaiten.

Alasuutari (2001, s.92, s.114–115) tekee eron fakta- ja näytenäkökulman välillä. Faktanäkökulma on esimerkiksi lomakkeella kerätyn aineiston tulkinnan tausta. Aineisto on tällöin todellisuudesta kertovia faktoja. Tässä kyse on näytenäkökulmasta. Valitut narratiivit, tekstikatkelmat, eivät tällöin kerro kaupunkisuunnittelusta faktoina, vaan niitä tarkastellaan myös tutkimuskohteena itsessään. Ne eivät ole todellisuudesta erillisiä, vaan pikemmin tutkittavan todellisuuden osia. Tällöin myöskään niiden totuudenmukaisuus ei ole relevantti kysymys samalla tavalla kuin faktanäkökulmassa. Se ei ole missä määrin ne kuvaavat todellisuutta, sillä valitut narratiivit voivat olla parempia tai huonompia tutkittavaksi. Sen ratkaisee se, miten niitä tarkastelemalla kyetään vastaamaan asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

5.3.2 Tapiolan narratiivit

Heikintorin asemakaavan muutosta koskevassa osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on löydettävissä narratiiveja, joiden avulla toteutetaan kaupunkisuunnittelua. Yksi näistä löytyy asiakirjasta projektin tavoitteita koskevasta osiosta. Projektiin kuuluu esimerkiksi tavaratalon suojelu ja kunnostus, sillä se on tärkeä osa Tapiolaa ja esteettisesti sekä historiallisesti merkittävä. Toiset tavoitteet ovat pysäköintitilan korvaus kerrostalolla, alueella korkeatasoisten aukiotilojen jäsentelyä ja rakennettavan kerrostalon yhteyteen esimerkiksi uuden pysäköintitilan rakentamista. (Espoon kaupunki, 2025, s.1)

Narratiivi, joka löytyy tästä asiakirjasta, on kategorialtaan *narratiivi suunnittelussa* (*narrative in planning*) (Ameel, 2021a, s.29). Seuraavaksi esitellään narratiivi sen alkuperäisessä muodossa, ja sen jälkeen avataan sen narratiivisuutta sekä tunnusmerkkejä, joista sen voi tulkita kyseisen kategorian alaiseksi.

"Kaavamuutoksen myötä keskeiseen osaan Tapiolan vanhaa keskustaa puhalletaan uutta elämää, kun rakennustaiteellisesti arvokas Heikintori palautetaan aktiiviseen käyttöön. Rakennuksen korjaus- ja muutostyöt tehdään rakennuksen alkuperäisiä ratkaisuja kunnioittaen." (Espoon kaupunki, 2025, s.8)

Narratiivisuus näkyy esimerkiksi siinä, että tässä katkelmassa esiintyy toiminnallisia verbejä. "Puhalletaan elämää" esimerkiksi on hyvin toiminnallinen sekä värikäs tapa ilmaista alueen elvyttäminen. "Palautetaan" ja "tehdään" ovat myös tällaisia verbejä. Aluetta käsitellään melkein inhimillisenä. Tällaiset sanavalinnat lisäävät narratiivin narratiivisuutta (Abbott, 2015, s.25–27).

Narratiivit suunnittelussa ovat Ameelin (2021a, s.38) mukaan ovat tarinankerrontaa, jota suunnittelijat tekevät/esittävät. Tämä tapahtuu esimerkiksi suunnitteluasiakirjojen välityksellä. Tämä narratiivi on Espoon kaupungin tuottamasta suunnitelmasta, joten se on suunnitteluasiakirjasta lähtöisin oleva. Tämän takia se on kategorisoitu *narratiiviksi suunnittelussa*.

Toinen tapa tunnistaa narratiivi narratiiviksi suunnittelussa on tutkia sitä, kuka kertoo tätä narratiivia. Tässä tapauksessa kyseessä on Espoon kaupunki ja sen kaavoittajat. *Narratiivit suunnittelussa* ovat narratiiveja, joita suunnittelijat kertovat, tai laajemmin suunnittelun toimijat, kuten esimerkiksi kaupunki (ja sen sisäiset agentuurit) tai yksityiset toimijat, jotka tekevät suunnittelutyötä (Ameel, 2021a, s.29).

Seuraava tunnistettu narratiivi löytyy Espoon kaupunginjohtajan Jukka Mäkelän kirjoittamasta kolumnista. Mäkelä ei enää ole kaupunginjohtaja, mutta kirjoittamisen aikaan oli. Mäkelä on itse Tapiolan kasvatti. Tämä näkyy hänen narratiivissaan, mutta siinä näkyy myös hänen asemansa kaupunginjohtajana. Tämä tekee mielenkiintoiseksi narratiivin kategorisoinnin, johon siirrytään seuraavan katkelman jälkeen.

"Tapiolan ydinkeskustaa kehittämällä olemme pystyneet varmistamaan Tapiolan elinvoimaisuuden. Uudet asukkaat ja sujuvat liikenneyhteydet tarkoittavat myös hyviä palveluja. Samalla heti uudistuneen ydinkeskustan ympärillä Tapiolan henki on säilynyt mitä parhaimmalla tavalla. Tapiola on edelleen luonnonläheinen,

lapsille ja kaikille muillekin turvallinen ympäristö, jossa asukkaat ja yhteisöt ovat myös aktiivisesti mukana. Tunnistan yhä paljon lapsuuteni Tapiolaa.” (Mäkelä, 2023)

Narratiivi itsessään on kertomus siitä, miten vaikka Tapiola kehittyi ja kasvaa, se ei kuitenkaan ole menettänyt sen alkuperäistä erityisyyttä. Mäkelän asema entisenä asukkaana on antaa väittämälle legitimitettä. Narratiivin erityispiirteitä voi tunnistaa tästä katkelmasta. Yksi niistä on kertoja, joka on representaation tai kerronnan väline ilmaista narratiivi (Abbott, 2025, s.13–19). Tässä narratiivissa kertoja on tietysti Mäkelä, joka kirjoittaa jopa ensimmäisessä persoonassa itsestään ja omasta kokemuksestaan ilmaistakseen Tapiolan olevan yhä niitä asioita, mitä se oli sen alkuaikoina.

Mäkelän narratiivi on tulkittavissa *suunnittelun narratiiviksi (narratives of planning)*. Tämä väittämä täytyy kuitenkin selittää, sillä juuri äsken sanottiin, että Mäkelä on kaupunginjohtaja ja Tapiolan kasvatti. Eikö silloin tämä voisi olla kahteen muuhun kategoriaan kuuluva narratiivi? Suunnittelun narratiivin siitä tekee muutama tunnuspiirre, jotka ovat löydettävissä Mäkelän kolumnista.

Suunnittelun narratiivit ovat narratiiveja, jotka kerrotaan suunnitteluprojektin jälkeen tai sen aikana. Ne kerrotaan esimerkiksi median kautta, ja ne ovat taas paikalliseksi palaavia narratiiveja usein. Niiden kertojat kertovat narratiivia eri yleisölle kuin suunnittelijat (poliitikot on tunnistettu myös kuluviiksi näihin kertajiin). Aikaikkuna on myös eri, koska narratiivi usein kerrotaan suunnittelun jälkeen. (Ameel, 2021a, s.29–30; s.44)

Aloitetaan ensin aikaikkunasta. Mäkelä (2023) ei sinänsä puhu mistään tietystä suunnitteluprojektista, mutta selvästi hän kertoo narratiivia alueesta, joka on kehittämisen (joka toteutuu kaupunkisuunnittelun välityksellä) jälkeen yhä samanlainen jollain tasolla, joten se on tulkittavissa suunnittelun jälkeen kerrottavaksi narratiiviksi. Paikallisuus tulee Mäkelän omasta taustasta, jonka hän ilmaisee. Yleisö on vaikea sanoa, mutta on oletettavaa, että narratiivi on kohdistettu niin Tapiolassa asuville kuin myös

kaikille Espoossa asuville, ja laajemmin se on ulospäin koko Helsingin alueelle ja Suomelle kerrottu narratiivi. Tämä on tietysti vain tulkintaa.

Ylen verkkosivustolla oleva Lena Nelskylän artikkeli *Tapiolan Heikintoria tultiin aikoinaan ihastelemaan ulkomailta saakka – nyt sen ränsistynyt olemus inhottaa espoolaisia* (2025) kertoo selvästi jonkinlaista narratiivia Heikintorin kulta-aikojen menetyksestä. Artikkelin kertoo näkemyksiä Heikintorin ränsistymisestä ja asemakaavamuutoksesta, jonka tarkoitus on lievittää alueen ongelmia. Seuraava sitaatti on Kristiina Penttisen, joka on Cityconin kiinteistökehitysohjaaja. Citycon omistaa Heikintorin kauppakeskuksen. Sitatilla on kommentti espoolaisten mielipiteisiin alueen kunnosta.

”Tapiolan keskusta on muuttunut todella paljon viime vuosien aikana, ja Heikintorin alue on jäänyt uusien ja uljaiden keskusta-alueiden varjoon--” (Nelskylä, 2025)

Tästä on tunnistettavissa narratiivisuutta, eli jotain mikä tekee narratiivista narratiivin kaltaisen, toiminnallisten verbien ja kuvailevien, värikkäiden sanavalintojen muodossa. (Abbott, 2015, s.25–27). Näitä ovat toiminnallinen verbi ”muuttua”, ilmaisu ”jäädä jonkin varjoon” ja ilmaisu ”uusien ja uljaiden”. Jälkimmäinen tuo jopa mieleen fiktion, nimittäin Aldous Huxleyn dystooppisen romaanin *Uljas uusi maailma*. Tämä miellelyhtymä voi olla erinomainen, jos haluaa kertoa karua tarinaa alueen nykyisestä tilasta vanhaan kulta-aikaan verrattaessa.

Tämä narratiivi, ja yleisesti Nelskylän artikkelin narratiivi, on luokiteltavissa *suunnittelun narratiiviksi* (Ameel, 2021a, s.29–30). Kyseessä on Ylen uutisartikkeli, joka on medialähde. Asemakaavanmuutos on suunnitteluprojekti, jonka aikana tämä narratiivi kerrotaan. Yleisö ei ole vain asukkaat, sillä narratiivi myötäilee espoolaisten mielipiteitä alueesta. Narratiivi on kohdistettu siis laajemmalle alueelle ja yleisölle. Narratiivi on kuitenkin lokalisoitu. Nämä kaikki ovat Ameelin (2021a, s.29–30; s.44) erittelemiä tunnusmerkkejä kyseiselle narratiivityypille.

Samaan artikkeliin on kytketty Kristiina Lehdon (2025) video. Videolla haastatellaan espoolaisia Heikintorin tilasta. Edellinen sitaatti oli kommentti juuri näihin mielipiteisiin. Seuraava on katkelma espoolaisen Timo Vaskelaisen haastattelusta tästä videosta.

”Muistan minkälainen tää Heikintori oli silloin joskus, kun täällä oli paljon kauppoja, niin on tämä kamalassa kunnossa, ränsistynyt ja täysin vailla huolenpitoa. Mutta maailma muuttuu ja rakennukset ikääntyy ja näin päin pois.” (Lehto, 2025)

Toinen samantyyppistä tarinaa ilmaiseva haastattelu videolla on espoolaiselta Eila Huutolalta. Eila antaa katkelmassa enemmän kuvaa Heikintorin entisestä muodosta.

”Kuolleelta tämä näyttää. Tässä oli kiva kahvila ennen. Semmonen kiva parakkikahvila.” (Lehto, 2025)

Katuhaastattelujen narratiivin yhdistävä tunnuspiirre on temporaalisuus (Tamboukou 2015, s.40). Molemmat kertovat selkeästi menneestä ja ajan seurauksena tapahtuneesta muutoksesta. Tapahtumaketjut ovat selkeät.

Lehdon (2025) video on osa artikkelia, joka kertoi *suunnittelun narratiivia*, joten sen voi nähdä tietysti vain osana sitä narratiivia. On kuitenkin tarkoituksenmukaista ottaa video erillisenä lähteenä. Nämä narratiivit tulevat suoraan paikallisilta, joten ne ovat *narratiiveja suunnittelulle*. Ne ovat paikallisia narratiiveja, jotka eivät kumpua suunnittelijoiden työstä, vaan alueesta itse, joiden sisältö (muistot, visiot, kokemukset) ovat hyödyllistä suunnittelijoiden työssä (Ameel, 2021a, s.29; s.31) Nämä haastattelut sisältävät esimerkiksi espoolaisten muistoja alueesta. Visio alueen tulevaisuudesta on löydettävissä Eila Huutolan haastattelusta, sillä hänen mielestään paras vaihtoehto alueen ongelmien korjaukselle on purkaa Heikintori ja rakentaa se uudelleen (Lehto, 2025).

Espoon kaupungin verkkosivustolla (2025) on kaupunkisuunnittelunprojekti esittelyssä, jonka tarkoitus on rakentaa kaksi asuinkerrostaloa Louhentorin ja entisen bussin

kääntöpaikan kohdalle. Seuraava katkelma on projektin OAS viitesuunnitelmasta, jonka on tehnyt SRV Rakennus Oy sekä arkkitehtitoimisto Sarc + Sigge.

”Asemakaavan muutoksella Louhentien varren nykyinen bussien kääntöpaikkana toiminut liikennealue muutetaan kerrostalotontiksi. Alue liittyy osaltaan laajempaan Tapiolan rakennettuun kulttuuriympäristöön sekä viereiseen Louhentorin liikekeskukseen ja samaan aikaan rakentuneeseen asuinalueeseen.” (SRV & Sarc + Sigge, 2024, s.2)

Narratiivin tunnuspiirteistä tästä katkelmasta on eroteltavissa temporaalisuus (ajallisuus), sillä siinä ilmaistaan tapahtumasarja, joka kestää aikansa (Tamboukou, 2015, s.40). Tapahtumat yksinkertaistetusti ovat: liikennealue muutetaan kerrostalotontiksi ja alue liittyy täten isompaan Tapiolan kokonaisuuteen, kuten kulttuuriympäristöön ja Louhentorin liikekeskukseen (SRV & Sarc + Sigge, 2024, s.2). Tämä tapahtumasarja on myös narratiivin narratiivinen diskurssi, eli tapa, jolla tarina kerrotaan (Abbott, 2015, s.13–19). Tämä on lineaarinen ensimmäisestä tapahtumasta viimeiseen, mutta sen voisi kertoa käänteisessä järjestyksessä menettämättä narratiivin merkitystä.

Tämän narratiivin luokittelu on ilmiselvää. Se on virallisesta suunnitteluasiakirjasta otettu narratiivi, jonka ovat tehneet suunnittelijat. Tarinankerrontaa toteutetaan suunnitteluasiakirjan kautta. Tämän takia se on *narratiivi suunnittelussa*. (Ameel, 2021a, s.29)

Seuraava narratiivi löytyy Jussi Helamaan kirjasta *Olipa kerran Tapiola Garden City* (2021). Teos käsittelee Tapiolaa 1950-luvulta 1980-luvulle kuvaten kirjailijan ja kirjassa haastateltujen Tapiolassa näinä aikoina kasvaneiden kokemuksia, ja sitä miten puutarhakaupunki on muuttunut niistä ajoista. Seuraava sitaatti on Tapiolassa kasvaneen Tuomas Nevanlinnan mietteitä alueen muutoksesta.

”Tapiolassa oli lapsille ja nuorille paljon luontoa ja metsää, oli vapaus kasvaa ilman jatkuvaa kontrollia tai valvontaa. Lapsena juoksenneltiin vapaina luonnossa, nuorena oltiin vanhempien saavuttamattomissa ja sen päälle kadottiin Eurooppaan interrailille. Tänä päivänä ei tulisi kuulonkaan, että isät ja äidit eivät

tietäisi, missä heidän lapsensa ovat, mitä he tekevät ja kenen kanssa he viettävät aikaansa.” (Helamaa, 2021, s.25)

Nevanlinna kertoo selvästi muuttuneesta Tapiolasta ja maailmasta. Helamaalla on näkemys Tapiolan vielä yleisemmästä muutoksesta aivan hänen kirjansa alusta. Tämä on eräällä tavalla koko kirjan taustalla vaikuttava ajatus.

”Puutarhakaupungin kuihtumisen voi sanoa alkaneen neljäkymmentä vuotta sitten. Tänään entisen Garden Cityn ytimessä on 50 000 neliömetrin ostosparatiisi.” (Helamaa, 2021, s.7)

Molemmissa narratiiveissa ilmenee narratiivien ajallisuus, eli temporaalisuus (Tamboukou, 2015, s.40). Niissä on tapahtumat, jotka kerrotaan narratiiviselta diskurssiltaan lineaarisesti (Abbott, 2015, s.13–19), eli niiden. Helamaan sitaatti sisältää narratiivisuutta (Abbott, 2015, s.25–27) ilmentäviä sanavalintoja, esimerkiksi ilmaisu ”alkaa kuihtua”, joka on toiminnallisen verbin hyödyntämistä.

Helamaan kirja (2021) kokoaa Tapiolassa varttuneiden kokemuksia alueesta, joten se kokoaa paikallisia narratiiveja asukkailta. Tästä syystä nämä narratiivit ovat *narratiiveja suunnittelulle*, jolle on ominaista juuri nämä seikat (Ameel, 2021a, s.29). Nämä kaksi narratiivia ovat vähemmän alueesta kertovia, vaikka Helamaan narratiivi onkin sidottu enemmän Tapiolan muotoon. Ne ovat kuitenkin tämän tutkimuksen väittämän mukaan loistavia narratiiveja, joita suunnittelijat voivat hyödyntää kaupunkisuunnittelun projekteja edistäessään. Tällaiset tarinat paikallisilta ovat rikkaita tarinoiden lähteitä heille.

5.3.3 Turun tiedepuiston narratiivit

Tapiolan kaupunkisuunnittelun narratiivien luokittelun jälkeen siirrytään Turun tiedepuiston narratiiveihin. Ensimmäinen niistä löytyy Lundén Architecture Companyn tekemästä *Turun tiedepuiston visiosta* (2024a). Katkelma käsittelee suunnitteilla olevaa keskuspuistoa nimeltä Vihersydän ja sen ympäröivää aluetta. Katkelma sisältää selviä narratiivin tunnusmerkkejä.

” Olemassa olevasta viheralueesta Tiedepuiston ytimessä syntyy uusi keskuspuisto, Vihersydän. Vihersydämen laidalle sijoittuva julkisten palveluiden keskittymä tarjoaa monipuolisia tiloja ja palveluita alueen asukkaille ja laajemminkin kaupunkilaisille. Palvelukeskittymä voi sisältää esimerkiksi monitoimitalon, uimahallin ja koulun. Vihersydämen reunoilla asutaan urbaanisti, mutta kaupunkiluonnon välittömässä yhteydessä. Vihersydämen laidalle sijoittuu myös uusi koulu.” (Lundén Architecture Company, 2024a, s.45)

Narratiivin tunnusmerkkinä tässä katkelmassa toimii esimerkiksi narratiivisuus, joka kumpuaa sanavalinnoista (Abbott, 2015, s.25–27). Puistoalue Vihersydän nimeltään on jo hyvin värikäs ja mielikuvia herättävä. Sen lisäksi käytetään toiminnallisia verbejä, ei vain olla-verbiä, joka lisää narratiivisuutta (Abbott, 2015, s.25–27). ”Syntyy” ja ”tarjoaa” ovat sellaisia. Kun kuulemme tällaisia sanoja, ajattelemme jotakin elävää. Vihersydän on melkein hahmo tässä narratiivissa. Vihersydämen voisikin nähdä tässä narratiivissa toimijana (actor), eli toimintoja tekevänä osapuolena. Toimijan ei tarvitse olla ihminen. (Bal, 2009, s.6)

Narratiivin kertoja ja sen kertomiseen käytetty väline auttavat sen luokittelussa Ameelin (2021a, s.29) mallin mukaan. Tiedepuiston visio on arkkitehtuurifirman tekemä suunnitteluasiakirja. Lundén Architecture Company on toimija, joka ottaa osaa suunnitteluun, joten sitä voi väittää suunnittelijaksi. Ja edellä mainitusti narratiivi kerrotaan suunnitteluasiakirjan välityksellä. Tämän takia Vihersydämen kokonaisuuden narratiivin Turun tiedepuiston isommassa kaupunkisuunnittelun projektissa voi luokitella *narratiiviksi suunnittelussa (narrative in planning)*. Edelliset piirteet vihjaavat tätä. (Ameel, 2021a, s.29)

Tämä luokittelu on huomattavasti helpoin tehdä joka kerta, sillä sen tunnusmerkit ovat hyvin selkeät. Toisissa kategorioissa on mahdollisesti huomattavissa enemmän yhteen kietoutumista suunnittelijoiden narratiivien kanssa, jonka takia ne usein tuntuvat hybrideiltä (Ameel, 2021a, s.86). Meillä on kuitenkin tarpeeksi tietoa aina tehdäksemme toimivat tulkinnat.

Seuraava narratiivi antaa enemmän pureskeltavaa luokittelun suhteen, mutta se on silti tehtävissä. Se löytyy uutisartikkelista Turun tiedepuiston verkkosivustolta (2024). Artikkelin käsittelee alueen kehitystä ja näkee sen kaupunkielämän kannalta edelläkävijänä. Katkelma on artikkelissa siteeratulta Eero Lundénilta, joka on edellä mainitun Lundén Architecture Companyn arkkitehti.

”Nykyisellään Turun Tiedepuisto on puolijulkinen, osittain sisäänpäin kääntynyt kokoelma rakennuksia. Vision mukaisesti laajentuessaan se muuttuu avoimeksi ja kutsuvaksi, kaupunkiluontoon integroiduksi kaupunkitilaksi, jossa vuorovaikutus eri tahojen välillä on aktiivista ja luontevaa.” (Turun tiedepuisto, 2024)

Tässä narratiivissa näkyy temporaalisuus, eli ajallisuus. Tämä on selkeä tapahtumasarja, joka kestää jonkin aikaa. (Tamboukou, 2015, s.40) Narratiivinen diskurssi (Abbott 2015, s.13–19) on myös hyvin selkeä ja lineaarinen. Yksinkertaistetusti: Turun tiedepuisto on tällä hetkellä sisäänpäin kääntynyt rakennuskokoelma. Se laajenee vision mukaisesti ja muuttuu muun muassa avoimeksi ja kutsuvaksi (Turun tiedepuisto, 2024). Tässä näkyy myös Tamboukoun (2015, s.41) näkemys narratiiveista. Niiden avulla yhdistyy mielissämme menneet, nykyinen ja tuleva. Ne ovat välineitä, joilla luodaan merkityksellisiä todellisuuksia. Tässä esimerkiksi nämä ajalliset ulottuvuudet tuodaan yhteen kerrotun tapahtumasarjan avulla, ja näin meille kerrotaan, minkälainen Turun tiedepuisto tulee olemaan.

Lundén on osallistunut vision työstämiseen, joten hän on suunnittelija (Turun tiedepuisto, 2024). Turun tiedepuiston viralliset sivut voisivat myös olla vihje siitä, että tämä on narratiivi suunnittelussa. Luokittelu on kuitenkin tässä tapauksessa monivivahteisempi. Tämän tutkimuksen väittämä on, että tämä narratiivi on Ameelin (2021a, s.29) mallin mukaan *suunnittelun narratiivi (narrative of planning)*.

Suunnittelun narratiivi on kategoria, johon tämä narratiivi tässä tutkimuksessa laitetaan (Ameel, 2021a, s.29–30). Tähän on monta syytä. Turun tiedepuiston sivut toimivat tässä kontekstissa samalla tavalla kuin mikä tahansa uutissivusto tai verkkolehti. Tämä artikkeli on uutinen, jonka avulla kerrotaan Turun tiedepuistosta kaupunkisuunnittelun narratiivia.

sen voi nähdä myös olevan kerrottu suunnittelun aikana. Nämä ovat suunnittelun narratiivin tunnuspiirteitä (Ameel, 2021a, s.29–30; s.44)

Se ei ole tämän narratiivityypin edustajien tavoin aivan samalla tavalla paikallinen, mutta täytyy huomata, että se on osa isompaa artikkelia, joka käyttää tätä sitaattia Lundénilta kertoakseen narratiivia Turun tiedepuistosta kehittyvänä alueena, joka on edistyksellinen kaupunkielämän suhteen (Turun tiedepuisto, 2024). On hyvä huomata, että katkelmat ovat usein vain selvimmät narratiivin ilmentäjät, jotka on valittu edustamaan isomman kokonaisuuden kertomaa kaupunkisuunnittelun narratiivia.

On kuitenkin hyvä tunnustaa se tosiasia, että tämän voisi mukavasti luokitella myös narratiiviksi suunnittelussa edellä olevien syiden takia. Tällaisen verkkosivuston yleisöä on myös hyvä mieltä. Narratiivit suunnittelussa voivat olla myös suunnittelijoiden kertomia narratiiveja jonkinlaisen kokouksen aikana, jonne alueen asukkaat ottavat osaa (Ameel, 2021a, s.38). Tällainen uutinen on todennäköisesti suunnattu paikallisille, joten sen voisi nähdä tällaisena kokouksena verkossa. Tämän takia tämä narratiivi voitaisiin luokitella kahden narratiivityypin, *narratiivit suunnittelussa* ja *suunnittelun narratiivit*, hybridiksi. Tässä tutkimuksessa yksinkertaisemmassa tulkinnassa tosin pitäydytään, koska Ameelin (2021a, s.44) monet suunnittelun narratiivit toimivat hybrideinä, eikä niillä usein ole niin selvää yhtä *tekijää (author)*.

Turun tiedepuiston vision oheismateriaalista (2024b) on löydettävissä monta mielenkiintoista narratiivia, joista tähän tutkimukseen tarkasteluun otetaan yksi. Näissä narratiiveissa monimutkaiseksi niiden luokittelun tekee kysymys niiden alkuperästä, mutta siihen palataan hieman myöhemmin. Narratiivi on henkilökuva naisesta nimeltä Benita Lund. Katkelma löytyy otsikon *”Tulevaisuuden käyttäjätarinat – ketkä alueella asuvat, työskentelevät ja vierailevat?”* alta.

”Benita Lund, 79, asuu upouudessa kerrostaloasunnossa Kupittaaan kärjen itälaidalla puiston lähellä. Hän ei juurikaan käytä raitiovaunua alueella liikkeessaan, koska asunto sijoittuu juuri kahden pysäkin puoliväliin.

Kauppamatkaan täytyy varata tarpeeksi aikaa varsinkin talvella. Toisinaan Benita kävelee markettiin asti, koska hän kokee ostosten kotiin tilaamisen pelottavaksi viimeaikaisten verkkohuijausten takia. Sairaalalle Benita kulkee raitiovaunulla keskimäärin parin kuukauden välein, koska hänen krooninen sairautensa vaatii seurantaa.” (Lundén Architecture Company, 2024b, s.18)

Narratiivissa on mukana ensimmäistä kertaa hahmo ihmisen muodossa. Tässä tutkimuksessa käytetään tosin termiä *toimija (actor)* (Bal, 2009, s.6). Benita Lund on narratiivin päähenkilö ja toimiva osapuoli narratiivissa. Hän saa tapahtumia aikaan toiminnallaan (Bal, 2009, s.6). Benitan toimintaa selostetaan hyvin yksityiskohtaisesti. Narratiivi ei ole todella selkeä tapahtumasarja tällä kertaa, mutta se on silti narratiivi. Narratiivi on representaatio tapahtumasta tai tapahtumien sarjasta (Abbott, 2015, s.13–19). Tämä ei luo todella vaikuttavaa sarjaa toisiinsa liittyviä tapahtumia, mutta se kertoo paljon Benitasta ja tiedepuiston alueesta. Voisi väittää, että siinä on narratiiville ominaista *merkityksellisyyttä (meaningfulness)* (Tamboukou, 2015, s.40) havaittavissa.

Luokittelun ongelma nousee siitä, että Tiedepuiston vision oheismateriaalista (2024b) ei käy ilmi, onko tämä narratiivi (tai muut sen kaltaiset) tiedepuiston asukkailta kerättyjä, vai ovatko ne täysin arkkitehtitoimiston luomia keinotekoisia tulevaisuudenkuvia. Tämä ja narratiivin kertomisen väline tekevät luokittelusta Ameelin (2021a) mallin mukaan hankalaa.

Tässä tutkimuksessa tätä narratiivista käsitellään *narratiivina suunnittelulle (narrative for planning)*. Tämä johtuu siitä, että se on ainakin päällisin puolin suunnittelualueelta kerätty paikallinen narratiivi. Benita ilman parempaa tietoa, joka kertoisi muuta, on asukas, jonka tarina on kerätty suunnittelijoiden tarkoituksiin kertomaan tiedepuistosta ja sen asukkaista. Kaikki tämä viittaa kyseiseen kategoriaan Ameelin mallissa. (Ameel, 2021a, s.29; s.31–32)

Tällaiset narratiivit ovat vaikeimpia löytää, sillä ne eivät ole virallisista lähteistä usein löydettävissä, ja suunnittelijat usein ottavat nämä narratiivit omikseen. Tämä tehdään joko narratiivien kartoituksella tai linkittämällä suunnittelijoiden narratiivit paikallisiin

kerättyihin narratiiveihin. (Ameel, 2021a, s.31–32) Tässä voi kyseessä olla sinänsä kumpi tahansa näistä vaihtoehdoista, mutta joka tapauksessa tämä narratiivi, ja sen tapaiset oheismateriaalissa, ovat hyviä havainnollistajia tästä aiheesta.

Olisi suotavaa, että narratiivit nimettäisiin selvästi fiktiivisiksi tai oikeiksi, sillä tällaisten narratiivien tekijän (*authorship*) määrittäminen on hankalaa, koska suunnittelijoilla on kaikki mahdollisuudet käyttää ja muokata niitä halujensa mukaan (Ameel, 2021a, s.32). Jos se on keksitty narratiivi voisi sen määrittää täysin vaikkapa narratiiviksi suunnittelulle, koska se on suunnittelijoiden luoma narratiivi suunnitteluasiakirjassa (Ameel, 2012a, s.29).

Kupittaaan kärjen projekti antaa hyviä mahdollisuuksia tunnistaa ja luokitella narratiiveja. Ensimmäisenä tarkastellaan projektin osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa (2023a). Seuraava katkelma valottaa Kupittaaan kärjen tavoitteita.

”Kupittaaan ja Itäharjun yhdistävän Kupittaaan kärjen myötä Kupittaaan aseman ympärille rakentuu asumisen, palveluiden sekä uuden osaamisen ja työn vetovoimainen keskittymä. Kupittaaan kärjen alueelle tavoitellaan korkeatasoista keskustamaista rakentamista, monikäyttöisiä hybriditiloja sekä Turun ammatti-instituutin Taito-kampus.” (Turun kaupunki, 2023a, s.2)

Narratiivista on löydettävissä selkeä tapahtumien sarja. Sen narratiivinen diskurssi on lineaarinen. (Abbott, 2015, s.13–19) Kupittaaan kärjen rakentuminen johtaa monen eri asian keskittymään alueella. Narratiivisuutta on löydettävissä toiminnallisten verbien kautta, joita ovat esimerkiksi *”yhdistää”, ”rakentuu”* ja *”tavoitellaan”* (Abbott, 2015, s.25–27).

Narratiivi on *narratiivi suunnittelussa (narrative in planning)*. Tämä on selkeää, koska se on kerrottu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, joka on suunnitteluasiakirjassa. Sen kertojat ovat suunnittelijoita. Narratiivit suunnittelussa ovat helpoin tunnistettava narratiivityyppi. Näin asia on todennäköisesti, koska suunnittelijat ovat dominoivien

toimijaryhmä kaupunkisuunnittelun narratiiveissa, ja suunnitteluasiakirjoja on suhteellisen yksinkertaista löytää.

Toinen Kupittaaan kärkeen liittyvä narratiivi on löydettävissä projektin *Vuorovaikutusraportista* (2023b). Se sisältää osion otsikolla ”*Mielipiteet aihepiireittäin*”. Osiossa kootaan kerättyjä lausuntoja ja mielipiteitä eri aihealueista, ja niiden jälkeen tulee kaavoituksen vastaus näihin mielipiteisiin alueesta. Lausunnot ja mielipiteet ovat esimerkiksi yksityishenkilöiltä ja Omakotiyhdistys ry:ltä (ja muilta). Seuraavat katkelmat käsittelevät rakentamisen laatua ja alueen viihtyvyyttä.

”Alueelle tarvitaan ihmisläheisyyttä, ympäristön huomioivaa ajattelua, rauhoittavaa ympäristöä, luontoa ja kasvillisuutta.” (Turun kaupunki, 2023b, s.3)

Tästä katkelmasta on tunnistettavissa narratiivisuutta. Tätä ilmentää jälleen sananvalinnat, joka tässä tapauksessa on toiminnallinen verbi ”*tarvitaan*”. (Abbott, 2015, s.25–27) Tämän voisi ilmaista aivan toisessa muodossa ilman tällaista verbiä, mutta sen käyttö antaa kiireellisyyden tunteen tavoittelemien ominaisuuksien saavuttamiseksi. Nämä ominaisuudet ovatkin mielenkiintoisia. Ihmisläheisyys, luonto, ympäristön huomioiva ajattelu esimerkiksi ovat isoja arvoja, käsitteitä ja mielikuvia (Turun kaupunki, 2023b, s. 3). Onko narratiivista luettavissa rivien välistä, että näiden osalta on aiemmin ollut puutteita? Tämä voi olla vain liian pitkälle vietyä tulkintaa, mutta nämä ”isot” sanat ja niiden tarvitseminen alueella ilmentävät Tamboukoun (2015, s.40) esittelemää narratiivien merkityksellisyyttä (*meaningfulness*).

Tämä narratiivi on hyvin helppoa luokitella *narratiiviksi suunnittelulle (narrative for planning)*. Se on paikallinen suunnittelijoiden keräämä narratiivi alueesta. (Ameel, 2021a, s.29) Tätä hyödynnetään suunnittelijoiden työssä suoraan, ja sen takia raportti sisältää tällaisen osuuden. Se sisältyy suunnitteluasiakirjaan, mutta sen lähde on yhteisö tai jokin yhdistys alueella, joka ajaa samaa asiaa. On vaikea sanoa, paljonko suunnittelijat ovat vaikuttaneet sen sanamuotoon ja kuka tämän lausunnon antoi, mutta tällainen spekulatio ei ole tarkoituksenmukaista. Se on joka tapauksessa erinomainen esimerkki

kyseisestä narratiivityypistä, ja suunnittelijat joka tapauksessa vaikuttavat näihin narratiiveihin niitä hyödynnettäessä (Ameel, 2021a, s.32).

5.3.4 Analyysin yhteenveto

Seuraavaksi esitellään edellisen analyysin tuloksia taulukkojen muodossa. Tapaukset erotetaan omiin taulukoihin, jotta ne saadaan pidettyä mahdollisimman selkeinä lukea ja tulkita. Ensimmäisenä on vuorossa Tapiolan puutarhakaupungin narratiivit eriteltynä.

Tapiolan tapauksen aineistosta analysoitiin kahdeksan narratiivia (Taulukko 1). Niiden luokittelussa neljä luokiteltiin *narratiiveiksi suunnittelulle (narratives for planning)*, kaksi *narratiiveiksi suunnittelussa (narratives in planning)* ja kaksi *suunnittelun narratiiveiksi (narratives of planning)*. Seuraavaksi esitellään Turun tiedepuiston tapauksen narratiivit taulukossa eriteltynä.

Taulukko 1. Tapiolan narratiivit

<i>Narratiivi</i>	<i>Ameelin narratiivityyppi</i>	<i>Luokitteluun vaikuttaneet tekijät</i>	<i>Minkälaista narratiivia kerrotaan</i>
<i>"Kaavamuutoksen myötä keskeiseen osaan Tapiolan vanhaa keskustaa puhalletaan uutta elämää..." (Espoon kaupunki, 2025, s.8)</i>	Narratiivi suunnittelussa	Suunnitteluasiakirjasta lähtöisin, suunnittelijoiden kertoma	Alueen elvyttämisestä kertova narratiivi, yltiöpositiivisuudella vakuutellaan tulevaisuudesta
<i>"Tapiolan ydinkeskustaa kehittämällä olemme pystyneet varmistamaan Tapiolan elinvoimaisuuden..." (Mäkelä, 2023)</i>	Suunnittelun narratiivi	Medialähteestä, paikallinen, suunnittelun jälkeen kerrottu	Vakuuttelee yltiöpositiivisuudella, aktiivisen työn narratiivi, ei kerro tulevasta vaan nykyisestä ja siitä, miten on säilytetty menneisyyden hyvät puolet
<i>"Tapiolan keskusta on muuttunut todella paljon viime vuosien aikana, ja Heikintorin alue on jäänyt uusien ja uljaiden keskusta-alueiden varjoon..." (Nelskylä, 2025)</i>	Suunnittelun narratiivi	Medialähde, paikallinen, suunnittelun aikana kerrottu	Narratiivi on ns. raunioiden narratiivi, negatiivinen lähtökohta, jolla lähdetään kertomaan tarinaa, kertoo nykyisestä
<i>"Muistan minkälainen tää Heikintori oli silloin joskus, kun täällä oli paljon kauppoja, niin on tämä</i>	Narratiivi suunnittelulle	Paikallisilta kerätty	Nostalginen, ennen kaikki oli paremmin -narratiivi, ei kerro tulevaisuudesta

<i>kamalassa kunnossa..." (Lehto, 2025)</i>			vaan nykyisestä, joka pitäisi korjata, kertoo menneen ja nykyisen
<i>"Kuolleelta tämä näyttää. Tässä oli ennen kiva kahvila ennen. Semmonen kiva parakkikahvila." (Lehto, 2025)</i>	Narratiivi suunnittelulle	Paikallisilta kerätty	Nostalginen, ennen kaikki oli paremmin -narratiivi, kertoo menneen ja nykyisen
<i>"Asemakaavan muutoksella Louhentien varren nykyinen bussien kääntöpaikkana toiminut liikennealue muutetaan kerrostalotontiksi..." (SRV & Sarc + Sigge, 2024, s.2)</i>	Narratiivi suunnittelussa	Suunnitteluasiakirjasta lähtöisin, suunnittelijoiden kertoma	Kertoo tulevaisuudesta, hyvin konkreettinen, ilman suurieleisyyttä, virallinen
<i>"Tapiolassa oli lapsille ja nuorille paljon luontoa ja metsää, oli vapaus kasvaa ilman jatkuvaa kontrollia tai valvontaa..." (Helamaa, 2021, s.25)</i>	Narratiivi suunnittelulle	Paikallisilta kerätty, ei kytketty tiettyyn projektiin sinänsä	Nostalginen, menetetty viattomuus, "lintukoto" -narratiivi, kertoo menneestä ja nykyisestä
<i>"Puutarhakaupungin kuihtumisen voi sanoa alkaneen neljäkymmentä vuotta sitten..." (Helamaa, 2021, s.7)</i>	Narratiivi suunnittelulle	Paikallisilta kerätty, ei kytketty tiettyyn projektiin sinänsä	Kertoo raunioitumisesta, kertoo meneestä ja nykyisestä, ei nostalginen, negatiivinen

Turun tiedepuiston narratiiveja oli kerätty viisi (Taulukko 2). Näistä kaksi oli *narratiiveja suunnittelulle (narratives for planning)*, kaksi *narratiiveja suunnittelussa (narrative in planning)* ja yksi *suunnittelun narratiivi (narrative of planning)*. Huomioitavaa on kuitenkin, että kahdessa narratiivissa luokittelu oli vaikeampaa, sillä ne joko vaikuttivat hybrideiltä vahvasti monen luokan välillä, tai niiden alkuperä oli jäänyt lähteestä epäselväksi.

Taulukko 2. Turun tiedepuiston narratiivit

<i>Narratiivi</i>	<i>Ameelin narratiivityyppi</i>	<i>Luokitteluun vaikuttaneet tekijät</i>	<i>Minkälaista narratiivia kerrotaan</i>
<i>"Olemassa olevasta viheralueesta Tiedepuiston ytimessä syntyy uusi keskuspuisto, Vihersydän..." (Lundén Architecture Company, 2024a, s.45)</i>	Narratiivi suunnittelussa	Suunnitteluasiakirjasta lähtöisin, suunnittelijoiden tekemä	Markkinointitekstiä muistuttava, korostaa luonnon ja kaupungin yhteyttä (Howardin narratiivin kaltainen), kertoo tulevasta
<i>"Nykyisellään Turun Tiedepuisto on puolijulkinen,</i>	Suunnittelun narratiivi	Medialähteestä lähtöisin oleva (hybridin oloinen, monta	Korostaa sosiaalisten suhteiden

<i>osittain sisäänpäin kääntynyt kokoelma rakennuksia...” (Turun tiedepuisto, 2024)</i>		tapaa luokitella mahdollisesti)	ja ihmisten yhteyden tärkeyttä, kertoo nykyisestä ja tulevasta
<i>”Benita Lund, 79, asuu upouudessa kerrostaloasunnossa Kupittaaan kärjen itälaidalla puiston lähellä...” (Lundén Architecture Company, 2024b, s.18)</i>	Narratiivi suunnittelulle	Paikallisilta kerätty, suunnittelijoiden keräämä (mahdollinen hybridi, lähde ei tiedossa)	Kertoo alueesta paljon asukkaan arkisen toiminnan näkökulmasta, kertoo nykyisestä
<i>”Kupittaaan ja Itäharjun yhdistävän Kupittaaan kärjen myötä Kupittaaan aseman ympärille rakentuu...” (Turun kaupunki, 2023a, s.2)</i>	Narratiivi suunnittelussa	Suunnitteluasiakirjasta lähtöisin, suunnittelijoiden tekemä	Markkinointitekstiä muistuttava, korostaa keskusta-asumista, tiiviin kaupungin puolesta puhuva, kaukana Howardilaisuudesta, kertoo tulevasta
<i>”Alueelle tarvitaan ihmisläheisyyttä, ympäristön huomioivaa ajattelua...” (Turun kaupunki, 2023b, s. 3)</i>	Narratiivi suunnittelulle	Suunnittelijoiden keräämä, paikallisilta lähtöisin	Howardilainen narratiivi, ihmisiin ja luonnolliseen ympäristöön keskittyvä, tulevaisuuden toive, ei selkeä kuva siitä mitä on tulossa alueille

Seuraavaksi kootaan edellisistä taulukoista molempien tapausten narratiivityyppien yhdistävät tekijät kohdasta ”minkälaista narratiivia kerrotaan” (Taulukko 3). Tämän jälkeen tapausten narratiivityyppien tulkittuja piirteitä vertaillaan pohtivasti.

Taulukko 3. Tapausten narratiivityyppien yhdistävät tekijät

<i>Narratiivityyppi</i>	<i>Narratiivien yhdistäviä tekijöitä Tapiolan tapauksessa</i>	<i>Narratiivien yhdistäviä tekijöitä Turun tiedepuiston tapauksessa</i>
Narratiivi suunnittelulle	nostalgisuus, ennen kaikki paremmin -narratiivi, ei yleensä kerro tulevasta, vain menneestä ja nykyisestä	ihmisläheisyys, ihmiskeskeisyys, ei kerro tulevasta tarkasti
Narratiivi suunnittelussa	kertoo tulevasta alueella, muuten ilmaisu hyvin erilainen (positiivinen vastaan hyvin asiallinen)	markkinointitekstiä muistuttava ilmaisu narratiivin välittämisessä yleisölle, tulevasta kertova
Suunnittelun narratiivit	kertovat nykyisestä, lähdetään äärimmäisestä lähtökohdasta kertomaan narratiivia (yltiöpositiivinen tai negatiivinen)	sosiaaliset suhteet, ihmisten yhteyden tärkeys, kertoo nykyisestä ja tulevasta

Tapiolan ja Turun tiedepuiston narratiivityyppien vertailussa tulee esille se, että tapaukset ovat eri vaiheessa. Narratiivit suunnittelulle korostivat Tapiolan tapauksessa esimerkiksi nostalgisuutta. Tämä johtunee siitä, että alueella on jo pitkä historia, ja suunnittelua on tehty vuosikymmeniä. Narratiivit koskettavat monia ihmisiä, joilla on omakohtainen kokemus Tapiolan menneisyyden koetusta idyllistä. Turun tiedepuiston tapaus puolestaan on hyvin nuori, ja sen narratiivien painotus oli selvästi ihmiskeskeisyydessä. Molemmissa tapauksissa ajallinen ulottuvuus, joka jäi huomiotta niiden narratiiveissa suunnittelulle, oli tulevaisuus. Tämä ei ole yllättävää, sillä nämä narratiivit ovat paikallisten kertomia tai heiltä kerättyjä. Painotus ei ole uuden suunnittelussa, vaan nykyisen ja menneen kuvailussa narratiivin kautta.

Tapiolan narratiiveissa suunnittelussa ei ilmennyt suuria yhtäläisyyksiä narratiivien välillä. Niiden ilmaisu keskenään oli hyvin erilainen, sillä toisessa sävy oli positiivisuuteen pohjaava, ja toisessa sävy oli erittäin asiallinen ja väritön. Turun tiedepuiston narratiivit suunnittelussa muistuttivat ilmaisultaan markkinointitekstejä, kuten esimerkiksi esitteitä. Tämä selittyy tiedepuiston kehitysvaiheella, jossa visiot ja niiden narratiivien suostuttelevaisuus painottuvat. Molempien tarkasteltujen tapausten narratiiveissa korostui nyt, päinvastoin narratiiveissa suunnittelulle, kuitenkin ajallisesti tulevasta kertominen. Tämäkään ei ole yllättävää. Suunnittelijoiden luomilla narratiiveilla on yleisesti tarkoitus kertoa alueelle tehtävistä muutoksista, eli tulevaisuudesta alueella.

Tapiolan suunnittelun narratiivit olivat keskenään samankaltaisia siten, että ne lähtivät kertomaan tarinaansa äärimmäisestä lähtökohdasta (yltiöpositiivisuus tai negatiivisuus). Turun tiedepuistosta löydetyistä suunnittelun narratiivista sosiaalisuus oli tärkeässä asemassa. Näistä ei ole löydettävissä yhtäläisyyksiä. Ajallisesti oli kuitenkin jälleen yhtäläisyys löydettävissä. Tapiolan narratiiveissa kerrottiin nykyisestä ja Turun tiedepuiston tapauksessa nykyisestä ja tulevasta. Yhtäläisyys on siis nykyisen korostaminen, mutta myös menneisyyden huomiotta jättäminen. Tämäkin on käy järkeen. Suunnittelun narratiivit kerrotaan suunnittelun aikana tai sen jälkeen, joten menneisyys ei ole niille tärkeää. Nykyisen ja/tai tulevan korostus taas on.

Ajallinen ulottuvuus tulee esiin jokaisessa narratiivityypissä samankaltaisuudeksi tapauksia vertaillessa. Tämä on mielenkiintoista, mutta myös oletettavaa. Narratiiveja tunnistaessa ajallisuus tai temporaalisuus (Tamboukou, 2015, s.40) näyttäytyi useasti tapana kategorisoida katkelmat narratiiveiksi. Tämä ajallisuus oli myös tunnuspiirre, jonka Sandercock (2003) nosti esille.

6 Johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa lähdettiin etsimään vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin :

1. Mitä narratiivit näkökulmana kertovat kaupunkisuunnittelusta?
2. Millaisia narratiiveja kaupunkisuunnittelussa voidaan tunnistaa?
3. Miten kaupunkisuunnittelun narratiivit ilmenevät Tapiolan ja Turun tiedepuiston suunnittelussa?

Vastaukset tutkimuskysymyksiin esitetään kysymyksittäin.

6.1 Mitä narratiivit näkökulmana kertovat kaupunkisuunnittelusta?

Tarinat, joka on usein narratiivin synonyymi, kertovat meille kaupunkisuunnittelusta paljon. Kaupunkisuunnittelu on narratiivien hyödyntämistä monella tavalla. Ne ovat katalyytteja muutokselle, ne toimivat perustana poliittisille linjoille, ne ovat perusta selityksille ja opetuksille, niillä oikeutetaan olemassa oleva ja niitä käytetään ns. moraalisen mittatikkuna toteutuvalle kehitykselle. Narratiiveilla, tai tarinoilla, tuodaan myös kaupunkisuunnittelun työhön tietoa sen ulkopuolelta (esim. tutkimustietoa humanistiselta alalta). Kaupunkisuunnittelu ottaa tarinoista myös tietoa kaupungista suunnittelun kohteena sekä antaa tietoa siitä, miten toimia kaupungissa. Suunnittelu perustuu siis niihin suurelta osin narratiiveihin. (Sandercock, 2003)

Suunnittelijoilla ei ole yksinään oikeutta narratiiveihin. Heidän lisäksi asukkaat kertovat paikallisia tarinoita alueistaan. (Thogmorton, 2003) Temporaalisuudella, eli ajallisuudella, on suuri merkitys narratiiveille (Tamboukou, 2015). Narratiiveja kerrotaan alueiden menneisyydestä, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta. Suunnittelijat luovat tarinoita alueista, jotta he voivat näiden avulla vastata tulevaisuuden kysymyksiin ja ongelmiin. Kaupunkisuunnittelu on narratiivien mittavaa hyödyntämistä, sillä niiden kautta luodaan merkityksellisiä todellisuuksia. Narratiivien kautta voi nähdä menneisyyden, nykyhetken ja tulevaisuuden yksittäin ja myös suhteessa toisiinsa.

Suunnittelijat hyödyntävät muiden narratiiveja, ja luovat omiaan suunnitteluprojektien toteutusta varten. Tällä työllä toteutetaan tulevaisuuden toiveita. Tästä todellisuuden luojan roolista täytyisi puhua enemmän. Tarinoiden luominen ja hyödyntäminen ovat kaupunkisuunnittelun työn perusta, eikä tätä ole ymmärretty kunnolla aiemmin (Sandercock, 2003). Kaupunkisuunnittelun narratiiveilla annetaan ajan halki leikkaava kuva suunniteltavasta alueesta, kuten kaupungista tai sen osasta. Kaupunkisuunnittelu on siis tulevaisuuden tarinan kerrontaa, samoin kun se on sen todeksi tekemistä.

6.2 Millaisia narratiiveja kaupunkisuunnittelussa voidaan tunnistaa?

Erityisesti Sandercockin (2003) työstä nousee esille piirteitä, jotka yhdistävät kaikkia narratiiveja. Näin ollen nämä piirteet ilmenevät myös tässä tarkastelluissa narratiiveissa. Ensimmäinen näistä on ajallinen ulottuvuus. Narratiiveissa tapahtumat seuraavat toisiaan. Niin Tapiolasta kuin Turun tiedepuistosta kerrotaan niiden narratiiveissa loogisessa järjestyksessä, mutta ei aina pitäytyen siihen järjestykseen, jonka mukaan tapahtumat varsinaisesti tapahtuivat.

Toinen Sandercockin (2003) nostama piirre on narratiivin johdonmukaisuus. Tapahtumat eivät seuraa narratiivissa toisiaan sattumanvaraisesti, vaan siinä on syy-seuraussuhteet tapahtumille. Esimerkiksi Meurmanin ja von Herzenin tapaiset vaikuttajahahmot sysäsivät liikkeelle koko Tapiolan puutarhakaupungin rakentamisen, ja samansuuntaista nimiin kiinnittyvää tarinaa voidaan kertoa Turun tiedepuistostakin. Narratiivin logiikka on sen juoneen perustuva, ja juonessa tapahtumat asettuvat suhteessa toisiinsa.

Kolmas esiin nostettu piirre on narratiivien universalisuus. Se mitä tässä tutkimuksessa sanotaan Tapiolasta ja Turun tiedepuiston narratiiveista, kertoo kaupunkisuunnittelun narratiiveista yleisemmin. (Sandercock, 2003) Ne eivät liity vain tutkittuihin tapauksiin, vaan kaiken paikallisuuden ylikin kaupunkisuunnittelijat ja kaupunkisuunnittelua tutkivat voivat oppia yksittäisten tapausten ja niiden narratiivien tarkastelusta.

Neljäntenä Sandercockin (2003) korostamana piirteenä ovat narratiivien totutut rakenteet, kuten alku ja loppu sekä tunnistettava juoni. Narratiivit ovat näistä tunnistettavaksi narratiiveiksi muiden mahdollisten tekstikatkelmien joukossa. Tutkimuksessa esiteltiin myös muita narratiivien tunnuspiirteitä ja ominaisuuksia, joiden kanssa Sandercockin esiin nostamalla piirteillä oli yhtäläisyyksiä.

Thogmorton (2003) puolestaan esittää viisi rinnakkaista kaupungin narratiivia, jotka ovat jossain määrin tunnistettavissa myös Tapiolan puutarhakaupungin ja Turun tiedepuiston narratiiveissa. Ensimmäinen Thogmortonin narratiivi näkee kaupungit kasvun paikkana, jossa luovat ihmiset toimivat ja tietoon sekä luovuuteen perustuvat työt edistävät kaupungin kasvua. Turun tiedepuisto on tästä hyvä esimerkki. Siinä koulutus, tutkimus ja teollisuus tukevat toisiaan. Tavoite on selvästi uuden kasvun luomisessa.

Toinen Thogmortonin (2003) kuvaama narratiivi on painajainen, jossa kaupungit rapistuvat rikollisuuden ja gentrifikaation myötä. Tästä voi nostaa esille esimerkkinä myös Tapiolan. Puutarhakaupungin keskeinen taustaidea oli pelko kaupungin tarjoamasta huonosta elinympäristöstä. Se ei ehkä ollut samalla tapaa perusteltu kuin mitä Thogmorton ajatteli, mutta perustui samansuuntaiseen huoleen negatiivisesta kehityksestä.

Kolmas Thogmortonin (2003) narratiiveista näkee kaupungin epäoikeudenmukaisuuden paikkana, viitaten erityisesti Yhdysvaltojen mustan väestön heikkoon asemaan Detroitin kaltaisissa. Tapiola ja Turun tiedepuisto eivät vastaa tätä narratiivia, eikä hyviä ongelmattomia esimerkkejä taida löytyä Suomesta muutenkaan. Samalla on kyllä sanottava, että Tapiolan puutarhakaupunki ja Turun tiedepuisto ovat kaupunkien hyväosaisten projekteja, joista huono-osaiset eivät juuri hyödy. Niiden avulla kaupunki kyllä kehittyy, mutta kaikki eivät muutta mutkitta pääse siitä osallisiksi.

Neljäs Thogmortonin (2003) narratiivi nostaa esille ympäristön tuhoutumisen. Kaupunkilaiset eivät ymmärrä tilanteensa huonontumista ennen kuin on liian myöhäistä.

He siis ovat kuten sammakot kiehuvaan vedessä, mihin Thogmortonin narratiivian nimessä viittaa. Tämäkään narratiivi ei suoraan näy Tapiolan ja Turun tiedepuiston narratiiveissa. Pelko siitä näkyy jossain määrin, ja silloinkin epäsuorasti. Puutarhakaupunki pyrkii tuomaan maaseutumaisuutta ja luontoa kaupunkiympäristöön, kun taas tiedepuisto pyrkii yhdistämään työn ja asumisen, samalla mm. vähentäen liikenteen päästöjä.

Viides Thogmortonin (2003) narratiivi on aaveiden kaupunki, jonka taustana on nostalginen kaipuu pikkukaupunkeihin. Tapiola on vanhempana alueena edennyt vaiheeseen, jossa idyllinen puutarhakaupunki on suurelta osin kadonnut mm. kasvaneen liikenteen vaatimusten myötä. Tiedepuisto sen sijaan on vasta kehittymässä, joten sen osalta on vaikea sanoa, miten aaveiden kaupunki siinä joskus ilmenee. Monet aikanaan kukoistaneet lähiöt, kuten tavallaan Tapiolakin, ovat kyllä kehittyneet eräänlaiksiksi aaveiden kaupungeiksi, mutta tämä ei ole todennäköistä tiedepuiston kohdalla. Sen tarina on muutenkin vasta alkumetreillään.

Päällimmäisenä kuitenkin tunnistetuista narratiiveista kaupunkisuunnittelussa olivat Ameelin (2021a) kolme kaupunkisuunnittelun narratiivityyppiä. Nämä olivat narratiivit suunnittelulle (*narratives for planning*), narratiivit suunnittelussa (*narratives in planning*) ja suunnittelun narratiivit (*narratives of planning*). Näiden narratiivityyppien luokitteluun vaikuttaa esimerkiksi se, kuka kertoo narratiivia ja missä tai minkä kautta narratiivi kerrotaan.

Narratiivit suunnittelulle ovat narratiiveja, jotka eivät ole suunnittelijoiden luomia. Narratiivit suunnittelussa ovat yleisesti narratiiveja, jotka ovat syntyneet alueilla, joiden kehittämistä suunnitellaan. Nämä narratiivit eivät ole millään tavalla riippuvaisia suunnittelijoiden ideoista. Suunnittelijat hyödyntävät näitä työssään monella tavalla niiden konsultoinnista täyteen omaksumiseen asti. Usein nousee kysymys, kenen tarinasta on oikeasti kyse. Sitäkin voi pohtia missä määrin ja millä ehdoilla nämä suunnittelijoista riippumattomat narratiivit tosiasiallisesti vaikuttavat suunnitteluun.

Narratiivit suunnittelussa ovat narratiiveja, joita suunnittelijat itse kertovat. Niitä suunnittelijat kertovat esimerkiksi suunnitelmien muodossa ja kaavoituksen kautta.

Suunnittelijat ovat esimerkiksi toimijoita, jotka valmistelevat ja toimeenpaneavat poliittisia linjapäätöksiä. Tähän työhön ottaa tosin osaa isompi joukko toimijoita, esimerkiksi erilaiset suunnittelutyöhön osallistuvat agentuurit, yksityisen sektorin edustajat ja itse kaupungin muutkin toimijat.

Suunnittelun narratiivit syntyvät suunnitteluprosessin jälkeen tai sen aikana. Tätä narratiivityyppiä voidaan hyödyntää suunnitteluprojektin brändäyksenä. Median edustajat usein kertovat niitä. Ne ovat alueelle palaavia, lokaaleja narratiiveja, kuten narratiivit suunnittelulle, eli ne ovat suunnittelijoista riippumattomia. On kuitenkin hyvä olla skeptinen ja miettiä kuka narratiivia kertoo, sillä suunnittelun narratiiveissa se on usein kyseenalainen asia. Suunnittelun narratiivit voivat esiintyä esimerkiksi seuraavan kaltaisissa lähteissä: brändäys, media, fiktio ja somepostaukset ja paikalliset tarinat.

6.3 Miten kaupunkisuunnittelun narratiivit ilmenevät Tapiolan ja Turun tiedepuiston suunnittelussa?

Tapiolan puutarhakaupungin tapauksesta oli tunnistettavissa kaikkia Ameelin (2021a) mallin mukaisia narratiivityyppejä. Niistä suurin osa oli luokiteltavissa narratiiveiksi suunnittelulle. Turun tiedepuiston tapauksesta oli tunnistettavissa myös kaikkia Ameelin mallin mukaisia narratiivityyppejä. Molemmissa tapauksissa oli myös pientä tulkinnan vaikeutta, sillä osa narratiiveista vaikutti monen narratiivityypin hybridiltä.

Taulukointia molemmissa tapauksissa tehtiin osittain kirjallisen analyysin tiivistämiseksi helposti luettavaksi kokonaisuudeksi, ja osittain viemään tulkintaa pidemmälle. Tätä tehtiin miettimällä, minkälaista narratiivia kerrotaan. Sen jälkeen taulukoon kerättiin narratiivityyppien yhteisiä piirteitä.

Tästä selvisi joitain yhtäläisyyksiä tapausten narratiivityyppien suhteen. Tapiolan puutarhakaupungin tapauksessa sen narratiivit suunnittelulle, jotka löytyivät valitusta

aineistosta, olivat usein nostalgisia narratiiveja. Niissä korostui entisen ajan paremmuus nykyiseen hetkeen verratessa. Ne olivat keskittyneet kertomaan menneestä ja nykyisestä, eivät tulevasta. Tapiolalla on alueella laaja historia, joten menneeseen katsominen on luonnollista. Moni toimija omasi myös omakohtaista taustaa Tapiolasta. Tähän nostalgisuuteen verrattuna Turun tiedepuisto on erittäin nuori alue. Turun tiedepuiston valitusta aineistosta narratiivit suunnittelulle olivat hieman enemmän toisistaan eroavia, mutta niissä yhteiseksi tekijäksi muodostui tulkinnan tuloksena ihmiskeskeisyys ja ihmisläheisyys. Narratiiveissa korostui se millaista yhteisöllisyyttä uusi alue mahdollistaa. Niissä ei silti kerrottu tarkasti mitään tulevasta.

Tapiolan narratiivit suunnittelussa kertoivat alueen tulevaisuudesta, mutta niiden välitystapa tai ilmaisu oli kaksijakoinen. Ensimmäinen tapa oli värikkäämpi ja positiivinen sävyltään, näkyen siinä miten tarinaa kerrottiin. Toinen tapa taas perustui kuivaan ja asialliseen tyyliin. Tämä on todennäköisesti narratiivien lähteestä ja tarkoitetusta yleisöstä johtuva asia. Turun tiedepuiston narratiiveissa suunnittelussa korostui markkinointitekstiä (kuten esitettä) muistuttava ilmaisu, jolla tarkoitetaan hieman värikästä, positiivista ja suostuttelevaa kerrontaa tulevasta. Jotain mikä voisi olla jonkinlaisessa esitteessä tai mainoksessa, jolla maalailtaan miellyttävää tulevaisuutta.

Tapiolan suunnittelun narratiivit kertoivat nykyisestä tilasta alueella. Niiden keskeinen yhtäläisyys oli se, että ne kertoivat narratiivinsa äärimmäisistä lähtökohdista lähtien. Toinen ääripää oli yltiöpositiivinen sävyltään, ja toinen ääripää lähti hyvin negatiivisesta asiasta luomaan narratiiviaan. Tämä äärimmäisen lähtökohdan hyödyntäminen narratiivissa on selvästi suostuttelevan tarinankerronnan keino. Kaupunkisuunnittelun onkin sanottu olevan suostuttelevaa tarinankerrontaa (Thogmorton, 2003). Turun tiedepuiston narratiivit korostivat sosiaalisia suhteita ja ihmisten välisen yhteyden tärkeyttä. Senkin voi nähdä tapana suostutella. Ajallisesti narratiivit kertoivat nykyisestä ja tulevasta. Yhteistä tapausten suunnittelun narratiiveilla on lähinnä nykyisyyteen keskittyminen narratiivien kerronnassa.

Vertailussa tapausten välillä löytyi yhtäläisyyksiä tarkastellessa sitä, mistä ajasta narratiivissa kerrottiin. Molempien tapausten narratiivit suunnittelulle eivät kertoneet tulevasta mitään tarkkaa. Narratiiveissa suunnittelulle nimenomaan tulevaisuuteen taas keskityttiin. Suunnittelun narratiivit molemmissa tapauksissa keskittyivät nykyisyyteen, eikä menneisyyttä juuri korostettu. Tämä oli mielenkiintoista, sillä ajallisuutta on korostettu narratiivien tunnuspiirteissä (Tamboukou, 2015) sekä Sandercockin (2003) kaupunkisuunnittelun narratiivien tunnuspiirteissä.

Tulevaisuuden korostamisen voisi nähdä olevan eräällä tavalla suunnitteluun sisään rakennettu piirre. Suunnittelulla on kuitenkin tarkoituksena luoda uutta alueelle. Ameelin (2021a) narratiivityypit ovat silti enemmän kuin suunnittelijoiden kertomia narratiiveja, ja niiden tarkoitus on myös taustoittaa suunnittelua ja osittain antaa palautetta suunnittelun lopputuloksista tai sen suunnittelutyöstä. Vertailussa tuli ilmi, että tapausten valitut narratiivit mukailivat Ameelin (2021a) narratiivityyppien mallia ajallisesta näkökulmasta tarkasteltuna. Narratiivit suunnittelulle-tyypin ei ole luonnollista katsoa tulevaan, sillä ne ovat paikallisia tarinoita alueesta ennen suunnittelua. Narratiivit suunnittelussa ovat suunnittelijoiden narratiiveja, joten tulevaisuus on niissä tärkeää, kuten aiemmin mainittu. Suunnittelun narratiivit taas kerrotaan suunnittelun aikana tai jälkeen, joten niille on luontaista keskittyä nykyiseen tai tulevaan. Menneisyys ei ole niissä samalla tavalla tärkeää.

On hyvä kuitenkin huomata, että Turun tiedepuiston narratiiveista osa oli vaikeammin luokiteltavissa. Tämä johtui siitä, että ne vaikuttivat hybrideiltä monen luokan välillä. Toinen syy oli niiden alkuperän epäselvyys, eli kuka oli kyseisen narratiivin lähde. Tapiolan tiedepuiston tapauksessa oli myös lievemmin samaa ilmiötä nähtävissä hybridinarratiivin osalta. Ameel (2021a) oli huomauttanut työssään hybridinarratiivien olevan mahdollisia, ehkä jopa yleisiä. Narratiivien tyypit ovat käytännössä yhteen kietoutuneita, eikä tutkimuksen luokittelun selkeys ilmene käytännössä samalla tavalla.

Mielenkiintoinen seikka, jota tulosten taulukointi esitti selkeämmin, on se, että kaikki hybrideiltä vaikuttavat narratiivit olivat joko narratiiveja suunnittelulle tai suunnittelun narratiiveja. Tämä kertoo siitä, että suunnittelijoiden ääni tulee vahvemmin esiin, sillä usein he keräävät paikallisia narratiiveja hyödyntääkseen niitä työssään. Tämä kertoo myös siitä, että suunnittelijoiden kertomia narratiiveja käytetään usein muiden toimijoiden narratiiveissa. Lehtiartikkeleissa haastateltiin esimerkiksi usein projekteissa mukana olevia osapuolia. On myös joskus vaikea erottaa vaikkapa suunnittelun narratiivien osalta, onko kyseinen narratiivi projektin ulkopuolisen tahon vai suunnittelijoiden narratiivi, joka kerrotaan vaikkapa median kautta. Brändäys ja esimerkiksi suunnitteluprojektiin liittyvä fiktiivinen teos voivat olla suunnittelijoiden tilaamia. Suunnittelijoiden rooli siis on vahvin kaikkialla, vaikka Thogmorton (2015) kertoo narratiivien olevan asukkaidenkin väline tulevaisuustarinoita kertoessa.

Tämä hybridinarratiivin idea on myös tietyllä tavalla rajoite tulkinnassa, sillä liiallinen hybridisyys voi tehdä tulkinnasta liiallisesti tutkijan omakohtaista päähkäilyä. Analyysin laajuus aineiston koon takia voi olla sen lisäksi olla rajoite tutkimuksessa. Muutaman dokumentin tarkempi analyysi voisi olla hedelmällisempi, jos haluaisi antaa tarkemman kuvan tietyistä narratiiveista tapauksissa, joita esittelee. Tämä tutkimus oli suunniteltu laajemmaksi, joten dokumenttien koko narratiiveista ei saa täydellisempää näkymää, vain näytteen niiden sisältämästä narratiivisuudesta, ja sen elementin hyödyntämisestä kaupunkisuunnittelussa.

6.4 Tutkimuksen merkitys ja mahdollisuudet jatkotutkimukselle

On puhuttu narratiivisesta käänteestä suunnittelussa, ja tämä ei ole tämän tutkimuksen perusteella vain tyhjiä sanoja. Tutkimuksen empiirinen osio todisti sitä, että narratiivien hyödyntämistä tapahtuu runsaasti nyky suunnittelussa. Tarinoiden tai narratiivien, vähintään narratiivisuuden, kautta toteutetaan kaupunkisuunnittelun visioita.

Kaupungit ovat täynnä tarinoita ja tarinankertojia. Ne voivat olla kasvun ja edistyksen paikkoja tai rapistuneita rikollisuuden ja sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden tyysijoja.

Nämä narratiivit elävät myös rinta rinnan samoissa kaupungeissa. Kaupunkisuunnittelu on tapa kohdata nämä ongelmat ja rinnakkaiset näkemykset. Se on tulevaisuuden luomista, ja se on tarinankerrontaa, jolla tätä tulevaisuutta yritetään luoda. Se ei kuitenkaan ole vain suunnittelijoiden yksinoikeus, ja he tarvitsevat paikallisia tarinoita töidensä tueksi, sen aikana ja sen jälkeen. Narratiivit antavat kaikille tavan vaikuttaa oman kaupunkiympäristönsä suuntaan, ja siksi ne ovat niin tärkeitä. Samalla on sanottava, etteivät kaikkien narratiivit kaupunkisuunnittelussa samalla tavalla näy. Olisi oman tutkimuksen paikka selvittää kenen näkyvät ja miksi.

Strukturalistit ja poststrukturalistit painottavat narratiiveissa eri asioita (Tamboukou, 2015). Strukturalisteille tärkeä narratiivien rakentuminen sai tässä tutkimuksessa isomman roolin. Suurelta osin näin tapahtui siksi, että sisällönanalyysi perustui Ameelin narratiivityyppeihin, jotka kuvaavat nimenomaan tätä. Poststrukturalisteille tärkeä narratiivien toiminta on kuitenkin myös tutkimuksessa näkyvissä, mutta ei ihan yhtä vahvasti. Tämä johtuu siitä, että lopulta kaupunkisuunnittelun narratiivien analyysillä tarkastellaan sitä, miten niillä vaikutetaan ihmisten elinympäristöön. Tämä on sitä toimintaa, jota narratiiveilla tavoitellaan, toimintaa mistä poststrukturalistit ovat kiinnostuneita.

Sandercock (2003) peräänkuulutti ideaa siitä, että kaupunkisuunnittelun alana täytyy tulla eräällä tavalla kaapista narratiivien suhteen. Tarinoilla, tai narratiiveilla on suurempi merkitys alalla kuin aiemmin on ajateltu tai haluttu myöntää. Kaupunkisuunnittelijat ovat tarinankertojia ja alan työ tapahtuu esittämällä tarinoita (*stories performed*). Tämän tutkimuksen voi nähdä olevan osa tätä kaapista ulos tulemistä. Siihen tässä on ainakin pyritty.

Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan verrata Lieven Ameelin (2021a) analyysiin Kalasataman ja Jätkäsaaren suunnittelussa ilmenneisiin narratiiveihin. Vaikka tarkastelu on toteutettu hieman eri tavalla, ja aineistot ovat myös jossain määrin toisenlaisia kuin Ameelilla, kuvaus on samansuuntainen. Myös Tapiolassa ja Turun tiedepuistossa ilmenee

se, miten suunnittelu on Thogmortonin (2003) nimeämää suostuttelevaa tarinankerrontaa. Jokaisella näistä on oma kuningasideansa. Kalasataman ja Jätkäsaaren osalta kyse on Helsingin keskustan laajentamisesta ja ”kaupungistamisesta” muun muassa korkeine rakennuksineen, Tapiolan osalta kaupunkimaisuuden lieventämisestä luonnon läheisyydellä ja eräänlaisena pikkukaupunkimaisuutena isomaan kaupungin osana, ja lopulta Turun tiedepuistossa monella tapaa kaupungin tekemisestä uudelleenlaiseksi kaupungiksi, jossa tutkimus, asiantuntijatyö ja uudenlainen työn, asumisen ja liikenteen kokonaisuus kokoaa asiat yhteen.

Samoin kaikissa kohteissa ilmenee se, ettei narratiiveihin kenelläkään asianosaisella ole monopolia. Ameel (2021a, s.125–126) korostaa sitä, että kaikkien äänet pitää saada kuuluville. Tämän tutkimuksen perusteella voi hyvin yhtyä samaan. Narratiivien pitää olla tapa saada laajemmin osallisten ääni kuulumaan. Jossain määrin voi sanoa sen, että kun Turun tiedepuistoa suunnitellaan viimeisimpänä, sen tapauksessa näkyy selkeimmin, miten vilkas kansalaiskeskustelu liittyy suunnitteluprosesseihin. Turussa sen kulminaatiopisteeksi muodostui kysymys siitä, rakennetaanko raitiovaunuyhteydet joukkoliikenteen keskeisenä ratkaisuna. Tätä kirjoitettaessa vastausta tähän kysymykseen ei vielä ole, mutta äskettäisiä kuntavaalejakin kutsuttiin osuvasti ”ratikkavaaleiksi” (Jokela-Vahteristo & Lehtinen, 2025). Se kuvaa kysymyksen saamaa huomiota hyvin. Samalla se kertoo myös siitä, miten osa kokonaisuutta voi yhteiskunnallisessa keskustelussa kaapata huomion pois kokonaisuudesta.

Ameel (2021a) päättää tutkimuksensa kiinnostavaan huomioon suunnittelun ja kaupungin kehityksen logiikan eroista. Hän toteaa, että suunnitelmilla on romaanien tapaan selkeä loppu. Kaupungin kehityksellä puolestaan ei tällaista ole, vaan kehitys ja muutokset jatkuvat aina vaan. Narratiivit liittyvät tähän kehitykseen jatkossakin, ja ne ovat usein keskenään vastakkaisia tai ristiriitaisia, kuten Thogmorton (2003) esittää kaupungin rinnakkaisilla narratiiveillaan. Narratiivit ovat tapoja vastata tulevaisuuden haasteisiin. Tässä suhteessa Tapiola ja Turun tiedepuisto ovat eri asemassa. Tapiolassa on tultu vaiheeseen, jossa kaupungin kehitys on ainakin jossain määrin ”tuhonnut”

puutarhakaupungin alkuperäisen toteutuksen. Nyt suunnittelussa, ja siihen liittyvissä narratiiveissa, yhtäältä surkutellaan mennyttä maailmaa, toisaalta maalailaan kuvaa siitä, miten edes osa siitä pelastetaan ja tuodaan tähän aikaan ja nykyiseen tilanteeseen. Tiedepuiston aikajänne on puolestaan pitkälle tulevaisuuteen ulottuva, joten sen osalta on vielä kyse enemmän suunnitelmista kuin valmiista tiedepuistosta siihen liittyvine muine järjestelyineen.

Jatkotutkimusta aiheeseen liittyen on tehtävissä monellakin tapaa. Yksi mahdollisuus olisi kohdistetumpi ja täydellisempi analyysi yhden tai muutaman tapauksen narratiiveista yhden dokumentin sisältöä tutkien. Näin olisi mahdollisuus tehdä kattavampi selvitys yhden narratiivin jokaisesta puolesta. Toinen mahdollisuus olisi tutkimus, jossa mietittäisiin tarkemmin narratiivien vaikutusta päätöksentekoon tai päätöksentekijöihin kaupunkisuunnittelun kontekstissa. Tutkimusta voisi tehdä myös konkreettisemmalla idealla eteenpäin ajatellen, miten narratiiveja voisi hyödyntää tehokkaammin ja enemmän kaupunkisuunnittelussa. Tämän tutkimuksen tyyppisen tutkimuksen voisi tehdä valitsemalla eri tapaukset ja sen jälkeen voisi vertailla tapausten narratiiveja kaupunkisuunnittelussa.

Lähteet

- Abbott, H. P. (2015). *The Cambridge introduction to narrative*. New York, Cambridge University Press
- Alasuutari, P. (2001). *Laadullinen tutkimus*. Kolmas uudistettu painos. Tampere, Vastapaino
- Ameel, L. (2021a). *The Narrative Turn in Urban Planning – Plotting the Helsinki waterfront*. New York: Routledge
- Ameel, L. (2021b). *New directions for narrative approaches to urban planning*. Fennia 199:2, 291.293.
- Aro, T. (2019). *Suomi kaupungistuu – jälkijunassa*. Teoksessa Kaupunkipolitiikan uusi aika. Toim. Holstila, E. & Hämäläinen, T., s.39–54. Helsinki, Rakennustieto.
- Bal, M. (2009). *Narratology: Introduction to the Theory of Narrative (Third Edition)*. Toronto ym., University of Toronto Press.
- Batty, M. & Marshall, S. (2017). Thinking organic, acting civic: The paradox of planning for Cities in Evolution. *Journal of Landscape and Urban Planning* 166 (2017), 4-14. DOI <http://dx.doi.org/10.1016/j.landurbplan.2016.06.002>
- Beauregard, R. (2021). *The stories that documents tell*. Fennia 199:2, 281-284.
- Berger, L. & Savolainen, P. (2022). *Betonia, metsää, mielikuvia – Lähiöiden periytymisen monet kasvot*. *Yhteiskuntasuunnittelu* 60:3, 6–25.
- Espoon kaupunki (2024). *Osallistumis- ja arviointisuunnitelma*. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta [210434 Heikintori OAS ja valmisteluaineisto KSJ 23.9.2024.pdf](#)
- Espoon kaupunki (2025). *Asuinrakentamista Louhedorille*. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta [Asuinrakentamista Louhedorille | Espoon kaupunki](#)
- Flyvbjerg, B. (2004). *Five misunderstandings about case-study research*. Teoksessa *Qualitative research practice*. Toim. Seale, C., Gobo G., Gubrium J.F., Silverman, D., s.420–434. Sage Thousand Oaks.
- García Márquez, G. (2019). *Sadan vuoden yksinäisyys* (M. Rossi, Suom.). Helsinki, WSOY. (Alkuperäinen teos julkaistu 1967)
- Gosciny, R., & Uderzo, A. (2001). *Jumaltenrannan nousu ja tuho* (J. Kapari, Suom.). Tampere, Egmont. (Alkuperäinen teos julkaistu 1971)

- Gottdiener, M., Budd, L. & Lehtovuori, P. (2016). *Key Concepts in Urban Studies (Second Edition)*. London ym. Sage.
- Hakala, M. (2016, 28. toukokuuta). *Mielipide: Tornitalot loisivat synkät varjot Tapiolan puutarhakaupunkiin*. Helsingin Sanomat.
- Hall, T.; Barrett H. (2012). *Urban Geography*. New York: Routledge
- Harala, P. (2025). *Tapiolan keskusta ja ympäristö ilmakuvasa 1970-luvulla*. Noudettu 6.5.2025 osoitteesta <https://www.tapiolankilta.fi/tapiola/tapiolan-historia/>
- Helamaa, J. (2021). *Olipa kerran Tapiola Garden City*. Helsinki, Parus Verus.
- Howard, E. (1993). *Garden Cities of To-morrow*. Powys, Attic Books.
- Hugel, S. (2017). *From the Garden City to the Smart City. Urban Planning*, Volume 2(Issue 3), 1–4 DOI: 10.17645/up.v2i3.1072
- Hyvärinen, M. (2007). *Kertomus ja kertomuksen rajat*. Puhe ja kieli 27:3, 127–140.
- Jauhiainen, J. S. & Niemenmaa, V. (2016). *Alueellinen suunnittelu*. Tampere, Vastapaino.
- Johansson, M. (2003). *Performing the 50th anniversary of a Garden City: Staging time, place, and identity*. SSE/SFI Working Paper Series in Business Administration No 2003:14, December 2003.
- Jokela-Vahteristo, L. & Lehtinen, T. (2025, 22. maaliskuuta). *Turussa aloitettiin kallis ratikan mustamaalauskampanja vaalien alla – Rahoittajat pysyvät piilossa*. Helsingin Sanomat. Noudettu 6.5.2025 osoitteesta <https://www.hs.fi/alueet/art-2000011103265.html>
- Kajaste, J. (22.12.2023). *Tapiolan puutarhakaupunki - 1953–2023 70 v.-tilannearvio*. Noudettu 1.4.2025 osoitteesta <http://www.tapiolagardencity.fi/tapiolan-puutarhakaupunki-tanaan/tapiolan-puutarhakaupunki-v2023/tapiola-2023-tilannearvio/>
- Kangasluoma, E. (2021, 22. joulukuuta). *Upea espoolaisalue niitti alkuaikoinaan mainetta ulkomaita myöten – Ihminen ei sovi lähiöön, jylsivät kritikit vain joitain vuosia myöhemmin*. Helsingin Sanomat.
- Karhu, M. (2022). *Utopiat ja utopiankaltaisuus aluekehittämisessä*. Acta Wasaensia 483, Vaasa, Vaasan yliopisto.
- Kilpi, V. (1933). *Alastalon salissa*. Helsinki, Otava.

- Kuokkanen, V. (2022, 23. lokakuuta). *Espoo on tuhonnut kruununjalokivensä, sanovat Tapiolan kohtaloa surevat palkitut arkkitehdit*. Helsingin Sanomat.
- Lehto, K. (2025). *Moni espoolainen kaipaa aikoja, jolloin Heikintorilla oli paljon liikkeitä ja elämää*. Yle. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20149985>
- Link, A. N., & Scott, J. T. (2006-04-01). U.S. university research parks. *Journal of productivity analysis*, 25(1/2), 43–55. <https://doi.org/10.1007/s11123-006-7126-x>
- Livholts, M. & Tamboukou, M. (2015). *The Becoming of a Book: A Reader's Guide*. Teoksessa *Discourse and Narrative Methods*. Toim. Livholts, M. & Tamboukou, M., s.3-8. London ym., Sage.
- Lundén Architecture Company (2024a, 21. maaliskuuta). *Turun tiedepuiston visio*. Noudettu 12.4.2025 osoitteesta [20240319 Tiedepuiston visio.indd](#)
- Lundén Architecture Company (2024b, 21. maaliskuuta). *Turun tiedepuiston visio oheismateriaali*. Noudettu 12.4.2025 osoitteesta [20240319 Tiedepuiston visio oheismateriaali.indd](#)
- Mattila, H. (2006). *Puutarhakaupunki utopiana: esimerkkinä Tapiola*. Teoksessa *Paradokseja paratiisissa: näkökulmia urbaanin luonnon kysymyksiin*, toim. Haapala, A., Kunnaskari, M., s. 133–156. Lahti, Soveltavan estetiikan instituutti.
- McGill University (2025). *School of Urban Planning*. Noudettu 4.5.2025 osoitteesta <https://www.mcgill.ca/urbanplanning/>
- Meurman, O. (1947). *Asemakaavaoppi*. Otava, Helsinki.
- Mäkelä, J. (2023, 6. syyskuuta). *Unelma ihannekaupungista on totta jatkossakin*. Helsingin Uutiset. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta [Kolumni | "Unelma ihannekaupungista on totta jatkossakin" | Pääkirjoitus & mielipide | Helsingin Uutiset](#)
- Nelskylä, L. (2025, 18. maaliskuuta). *Tapiolan Heikintoria tultiin aikoinaan ihastelemaan ulkomailta saakka – nyt sen ränsistynyt olemus inhottaa espoolaisia*. Yle. Noudettu 10.4.2025 osoitteesta [Tapiolan Heikintoria tultiin aikoinaan ihastelemaan ulkomailta saakka – nyt sen ränsistynyt olemus inhottaa espoolaisia | Uusimaa | Yle](#)

- Nobel, C. (2013, 13. marraskuuta). *Should Men's Products Fear a Woman's Touch?*
Harvard Business School. Noudettu 4.5.2025 osoitteesta
<https://www.library.hbs.edu/working-knowledge/should-mens-products-fear-a-womans-touch>
- Oliver, K. L. (1998). *A Journey into Narrative Analysis: A Methodology of Discovering Meanings*. *Journal of Teaching in Physical Education* 17, 244–259.
- Othengrafen, F. & Levin-Keitel, M. (2019). Planners between the Chairs: How Planners (do Not) Adapt to Transformative Practices. *Urban Planning* 2019, vol. 4, Issue 4, p. 111–125. DOI <https://doi.org/10.17645/up.v4i4.2237>
- Piekkari, R. & Welch, C. (2020). *Oodi yksittäistapaustutkimukselle ja vertailun monenlaiset mahdollisuudet*. Teoksessa Anu Puusa & Pauli Juuti (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Helsinki: Gaudeamus, 207–215.
- Pratchett, T. (2003). *Elävät kuvat* (M. Kivimäki, Suom.). Hämeenlinna, Karisto. (Alkuperäinen teos julkaistu 1990)
- Ristola, P. (2017, 4. joulukuuta). *Kupittaasta ja Itäharjusta suunnitellaan tulevaisuuden osaamis- ja asuinkeskittymää – alueelle asuntoja yli 20 000 turkulaiselle*. Yle. Noudettu 6.5.2025 osoitteesta <https://yle.fi/a/3-9961544>
- Rivera, D. Z. (2021). Design in Planning: Reintegration through Shifting Values. *Urban Planning* 2021, vol. 6, Issue 1, p. 93–104. DOI <https://doi.org/10.17645/up.v6i1.3664>
- Rousmaniere, N. (2019). *8 manga genres you need to know*. The British Museum. Noudettu 4.5.2025 osoitteesta <https://www.britishmuseum.org/blog/8-manga-genresyou-need-know>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). *Sisällönanalyysi*. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Noudettu 3.5.2025 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>
- Salminen, A. (2011). *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasa, Vaasan yliopiston julkaisuja, Opetusjulkaisuja 62, Julkisojohtaminen 4.

- Sandercock, L. (2003). *Out of the Closet: The Importance of Stories and Storytelling in Planning Practice*. *Planning Theory & Practice* 4:1, 11–28.
- SRV & Sarc + Sigge (2024, 5. toukokuuta). *Louhentori 212903 OAS – viitesuunnitelma*. Noudettu 10.5.2025 osoitteesta [212903 Louhentori OAS viitesuunnitelma.pdf](#)
- Tamboukou, M. (2015). *Narrative Phenomena: Entanglements and Intra-actions in Narrative Research*. Teoksessa *Discourse and Narrative Methods*. Toim. Livholts, M. & Tamboukou, M., s.37-47. London ym., Sage.
- Tapiolan kilta (2025). *Aarne Ervin suunnittelema Keskustorni ja Keskusaltaan suihkulähteet valaistuina*. Noudettu 5.5.2025 osoitteesta [Tapiolan historia » Tapiolan Kilta ry](#)
- Tarkka-Tierala, H. (1992, 15. toukokuuta). *Suomen kuuluisin puutarhakaupunki henkii yhä 50- ja 60-lukua - 40-vuotias Tapiola syntyi halusta luoda uudenlainen tapa asua*. Helsingin Sanomat.
- Tewdr-Jones, M. (2021). *Narratives of and in urban change and planning: whose narratives and how authentic?* *Fennia* 199:2, 1-6.
- Thogmorton, J. (2003). *Planning as Persuasive Storytelling in Global Scale Web of Relationships*. *Planning Theory* Vol 2 (2), 125–151.
- Tieteen termipankki (2025a). *Estetiikka: kaupunkisuunnittelu*. Noudettu 12.3.2025 osoitteesta <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Estetiikka:kaupunkisuunnittelu>
- Tieteen termipankki (2025b). *Kirjallisuudentutkimus: fabula*. Noudettu 3.5.2025 osoitteesta <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:fabula>
- Tieteen termipankki (2025c). *Kirjallisuudentutkimus: sjuzhet*. Noudettu 3.5.2025 osoitteesta <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:sjuzhet>
- Turku (2025, 6. helmikuuta). *Kupittaaan kärjen asemakaava etenee vaiheittain*. Noudettu 27.3.2025 osoitteesta <https://www.turku.fi/uutiset/kupittaaan-karjen-asekaava-etenee-vaiheittain>
- Turun kaupunki (2023a). *KUPITTAAN KÄRKI – Osallistumis- ja arviointisuunnitelma*. Noudettu 12.4.2025 osoitteesta <https://kaupunkisuunnittelu.turku.fi/kaavoitus/76-2023Paivitettyosallistumis-jaarviointisuunnitelmaID15519-Valmisteluehdotus.pdf>

Turun kaupunki (2023b). *KUPITTAAN KÄRKI – Vuorovaikutusraportti*. Noudettu 12.4.2025 osoitteesta

<https://kaupunkisuunnittelu.turku.fi/kaavoitus/76-2023VuorovaikutusraporttiID15553-Valmisteluehdotus.pdf>

Turun kaupunki, Lunden Architecture Company, Renell Käppi Arkkitehdit & Cobe (2025). *Kupittaaan kärjen suunnittelualueen uusi kaavarajaus*. Noudettu 5.5.2025

osoitteesta https://www.turuntiedepuisto.fi/uutinen/2025-02-06_kupittaaan-karjen-asemakaava-etenee-vaiheittain

Turun teknologiakiinteistöt (2025). *Tervetuloa tiedepuistoon*. Noudettu 26.3.2025

osoitteesta <https://www.teknologiakiinteistot.fi/tiedepuisto/mika-tiedepuisto>

Turun tiedepuisto (2025b). *Kupittaaan kärjen kumppanuushanke*. Noudettu 26.3.2025

osoitteesta <https://www.turuntiedepuisto.fi/kupittaaankarki>

Turun tiedepuisto (2025a). *Turun tiedepuisto -kärkihanke*. Noudettu 26.3.2025

osoitteesta <https://www.turuntiedepuisto.fi/turun-tiedepuisto-karkihanke>

Turun tiedepuisto (2024, 25. maaliskuuta). *Turun tiedepuistosta kehittyä kestävästi kasvavan kaupungin ja kaupunkielämän edelläkävijäalue*. Noudettu

12.4. osoitteesta [Turun Tiedepuistosta kehittyä kestävästi kasvavan kaupungin ja kaupunkielämän edelläkävijäalue | Turun Tiedepuisto](#)

Urban Design Lab (2022, 1. lokakuuta). *Difference Between Urban Planning and Urban*

Design. Noudettu 4.5.2025 osoitteesta [Difference Between Urban Planning And Urban Design](#)

Vicuña, M. & Galland, D. (2019). Urban Planning. Teoksessa The Wiley Blackwell

Encyclopedia of Urban and Regional Studies. Toim. Orum, Anthony M. DOI:

10.1002/9781118568446

(https://www.researchgate.net/publication/330396816_Urban_planning)

Vilkka, H. (2023). *Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina*.

Helsinki: Arthouse

Vuori, J. (2021b). Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen*

tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.

Noudettu 3.5.2025 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>

www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/

Vuori, J. (2021a). *Tapaustutkimus*. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Noudettu 3.5.2025 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>

Wada, T. (Tuottaja). (2019). *Vinland Saga*. [tv-sarja] Wit Studio.

Yukimura, M. (2005). *Vinland Saga*. Kodansha.

Y-lehti (2023, 27. maaliskuuta). Turun tiedepuiston suurhanke etenee kehitysvaiheeseen.

Y-lehti. Noudettu 5.5.2025 osoitteesta <https://y-lehti.fi/turun-tiedepuiston-suurhanke-etenee-kehitysvaiheeseen/>

YSO (2025). *Kaupunkisuunnittelu*. Noudettu 3.5.2025 osoitteesta

<https://finto.fi/yso/fi/page/p8270>